

ΠΑΥΛΟ ΚΟΕΛΨΟ

ΠΕΤΑ ΓΟΡΑ

Paulo Coelho
O Monte Cinco

За А. М, райника свейлосийи.

Пишчева напомена

У мојој књизи *Алхемичар*, главна теза је садржана у реченици коју је краљ Мелкиседек изговорио пастиру Сантјагу: „Кад нешто желиш, читава се Васељена завери да оствариш ту своју жељу.“

Потпуно верујем у то. Међутим, подухват живљења властите судбине подразумева читав низ етапа које знатно надмашују нашу моћ поимања, а циљ им је да нас непрестано наводе на пут наше Личне Легенде – или да нам омогуће да научимо неопходне лекције за испуњење наше сопствене судбине. Чини ми се да ово што кажем могу боље поткрепити, ако наведем једну епизоду из свог живота.

Дванаестог августа хиљаду деветсто седамдесет и девете, отишао сам на починак с једном једином извесношћу: као тридесетогодишњак, успео сам да достигнем врхунац своје каријере као продуцент плоча. Радио сам као уметнички директор ЦБС-а у Бразилу, кад су ме позвали у САД на разговор са власницима дискографске куће. Био сам убеђен да ће ми они пружити све могућности за остварење свега оног што сам желео да постигнем у овој области. Наравно, мој велики сан – да postanем писац – био је остављен по страни, али зар је то било важно? На крају крајева, стварни живот био је посве другачији него што сам ја замишљао; у Бразилу није било простора да се живи од књижевности.

Те ноћи сам донео одлуку и напустио *свој* сан: требало је да се привикнем на околности и искористим прилику која ми се нуди. Ако се моје срце успротиви, моћи ћу увек да га заварам, пишући речи за музику, кад год то пожелим и – с времена на време – сарађујући у неким новинама. Уосталом, био сам убеђен да је мој живот кренуо другачијим током, али ништа мање узбудљивим: очекивала ме је блистава будућност у мултинационалној музичкој компанији.

Кад сам се пробудио, председник ми се јавио телефоном: био сам отпуштен, без додатних објашњења. Иако сам наредне две године куцао на различита врата, нисам успео да се запослим у тој струци.

Кад сам завршио писање *Петје Горе*, сетио сам се тог догађаја – и других знакова неминовности на које сам наилазио у животу. Кад год ми се чинило да суверено владам ситуацијом, увек би се нешто десило, и бацало ме на дно. Питао сам се: зашто? Нисам ли ја осуђен да увек стигнем надамак остварења, али да никад не прекорачим линију циља? Можда је Бог толико округан да ми допушта да видим палме на обзору, само зато да би ме уморио жеђу, усред пустиње?

Дуго ми је требало да схватим да то није баш тако. Постоје ствари које се смештају у наш живот да би нас вратиле на прави пут наше Личне Легенде. Друге искрсавају зато да бисмо могли да применимо усвојена знања. И, напослетку, неке се јављају зато да би нас нечему научиле.

У својој књизи *Ходочашће* сам покушао да покажем како те поуке не морају бити повезане с болом и патњом; довољни су дисциплина и будност. Иако је то схватање постало значајна благодет у мом животу, нисам успевао да разумем поједине тешке тренутке кроз које сам прошао, без обзира на сву дисциплину и будност.

Један од таквих примера јесте и случај који сам малочас навео; био сам добар стручњак, трудио сам се свим силама да пружим најбоље од себе, и имао сам идеје које и дан-данас сматрам прихватљивим. Али се десило оно што је било неминовно, и то управо у тренутку кад сам осећао највише самопоуздања и поверења. Мислим да нисам усамљен у том искуству; неминовност је већ дотакла живот сваког људског створења на кугли земаљској. Неки су се опоравили, други су подлегли - али сваког од нас већ су окрзнула крила трагедије.

Због чега? Да бих себи одговорио на то питање, пустио сам Илију да ме води кроз дане и ноћи града Акбара.

Рече њак: заиста вам кажем, никакав пророк није мио на својој њостојбини.

А заиста вам кажем: Многе удовице беху у Израиљу у време Илијино кад се небо зајвори њри године и шест њ месеци и би велика њлад њо свој земљи.

И ни к једној од њих не би њослан Илија до у Сарейњу сидонску к жени удовици.

Лука, 4; 24–26

Пролог

Почетком 870. године пре Христа, једна земља позната као Феникија – коју су Израелићани звали Либан – обележавала је готово три столећа мира. Њени становници могли су бити поносни на своја постигнућа; како нису били политички јаки, били су принуђени да развију једну завидну вештину преговарања, једини начин да обезбеде опстанак у свету изложеном непрестаним ратним пустошењима. Савез који су склопили око хиљадите године пре Христа са Соломуном из Израиља, омогућио им је осавремењивање трговачке флоте и ширење трговине. Од тог тренутка Феникија је била у непрекидном успону.

Њени поморци већ су доспели до тако удаљених крајева као што су Шпанија и Атлантски океан, а постоје и теорије – још увек непотврђене – да су оставили писане трагове на североистоку и на југу Бразила. Превозили су стакло, кедровину, оружје, гвожђе и слоновачу. Житељи великих градова – као што су Сидон, Тир и Библос – познавали су бројеве, астрономске прорачуне, производњу вина и користили, већ двеста година, један скуп знакова за писање које су Грци познавали под именом алфабет.

Почетком 870. године пре Христа, један ратни савет састао се у далеком месту Нинива. Ту је група асирских војсковођа одлучила да упути своје трупе у освајање народа смештених дуж обале, на Средоземном мору.

Феникија је изабрана за прву земљу која ће бити нападнута.

Почетком 870. године пре Христа, два човека – сакривена у једној штали у Гилеади, у Израиљу – ишчекивала су смрт која их је, свакога часа, могла задесити.

Први део

– Служио сам једног Господа који ме сада оставља у шакама мојих непријатеља – рече Илија.

– Бог је Бог – одговори Левит. – Он није казао Мојсију да ли је добар или зао; рекао је једино: *Ја јесам*. Дакле, Он је све што постоји под сунцем: гром који разара кућу и рука човекова која је обнавља.

Разговор је био једини начин да се завара страх; свакога часа војници ће отворити врата штале у којој су се налазили, открити њих двојицу и понудити им једини могући избор: да обожавају Вала – феничанског бога – или да буду погубљени. Претраживали су кућу по кућу, преобраћајући или погубљујући пророке.

Можда ће се Левит одрећи вере и умаћи смрти. Али Илија није имао избора: све се догодило његовом кривицом, и Језавеља је по сваку цену желела његову главу.

– Анђео Господњи ме је приморао да одем и говорим са царем Ахавом, и да га упозорим да неће пасти киша све док у Израилу буду обожавали Вала – рече, као да моли за опроштај што је послушао оно што му је анђео говорио. – Али Бог споро ради; кад се буду осетиле последице суше, Језавеља ће већ потаманити све оне који буду и даље остали верни Господу.

Левит не рече ништа. Размишљао је о томе да ли треба да се приклони Валу или да умре у име Господње.

– Ко је Бог? – настави Илија. – Да ли то Он држи мач војника који погубљује оне што нису издали веру наших патријарха? Да ли је Он био тај који је поставио једну туђинску принцезу на престо наше земље, како би све те несреће могле да задесе наше покољење? Да ли то Бог убија вернике, недужне, оне који следе Мојсијев закон?

Левит је донео одлуку; радије ће умрети. Тада је прснуо у смех јер га помисао на смрт више није плашила. Окренувши се према младом пророку поред себе покушао је да га умири:

– Питај Бога лично, кад већ сумњаш у Његове одлуке – рече. – Ја сам већ прихватио своју судбину.

– Господ не може желети да будемо немилосрдно побијени – наваљивао је Илија.

– Бог све може. Кад би чинио искључиво оно што називамо Добрим, не бисмо могли да га зовемо Свемогућим; Он би владао само једним делом Васељене, а постојао би неко моћнији од Њега, који би надзирао и процењивао његове поступке. У том случају, ја бих обожавао тог неког, моћнијег.

– Ако он већ све може, зашто не поштеди патње оне који га воле? Зашто нас не спасе, уместо што даје моћ и славу Својим непријатељима?

– Не знам – одговори Левит. – Али неки разлог постоји, и надам се да ћу га ускоро сазнати.

– Ти немаш одговор на ово питање.

– Немам.

Обојица ућуташе. Илију је обливао хладан зној.

– Ти си престрашен, али ја сам већ прихватио своју судбину – примети Левит. – Изаћи ћу и окончати ову агонију. Кад год зачујем неки крик напољу, патим замишљајући како ће бити кад куцне мој час. Откако смо овде замандаљени, умирао сам већ стотину пута, а

могао сам умрети само једном. Кад већ треба да ми одрубе главу, нека то буде што пре.

Био је у праву. Илија је слушао исте крике, и већ је патио преко границе своје издржљивости.

– Идем са тобом. Уморила ме је ова борба за још неколико сати живота. Устао је и отворио врата штале, пуштајући да уђе сунце и открије двојицу људи који су се унутра сакрили.

Левит га ухвати за руку и они кренуше путем. Да се овде-онде није чуо понеки крик, рекло би се да је то један обичан дан у неком граду налик на било који други – са сунцем које није прејако пржило и поветарцем који је допирао са далеког океана, стварајући пријатну свежину, с прашњавим улицама и кућама саграђеним од иловаче помешане са сламом.

– Душе су нам обузете страхом од смрти, а дан је тако леп – рече Левит. – Врло често, у неким другим приликама, када сам био помирен са Богом и са светом, врућина је била несносна, пустињски ветар наносио је песак у моје очи и није ми дозвољавао да видим ни прст пред оком. Божји наум не слаже се баш увек с оним што ми јесмо или осећамо, али јемчим да Он има неки разлог за све то.

– Дивим се твојој вери.

Левит осмотри небо, као да жели мало да размисли. Затим се окрете ка Илији:

– Немој да се дивиш, и немој толико да верујеш: у питању је опклада коју сам склопио сам са собом. Кладио сам се да Бог постоји.

– Ти си пророк – успротивио се Илија. – И ти чујеш гласове, и знаш да постоји један свет изван овог света.

– Можда је то плод моје уобразиље.

– Већ си видео Божја знамења – наваљивао је Илија, који је почео да осећа неспокојство због опаски свога пратиоца.

– Можда је то плод моје уобразиље – поново је гласио одговор. – Заправо, једина опипљива ствар коју имам то је моја опклада: рекао сам самом себи да све то потиче од Свевишњег.

Улица је била пуста. Затворени у својим кућама, људи су чекали да Ахавови војници испуне задатак који им је туђинска принцеза поставила: да погубе пророке из Израиља. Илија је ходао поред Левита, с утиском да га иза сваког од тих прозора и врата неко посматра – и окривљује за оно што се управо догађало.

Нисам тражио да будем пророк. Можда је и све њо њакође било њлог моје уобразиље, мислио је Илија.

Али после оног што се десило у столарској радионици, знао је да није.

Још од детињства, слушао је гласове и разговарао с анђелима. Тада су га његови родитељи натерали да се обрати једном свештенику из Израиља који га је – после дугог испитивања – прогласио за *набија*, пророка, „човека од духа“ онога „ко се усхићује Божјим гласом.“

Пошто је сатима с њиме разговарао, свештеник је рекао његовим родитељима да све што тај малишан буде казао треба схватати озбиљно.

Кад су изашли оданде, родитељи су захтевали од Илије да никад више никоме не прича шта је видео или чуо; бити пророк значило је имати везе са влашћу, а то је увек опасно.

Било како било, никад Илија није чуо ништа што би могло занимати свештенике или краљеве. Разговарао је једино са својим анђелом чуварем и слушао савете који су се тицали његовог личног живота; с времена на време јављала су му се привиђења која није успевао да схвати – далеки океани, планине насељене чудноватим

бићима, точкови с крилима и очима. Кад би се привиђења распршила, он би – повинујући се својим родитељима – чинио све да их што пре заборави.

То је био разлог зашто су се гласови и визије све више проређивали. Његови родитељи су били задовољни, и нису више дотицали ту тему. Кад је довољно стасао да би могао самог себе издржавати, позајмили су му новац да отвори малу столарску радионицу.

На сваком кораку је гледао с поштовањем у друге пророке, који су корачали улицама Гилеаде, у кожним огртачима и са појасевима, говорећи да их је Бог изабрао да поведу изабрани народ. Заиста, то није била његова судбина; никада он не би могао доспети у стање заноса плешући или бичујући себе, што је било уобичајено међу онима који се „усхићују Божјим гласом“ – зато што се плашио бола. Никада не би прошетао улицама Гилеаде, показујући с поносом ожиљке од гвоздених ланаца, задобијене у стању заноса – био је исувише стидљив за тако нешто.

Илија је сматрао себе обичном особом, која се одевала као и све остале, и стављала на муке једино своју душу – осећајући оне исте стрепње и искушења као и обични смртници. Како је његов посао у столарској радионици напредовао, тако су гласови сасвим утихнули – јер одрасле и запослене особе немају времена за такве ствари. Родитељи су били задовољни својим сином, и живот је протицао у миру и слози.

Разговор са свештеником, који је водио још као дете, постао је само давна успомена. Илија није могао да верује да Бог Свемогући има потребе да разговара са људима, да би се Његова наређења испунила; оно што му се десило у детињству била је пука измишљотина једног дерана који није имао шта да ради. У Гилеади,

његовом родном граду, постојале су извесне особе које су остали становници сматрали лудим. Нису успевале ништа сувисло да кажу и биле су неспособне да успоставе разлику између гласа Господњег и бунцања изазваних лудилом. Проводиле су живот на улици, предсказујући смак света и живећи од туђе милостиње. Али, без обзира на све, ниједан свештеник није их сматрао онима који „се усхићују Божјим гласом.“

Илија је на крају закључио да свештеници никад нису сасвим убеђени у оно што говоре, Они који се „усхићују Божјим гласом“ били су последица стања у једној земљи која је скренула са свог пута, где су се браћа завадила међусобно, и где се свакога часа смењивала власт. Између пророка и лудака није било разлике.

Кад је сазнао да се његов цар оженио Језавељом, принцемом сидонском, није томе придавао нарочити значај. Већ су то исто радили и други цареви израиљски, а резултат је био дуготрајни мир у тој области, уз све значајније трговинске везе са Либаном. Слабо је Илију занимало да ли становништво суседне земље верује у богове који не постоје, или се посвећује необичним култовима, као што су обожавање животиња и планина; само нека су поштени у трговању – то је било најважније.

Илија је наставио да купује кедровину коју су доносили и да им продаје производе из своје столарске радионице. Иако су били помало горди, и волели себе да називају *Фенићанима* – услед различите боје коже – ниједан од трговаца из Либана никад није покушао да извуче неки ћар из збрке која је владала у Израиљу. Плаћали су праву цену за робу, и никад ниједну опаску нису изговорили на рачун непрестаних унутрашњих чарки и политичких проблема с којима су се Израелићани свакодневно суочавали.

Пошто је ступила на престо, Језавеља је затражила од Ахава да се вера у Господа замени култом либанских богова.

И то се такође дешавало и раније. Илија – мада га је Ахавов пристанак разјарио – наставио је да обожава Израилског Бога и да се придржава Мојсијевих закона. „Проћи ће“ мислио је. „Језавеља је завела Ахава, али неће имати довољно снаге да убеди народ.“

Али Језавеља није била попут осталих жена; веровала је да ју је Вал донео на свет да би преобраћала народе и племена. Препредено и стрпљиво почела је да награђује све оне који су напустили Господа и прихватили нова божанства. Ахав је наредио да се подигне храм за Вала у Самарији, и унутра је поставио жртвеник. Почела су ходочашћа и култ либанских богова ширио се на све стране.

„Проћи ће. Можда ће опстати једно покољење, али проћи ће“, и даље је мислио Илија.

Тада се десило оно што није очекивао. Једне вечери, завршавајући сто у својој радионици, све уоколу се замрачило, а хиљаде белих тачкица почело је да се искри око њега. Глава га је заболела као никад до тада; хтео је да седне, али схватио је да није кадар ниједан мишић да помери.

То није био плод његове уобразиље.

Мршав сам, помисли истог тренутка. И сада откривам куда нас Бог шаље после смрти: међу звезда, на небески свод.

Једна од тих искрица заблистала је јаче, и наједном, као да допире истовремено са свих страна *дође њему ријеч Господња, јоворећи: кажи Ахаву да, иако да је жив*

Господ, Бој Израилев, ѿред којим стојиш, овијех година неће бити росе ни дажда докле ја не речем.

Следећег тренутка све се вратило у пређашње стање: столарска радионица, светлост сумрака, гласови деце која су се играла на улици.

Илија те ноћи није ни тренуо. Први пут, после много година, вратили су му се доживљаји из детињства; али овога пута није говорио његов анђео чувар, већ „нешто“ моћније и снажније од њега. Уплашио се да би, уколико не испуни наређење, сви његови послови могли бити доведени у опасност.

Сутра изјутра је одлучио да учини оно што се од њега захтевало. Напослетку, он је био само гласник нечега што га се није тицало; кад буде испунио тај задатак, гласови ће престати да га узнемиравају.

Није било тешко заказати пријем код краља Ахава. Много покољења уназад, још откако је краљ Самуило ступио на престо, пророци су заузимали значајно место у трговини и управљању земљом. Могли су да се жене, да рађају децу, али су морали бити стално на располагању Господу, како управљачи никада не би скренули с правог пута. Предање је говорило да су управо благодарећи онима које је „Бог надахнуо“ многе битке добијене, а Израил је опстао; јер, кад год би његови управљачи кренули странпутицом, увек би се нашао неки пророк да их врати на пут Господњи.

Чим је стигао на двор, обавестио је краља да ће суша пустошити читаву област, све док се не напусти култ феничанских богова.

Владар није придавао нарочит значај ономе што је чуо, али Језавеља – која је стајала поред Ахава и помно пратила сваку Илијину реч – почела је подробно да га испитује о поруци коју је примио. Илија јој је испричао о визији, о главобољи, о утиску да се време било

зауоставило док је слушао анђела. Док је описивао шта му се догодило, могао је изблиза да осмотри принцезу о којој су сви говорили; била је то једна од најлепших жена које је икад видео, с дугом црном косом што јој је допирала до струка савршено извајаног тела. Њене зелене очи, које су блистале на препланулом лицу, нетремице су зуриле у Илијине очи; он није успевао да одгонетне шта њихов поглед значи, и није могао ни да слути какав су потрес његове речи изазивале.

Изашао је оданде уверен да је испунио свој задатак, па је могао мирне душе да се врати свом столарском послу. Враћајући се назад пожелео је Језавељу, свим жаром своје двадесет и три године. И замолио је Бога да – у будућности – сретне неку жену из Либана, јер су оне биле лепе, тамнопуте, са зеленим очима пуним тајне.

Остатак дана провео је у раду, и заспао мирно. Сутрадан, још пре сванућа, пробудио га је Левит; Језавеља је убедила цара да сви пророци представљају претњу развоју и ширењу Израиља. Ахавови војници су добили наређење да погубе све оне који одбију да напусте свету дужност коју им је Бог поверио.

Илији, међутим, нису чак дозволили ни право избора; он је морао да плати главом.

Он и Левит провелише два дана сакривени у штали на југу Гилеаде. За то време четири стотине и педесет набија је погубљено напречац. Међутим, већина пророка који су лутали улицама, бичевали се и предсказивали пропаст света, услед опште покварености и недостатка вере, пристали су да се преобрате у нову веру.

Неки тупи шум, праћен криком, прекиде Илијине мисли. Усплахирен, окренуо се према свом пратиоцу:

– Шта то би?

Али није добио одговор; Левитово тело се срушило на земљу, прободено стрелом посред груди.

Испред њега је неки војник стављао нову стрелу у лук. Илија се осврнуо око себе: улица са затвореним вратима и прозорима, сунце које је блистало на небу, поветарац који је долазио с једног океана о којем је толико слушао, али га никад није упознао. Помислио је да потрчи, али је знао да би био погођен још пре него што стигне до првог ћошка. *Ако морам а умрем, нека смрт не гође с леђа*, помисли. Војник поново подиже лук.

На своје велико изненађење Илија није осећао страх, нити нагон за самоодржањем, нити било шта; као да је све то било већ одавно предодређено, а њих двојица – како он, тако и војник – само испуњавају улоге у драми коју нису они сами писали. Сетио се детињства, јутара и вечери у Гилеади, недовршених рукотворина које ће оставити у својој столарској радионици. Помислио је на мајку и на оца, који никад нису желели сина пророка. Помислио је на Језавелине очи, и на осмех цара Ахава.

Помислио је како је глупо да умре са свега двадесет и три године, а да никад није упознао љубав жене.

Рука је одапела лук, стрела је запарала ваздух, њен фијук му је окрзнуо лево уво, а онда се зарила у прашњави под иза његових леђа.

Војник је још једанпут затегао лук и нанишанио. Само што је, уместо да гађа, сада нетремице гледао Илију у очи.

– Ја сам најбољи стрелац у целој Ахавовој војсци – рече. – За седам година нисам промашио ни један једини пут.

Илија се окренуо према беживотном телу Левита.

– Та стрела је била теби намењена.

Војник је и даље држао запети лук, а руке су му дрхтале. Илија је једини пророк који је морао бити убијен; остали су могли да изаберу веру у Вала.

– Па онда заврши свој посао.

Био је изненађен својом хладнокрвношћу. Замишљао је смрт толико пута током ноћи проведених у штали, а сада је увидео да је патио више него што је потребно; за неколико секунди, све ће бити свршено.

– Не да ми се – рече војник, док су му руке и даље дрхтале, а лук сваког часа мењао правац. – Одлази одавде, нестани ми с очију, јер мислим да је Бог скренуо моје стреле, и проклеће ме ако будем успео да те убијем.

И управо у том часу – кад је открио да има изгледа да преживи – страх од смрти је поново почео да га обузима. Још увек је постојала могућност да упозна океан, да сретне неку жену, да изроди децу и заврши своје послове у радионици.

– Заврши с тим што пре. Сад сам потпуно миран. Ако будеш много одуговлачио патићу због свега оног што ћу изгубити.

Војник погледа унаоколо, да би се уверио да нико није присуствовао тој сцени. Затим спусти лук, врати стрелу у тоболац и изгуби се иза угла.

Илија осети како ноге почињу да му клечају; страх се враћао свом жестином. Морао је сместа да побегне, да се изгуби из Гилеаде, да се више никад не нађе лицем у лице с неким војником који држи запет лук, уперен у његово срце. Није бирао своју судбину нити је отишао код Ахава да би се после хвалисао пред комшијама што је могао да разговара са царем. Није био одговоран за покољ пророка – чак није био одговоран ни зато што је

једне вечери видео како се време зауставља, а радионица преображава у некакву црну пећину, пуну светлуцавих тачкица. Понављајући војников покрет погледао је на све стране; улица је била пуста. Помислио је како би требало да провери да ли још увек може да спасе Левитов живот, али га је страх брзо надвладао – и пре него што се ико појавио – Илија побеже.

Ходао је сатима, пробијајући се кроз шикару, стазама којима одавно нико није пролазио – све док није доспео на обалу потока Хората. Стидео се свог кукавичлука, али се радовао што је жив.

Попио је мало воде, сео да предахне, и тек тада сагледао стање у којем се налазио: већ сутрадан мораће нечим да се нахрани, а неће знати како да пронађе храну у пустињи.

Сетио се своје радионице и дугогодишњег рада које је био принуђен да остави. Неки од суседа били су му пријатељи, али више није могао рачунати на њих; вест о његовом бекству сигурно се већ раширила по граду. Сви ће га омрзнути зато што је утекао, док су честити људи, тврде вере, због њега настрадали мученичком смрћу.

Све што је учинио до тог тренутка било је упропашћено – само зато што је сматрао да испуњава вољу Господњу. Сутра – и свих наредних дана, недеља и месеци – трговци из Либана куцаће на његова врата, а неко ће се већ наћи да им каже како је газда побегао, остављајући за собом траг смрти недужних пророка. Можда ће говорити и да је покушао да уништи богове који су штитили земљу и небеса; прича би ускоро могла да се прошири и изван граница Израиља, и да заувек

осујети његово венчање с неком женом, правом лепотицом, какве се иначе често срећу у Либану.

Постоје лађе.

Да, постојале су лађе. Злочинце, ратне заробљенике, бегунце, обично су радо примали у морнаре – јер је то занимање било опасније од војне службе. У рату, војник увек има изгледа да извуче живу главу; али мора су била непозната, насељена чудовиштима, и – кад би се десила каква несрећа – нико не би остао да о њој сведочи.

Постојале су лађе, али њих су надзирали феничански трговци. Илија није био ни злочинац ни заробљеник, чак ни бегунац, већ неко ко се дрзнуо да подигне глас против бога Вала. Ако би се то открило, он би био мртав и бачен у море, јер су морнари веровали да Вал и његови богови управљају бурама и олујама.

Није смео да се запути према океану. Није могао да продужи ка северу, јер се тамо налазио Либан. Није могао да пође ка истоку, где су нека израиљска племена водила рат који је трајао већ две генерације.

Сетио се како је био миран пред оним војником; на крају крајева, шта је уопште смрт? Смрт је само трен, и ништа више. Чак и ако би осетио бол, тај бол би брзо минуо, а онда би га Господар Војски примио у своје окриље.

Легао је на земљу и дуго зурио у небо. По угледу на Левита, покушао је и он да склопи опкладу. То није била опклада која се тицала постојања Бога – јер у то ниједног тренутка није посумњао – већ о смислу његовог живота.

Видео је планине, земљу која ће бити опустошена дугом сушом – као што му је предочио анђео Господњи – али је, за сада, још увек одисала свежином, бујна од многих година обилатих киша. Видео је поток Хорат,

чије ће воде ускоро престати да теку. Опраштао се од света с ревношћу и поштовањем, и замолио Господа да га прими, кад му буде куцнуо час.

Питао се који је разлог његовог постојања, и није налазио одговора.

Питао се куда би требало да пође, и увидео је да је упао у обруч.

Већ сутрадан, вратиће се натраг и предаће се, упркос страху од смрти који га је поново обузимао.

Покушао је да се разгали помишљањем да ће бар још неколико наредних сати бити жив. Али, узалуд; напослетку му је постало јасно да је – готово свакога дана у животу – човеку ускраћена могућност да донесе било какву одлуку.

Идућег дана, Илија се пробудио и поново погледао речницу. Сутра, или кроз годину дана, Хорат ће бити само путељак од ситног песка и облутака. Староседеоци ће и даље називати то место именом Хорат, а можда ће пролазницима показивати у том правцу, говорећи: *То вам се налази на обали реке која шу близу прошице.* Путници ће одлазити тамо, видеће облутке и ситан песак, и у себи помислити: *Овде, у овом крају, постојала је некад једна река.* Али једина ствар која је важна за једну реку – њен водени ток – није више била ту, да утоли жеђ.

Тако је и душама – као потоцима и биљкама – потребна једна другачија врста кише; нада, вера, разлог за живот. Кад тога нема, све у тој души замире и мре, чак и када тело наставља да живи; а људи тада могу да кажу: *Овде, у овом шелу, некада је био човек.*

Али није сад био тренутак за таква размишљања. Још једанпут се присетио разговора који је водио са Левитом, непосредно пре изласка из штале: шта вреди умирати безброј пута, ако је довољна само једна смрт? Све што је требало да учини било је да сачека Језавељине стражаре. Они ће стићи, без икакве сумње, јер нема много места куда би човек могао да побегне из Гилеаде; сви преступници су увек одлазили у пустињу – где би налазили сигурну смрт која је била само питање дана – или у долину Хората, где би их лако ухватили.

Дакле, ускоро ће стражари бити тамо. И обрадоваће се кад их види.

Попио је мало оне кристалне воде што протицаше поред њега. Умио је лице и потражио хлад у којем би могао да сачека своје прогонитеље. Човеку није дато да се бори против своје судбине – он је већ покушао да се бори, и изгубио је. Иако су га свештеници прогласили за пророка, он је одлучио да се посвети столарском занату; али Господ га је поново навео на његов пут,

Није он био једини који је покушао да напусти онај живот који је Бог зацртао сваком људском створењу на Земљи. Имао је једног пријатеља с изванредним гласом, а његови родитељи ни по коју цену нису дозвољавали да постане певач – јер би тај позив представљао срамоту за породицу. Једна од његових другарица из детињства је умела да плеше као нико, али то јој је породица забранила – јер могло се десити да је краљ позове, а нико не зна колико једна власт може да потраје. Поврх свега, сви су сматрали да на двору владају порок и разврат, што би могло да доведе у питање и њену част, и заувек јој ускрати могућност добре удаје. *Човек је рођен да изневери своју судбину.* Бог је наметао људским срцима само немогуће задатке.

Збој чега?

Можда зато што је требало одржати традицију.

Али то није био ваљан одговор. *Жишјељи Либана су најпреднији од нас, јер не следе традицију морейловаца. Док је чишав свети користио само један једини шиш лађе, они су решили да саграде нешто ново. Многи су изјубили живош на мору, али су се њихове лађе усавришиле, и сад суверено владају светском шривоном. Плашили су високу цену да би се прилагодили, али вредело је шруга.* Можда је човек изневеравао своју судбину јер му Бог није био ближи. Он је у људска срца усадио сневе једног доба у којем је све било могуће – и посветио се другим, новим стварима. Свет се преобразио, живот је постао тежи, али се Господ више никад није потрудио да измени људске сневе.

Бог је био далеко. Али, ако је и даље слао анђеле да разговарају с његовим пророцима, то је значило како је преостало још нешто што би овде требало учинити. Дакле, како би гласио одговор? Осећао је да је надомак решењу.

Крај њега је текла речица, неколико гаврана кружило је небом, биљке су упорно настојале да опстану на песковитом и јаловом тлу. Да су слушали оно што су њихови преци говорили, шта би чули?

Речице, иштражи неко боље место, где би швоје бистре воде одсликавале сјај сунца, јер ће их иусишња на крају исушиши – казао би бог вода, кад би, којим случајем, постојао. Гавранови, има много више хране у шумама неш међу шињем и иском – казао би бог птица. Биљке, бацајше своје семе далеко одавде, јер свети је иун илodne и влажне земље, где бисте лейше расле – казао би бог цвећа.

Али и Хорат, као и биљке или гавранови – сад је један од њих слетео сасвим близу – имали су смелости да учине оно што су друге реке, птице или биљке, сматрали немогућим.

Илија се загледао у гаврана.

– Сад управо учим – рече он птици. – Иако је то учење узалудно, јер сам осуђен на смрт.

Открио си колико је све једноставно – чинило се да одговара гавран. – Довољно је само имати храбрости.

Илија се насмеја зато што ставља речи у уста једној птици. Била је то забавна игра – коју је научио од неке жене која је месила хлеб – и реши да је настави. Постављаће питања и самом себи давати одговоре, као да је прави-правцати мудрац.

Међутим, гавран је одлетео. Илија је наставио да ишчекује долазак Језавељиних војника, јер је сваком човеку довољна једна смрт.

Дан је прошао, а ништа ново се није догодило. Да ли то значи да су заборавили да је главни непријатељ бога Вала још увек жив? Зашто га Језавеља више не гони, кад би требало да зна где се налази?

Зашто није сам јој видео очи, а она је мудра жена, рече самом себи. Да сам умро, постојао бих мученик Господњи. Ако ме буду смањали само за бејунца, бићу обична кукавица која није веровала у оно што говори.

Да, то је била принцезина стратегија.

Нешто пре сумрака, један гавран – можда исти? – поново слети на грану на којој га је видео и јутрос. Носио је у кљуну комадић меса који је – неопрезно – испустио.

За Илију је то било чудо. Он отрча до дрвета, узе парче и поједе га. Није знао одакле потиче, нити га је занимало да сазна; важно је било мало заварати глад.

Гавран чак није ни устукнуо од тих наглих покрета.

Ова птица зна да ћу овде скакати од љаги, помисли Илија. Храни свој њлен, да би себи приуштио бољу јозбу.

И Језавеља је исто тако потхрањивала веру у Бога причом о Илијином бекству.

Тако остадоше неко време – човек и птица – посматрајући једно друго. Илија се поново сети оне игре којом се јутрос забављао.

Волео бих да појричам с шобом, гавране. Јуџирос сам мислио да је душама пошребна храна. Ако моја душа јуџирос није умрла од глади, значи да још има нешто да каже.

Птица је и даље стајала непомично.

А, ако има нешто да каже, ја морам да је слушам. Јер никој другої немам с ким бих могао да јричам, настави Илија.

Уз помоћ маште, Илија се сад преобратио у гаврана.

Шта Бої очекује од тебе? питао је самог себе, као да је гавран.

Очекује да будем пророк.

То је оно што су свештеници рекли. Али можда то није оно што Бої жели.

Јесте, то је оно што Он жели. Јер ми се анђео указао у радионици и затражио од мене да разоварам с Ахавом. Гласови које сам слушао у дејинству...

...које цео свет чује у дејинству, прекиде га гавран.

Али не виде сви анђела, рече Илија.

Овога пута, гавран не одговори ништа. После неког времена, птица – или боље речено, његова властита душа, обузета бунилом од сунца и пустињске самоће – прекиде тишину.

Сећаш се жене која је месила хлеб? упита опет самога себе.

Илија се сећао. Она му је наручила да јој направи неколико послужавника. Док је Илија радио оно што се од њега тражило, жена му је казала како је њен посао један од начина да се изрази Божје присуство.

– Судећи по томе како правиш послужавнике, видим да и ти имаш исти тај утисак – наставила је она. – Зато што се смешиш док радиш.

Жена је делила људска створења у две групе. На оне који се радују и на оне који се жале на оно што раде. Ови други су тврдили да је проклетство које је Бог бацио на Адама једина истина: *Земља да је проклеџа с џебе; с муком ћеш се од ње храниџи до својега вијека.* Нису налазили задовољства у раду, а о празницима су се досађивали бивајући принуђени да се одмарају. Користили су речи Господње као оправдање за своје залудне животе, заборавивши да је Он Мојсију рекао и ово: *Господ Бог твој ће те обилаџи напратиџи на земљи, коју џи даје у наслеђе, да је имаш.*

Да, сећам се те жене. Била је у праву; ја сам волео свој посао у радионици. Сваки сто који је склапао, свака столица коју је резао, омогућавали су му да разуме и воли живот – иако тек сада то увиђа. Рече му нека почне да разговара са стварима које израђује, и да ће се изненадити кад буде видео да су столови и столице кадри да му одговоре: зато што у њих улаже најбољи део своје душе, за узврат ће стећи мудрост.

Да ниси радио као столар, не би ни био у стању да своју душу улажеш у нешто што је изван тебе, да изишаваш таврана који говори, и да схватиш да си бољи и мудрији него што мислиш, гласио је одговор. *Јер си управо у својој радионици открио оно свето што се свуда налази.*

Одувек сам се волео прећварати како разоварам са столовима и столицама које сам правио; зар то није било довољно? Жена је била у праву, кад јој сам говорио са њима, обично сам откривао мисли које ми никада раније нису синиле у глави. Али кад сам почео да увиђам да бих могао служити Боју на тај начин, јојавио се анђео и – добро, остатак приче већ знаш.

Анђео се указао јер си ти био сиреман, одговори гавран.

Ја сам био добар сџолар.

То бејаше гео твој учења. Кад човек корача у сусрет својој судбини, често бива принуђен да мења смер. Други ти, ипак, сџољашње околности су јаче, и приморавају човека да устукне у страху и да се преда. Све је то гео учења.

Илија је пажљиво слушао оно што му је његова душа говорила.

Али нико не сме губити из вида оно што жели. Чак и када – у извесним тренуцима – поверује да су свети и други јачи од њега. Ево у чему је тајна: не треба одустајати.

– Никад нисам ни помишљао да будем пророк, – рече Илија.

Јеси. Али био си убеђен да је то немогуће. Или да је ојасно. Или да је незамисливо.

Илија устаде.

– Зашто самом себи говорим ствари које не желим да чујем? – повика.

Уплашена његовим кретњама, птица побеже.

Гавран се вратио следећег јутра. Уместо да понове разговор, Илија је сад стао да га посматра – јер је животиња увек успевала да прибави храну, и увек му је доносила понеки остатак.

Међу њима се развило тајанствено пријатељство, и Илија поче да учи од Птице. Посматрајући, запазио је да уме да пронађе храну у пустињи, откривши да би могао и он да преживи још који дан – ако успе да учини

то исто. Кад би гавран почео да лети у круговима, Илија је знао да је неки плен у близини; отрчао би до тог места покушавајући да га ухвати. У почетку, многе ситне животиње коју су ту живеле успевале су да умакну – али мало-помало Илија се извештио и научио да их хвата. Користио је шибе као копља, копао замке – прекривао их танким слојем прућа и песка. Кад би плен пао, Илија би делио своју храну с гавраном, и сачувао би један део коју му је служио као мамац.

Али је самоћа у којој се обрео била ужасна и тегобна, тако да је решио да се поново упусти у тобожњи разговор са птицом.

Ко си ти? упита гавран.

Ја сам човек који је открио мир, одговори Илија. Могу да живим у тишини, да се шетам о себи и да посматрам бескрајну леиошу коју је Бог створио. Открио сам да у себи носим једну душу која је боља нешто што сам мислио.

Обоје наставише да лове заједно до следеће месечеве мене. А онда, једне ноћи када му је душа била обузета тугом, он одлучи да поново упита самог себе:

Ко си ти?

Не знам.

Још једанпут је месец умро и васкрсао на небу. Илија је осећао да му је тело ојачало, да му се ум избистрио. Те ноћи, окренуо се према гаврану који је стајао на истој грани, као и обично, и одговорио на питање које је поставио пре неког времена:

Ја сам пророк. Видео сам анђела, док сам се бавио својим послом, и не могу више сумњати у своје моћи, чак и кад би ме сви људи свети уверавали у сувишно. Изазвао сам покољ у својој земљи, јер сам се усироишио драгани своја цара. Налазим се у тишини, као што сам се раније налазио у шиоларској радионици – јер ми је моја душа рекла да човек мора да прође кроз различита

искушења пре но што постане кадар да испуни своју судбину.

Да, сада знаш ко си, примети гавран.

Те ноћи, када се вратио из лова, Илија је пожелео да попије мало воде и видео је да је Хорат пресушио. Али био је толико уморан, да је решио да спава.

Његов анђео чувар – кога већ одавно није видео – у сну му се указао.

– Анђео Господњи говорио је с твојом душом – рече анђео чувар. – и заповедио:

Иди одавде, и обрати се на исток, и сакриј се код постокока Хората према Јордану. И из оној постокоци иди, а гавранима сам заповедио да те хране ондје.

– Моја душа је послушала – рече Илија у сну.

– Онда се пробуди, јер анђео Господњи тражи да се повучем, и жели да говори с тобом.

Илија се прену иза сна, и скочи, престрављен. Шта се то десило?

Иако је била ноћ, светлост је преплавила све унаоколо, и анђео Господњи се појавио.

– Шта те је довело овамо? – упита анђео.

– Ти си ме довео овамо.

– Не. Језавеља и њени војници нагнали су те на бекство. Никад то немој заборавити, јер твоја је мисија да осветиш Господа Бога твојега.

– Ја сам пророк, јер осећам твоје присуство и чујем твој глас – рече Илија. – Више пута сам скретао са свог пута, јер сви људи то чине. Али спреман сам да одем у Самару и уништим Језавељу.

– Свој пут си пронашао, али не можеш уништавати док не научиш да обнављаш. Ја ти заповедам:

Устани, иди у Сарейцу Сидонску, и сједи ондје; ево заповедио сам ондје жени удовици да те храни.

Следећег јутра, Илија је тражио гаврана да се опрости с њиме. Али птица – први пут откако је доспео на обалу Хората – није се појавила.

Илија је путовао данима, све док није стигао у долину у којој се простирао град Сарепта, коме су староседеоци дали име Акбар. Кад је већ био на измаку снага, угледа неку жену, сву у црном, како скупља дрва. Растиње у долини било је оскудно, тако да је она морала да се задовољи само сувим гранчицама.

– Ко си ти? – упита.

Жена погледа странца, не схватајући прави смисао његових речи.

– Донеси ми крчаг воде да се напијем – рече Илија. – Донеси ми и мало хлеба.

Жена одложи дрва у страну, али још увек не прозбори ни речи.

– Не бој се – наваљивао је Илија. – Сам сам, гладан и жедан, и немам чак ни снаге да било коме претим.

– Ти ниси одавде – проговори она, напокон. – По начину говора, мора да си из царства Израилјевог. Да ме боље познајеш, знао би да ништа немам.

– Ти си удовица, тако ми је Господ рекао. А ја имам још мање од тебе. Ако ми сад не будеш дала да једем и пијем, умрећу.

Жена уздахну; како је тај странац могао да познаје њен живот?

– Једног мушкарца треба да је стид да тражи од жене да га издржава – рече, пошто се већ прибрала.

– Учини оно што тражим, молим те – упорно је наваљивао Илија, знајући да снага почиње да га издаје.
– Чим ми буде боље, радићу за тебе.

Жена се насмеја:

– Малочас си говорио истину; ја сам удовица, која је изгубила мужа на једном од бродова моје земље. Никад нисам видела океан, али знам да је исти као пустиња: убија онога ко се усуди да му се успротиви...

И настави:

– А сада ми говориш једну лаж. Као што је извесно да Вал живи на врху Пете Горе, тако ни ја немам печена хлеба; имам само шаку брашна у здели и мало уља у крчагу.

Илија осети како му се мути пред очима и схвати да ће се ускоро онесвестити. Сакупивши још оно мало снаге што му је преостало, завапи последњи пут:

– Не знам да ли верујеш у снове, чак ни ја сам не знам да ли верујем. Па ипак, Господ ми је казао да ћу стићи овамо и да ћу тебе срести. Он ми је већ учинио нешто што ме је навело да посумњам у Његову мудрост, али никада у Његово постојање. И тако ми је Бог Израиља наложио да кажем жени коју будем срео у Сарепти:

Брашно се из зделе неће пошрошићи нији ће уља у крчагу нестиати докле не џисти Господ дажда на земљу.

Не објашњавајући како се такво чудо могло догодити, Илија изгуби свест.

Жена стаде да посматра човека који јој се срушио крај ногу. Знала је да је Бог Израиља само пука празноверица; феничански богови били су моћнији, и своју су земљу преобратили у једну од најугледнијих на свету. Али била је задовољна; обично је живела тражећи милостињу од других, а данас, први пут после дуго времена – била је потребна једном мушкарцу. То јој је

улило снагу; на крају крајева, постојале су особе и у горем положају.

Ако ме неко моли за услуџу, то значи да још увек нешто вредим на овој земљи, помисли.

Учинићу оно што тражи, само да бих му ублажила патињу. И ја сам већ искусила глад, и знам како она уништава душу.

Отишла је до куће и вратила се с парчетом хлеба и крчагом воде. Клекнула је, положила странчеву главу у крило, и почела да му кваси усне. Кроз неколико тренутака, чула су му се повратила.

Она му пружи хлеб, а Илија је јео у тишини, гледајући долину, кланце, планине које су немо штрчале у небо. Могао је да види и црвене бедеме града Сарепте, који су надзирали пролаз кроз долину.

– Прими ме у кућу, јер сам прогнаник у својој земљи – рече Илија.

– Који си злочин починио? – упита она.

– Ја сам пророк Господњи, а Језавеља је наредила да се побију сви они који одбију да прихвате веру у феничанске богове.

– Колико ти је година?

– Двадесет и три – одговори Илија.

Самилосно је погледала младића пред собом. Коса му је била дугачка и прљава; носио је браду, још увек ретку, као да је желео да изгледа старији него што је заправо био. Како је један убоги сиромашак, као што је овај човек, могао да се успротиви најмоћнијој принцези на свету?

– Ако си ти Језавељин непријатељ, онда си и мој непријатељ. Она је принцеза сидонска, чија је мисија, после удаје за вашег цара, била да преобрати ваш народ у праву веру; тако кажу они који су је упознали.

Жена показа један од врхова који опасују долину:

– Наши богови обитавају на висовима Пете Горе од памтивека, и успевају да очувају мир у нашој земљи. Израил, пак, живи у рату и патњи. Како можете и даље да верујете у једног Бога Јединога? Пружите Језавели времена да оствари свој наум, и видећете да ће мир завладати и у вашим градовима.

– Ја сам већ чуо глас Господњи – одговори Илија. – Ви се, међутим, никад нисте успели на врх Пете Горе да бисте знали шта тамо постоји.

– Оног ко се попне на ту Гору, згромиће огањ небески. Богови не воле странце.

Уђутала је. Сетила се да је претходне ноћи сањала неку необично јарку светлост. Из те светлости, јавио се један глас, говорећи: *Прими странца који те буде пошражио.*

– Прими ме на конак, јер немам где да спавам – поновио је Илија.

– Већ сам ти казала да сам сиромашна. Једва да имам за себе и за свог сина.

– Господ је затражио да ме пустиш да останем. Он никад не напушта оног кога воли. Учини што те молим. Радићу за тебе. Ја сам столар, умем да обрађујем кедровину, и имаћу шта да радим. На тај начин, Господ ће употребити моје руке да одржи обећање:

Брашно се из здјеле неће пошрошићи нићи ће уља у крицају несипаћи докле не поусте Господ дажда на земљу.

– Чак и да пристанем, не бих имала чиме да ти платим.

– Нема потребе. Бог ће се за то побринути.

Збуњена сном од претходне ноћи, иако је знала да је странац непријатељ једне принцезе сидонске, жена је решила да се повинује.

Суседи су убрзо приметили Илијино присуство. Људи су говоркали да је удовица довела једног странца

у кућу, не поштујући успомену на покојног мужа – јунака који је изгубио живот у покушају да прошири трговачке путеве своје земље.

Чим је сазнала за те гласине, удовица је објаснила да је реч о једном израиљском пророку, који је умирао од глади и жеђи. И пронела се вест да се у граду крије један израиљски пророк, који је побегао од Језавеље. Једна група грађана посети свештеника.

– Доведите тог странца овамо – нареди он.

И тако би учињено. Тог поподнева, Илију изведоше пред човека који је – заједно са намесником и врховним војсковођом – надзирао све што се у Акбару дешавало.

Шта ти овде тражиш? – упита. – Зар ти није јасно да си непријатељ наше земље?

– Годинама сам трговао са Либаном, и поштујем његов народ и његове обичаје. Овде сам зато што ме у Израиљу прогоне.

– Разлог ми је познат – рече свештеник. – Једна жена те је натерала у бекство?

– Та жена је најлепше створење које сам у животу срео, иако сам провео свега неколико минута у њеном присуству. Међутим, њено је срце од камена, а иза њених зелених очију крије се непријатељ који жели да уништи моју земљу. Нисам побегао: једино чекам прави тренутак да се вратим.

Свештеник се насмеја.

– Ако чекаш прави тренутак да се вратиш, онда се спреми да останеш у Акбару до краја живота. Ми нисмо у рату с твојом земљом; све што желимо то је да се истинска вера прошири – мирнодопским средствима – по читавом свету. Не желимо да понављамо свирепости које сте ви починили кад сте се устолочили у Ханаану.

– Је ли убијање пророка мирнодопско средство?

– Чудовишту се одруби глава и оно престане да постоји. Може се десити да неколико људи изгуби живот, али ће зато верски ратови заувек бити избегнути. И – према ономе што су ми трговци испричали, – све је то започео један пророк по имену Илија, а онда је побегао.

Свештеник га је пажљиво осмотрио, пре но што је наставио:

– Један човек који личи на тебе.

– Ја сам тај – одговори Илија.

– Одлично. Добродошао у град Акбар; кад нам буде нешто затребало од Језавеље, платићемо твојом главом – најважнијим новцем који имамо. А до тада, потражи неки посао и научи самог себе да издржаваш, јер овде код нас нема места за пророке.

Илија се већ спремао да изађе, кад свештеник рече:

– Изгледа да је једна млада Сидонка моћнија од вашег Бога Јединога. Она је успела да подигне Валу жртвеник, и сада стари свештеници клече пред њим.

– Све ће се збити онако како је Господ записао – одговори пророк. – Постоје тренуци кад се силне недаће обруше на наш живот, и не можемо да их избегнемо. Али и за њих постоји неки разлог.

– Какав разлог?

– То је питање на које не можемо одговорити пре но што наиђемо на тешкоће, нити за време њиховог трајања. Тек када их превазиђемо, увиђамо због чега су наишле.

Чим је Илија изашао, свештеник нареди да позову ону групу грађана која га беше посетила тога јутра.

– Немате зашто да бринете – рече свештеник. – Традиција нам налаже да странцима пружимо уточиште. Осим тога, он је овде под нашим надзором, и можемо пратити сваки његов корак. Непријатеља ћемо

на најбољи начин упознати и уништити ако се претварамо да смо му пријатељи. Кад наступи прави час, он ће бити изручен Језавељи, а наш град ће за узврат примити злато и повластице. А до тада, већ ћемо научити како да уништимо његове идеје; за сада, једино знамо како да уништимо његово тело.

Иако је Илија био поклоник Бога Јединога и принцезин потенцијални непријатељ, свештеник је захтевао да се поштује право уточишта. Сви су добро познавали древну традицију: ако један град ускрати заштиту неком путнику, синове његових житеља задесиће иста невоља. Како је већина становништва Акбара имала понеког потомка у циновској трговачкој флоти земље, која је крстарила широм светског мора, нико се није усудио да прекрши закон гостопримства.

А поврх тога, ништа их не кошта да сачекају дан када ће пророкова глава бити размењена за огромне количине злата.

Те ноћи је Илија вечерао с удовицом и њеним сином. Како је сада израиљски пророк представљао драгоцену робу која ће у будућности послужити за трампу, неколико трговаца послало је храну која је породици била довољна за недељу дана.

– Изгледа да Бог Израиља испуњава обећање – рече удовица. – Откако ми је муж умро, никад моја трпеза није била овако богата као данас.

Мало-помало, Илија се приклањао животу града Сарепте. Као сви његови становници, почео је и он да га назива Акбар. Упознао је намесника, команданта војног табора, свештеника, мајсторе који су израђивали предмете од стакла, и којима су се у читавој области

дивили. Кад би га упитали шта ту код њих ради, увек би говорио истину:

– Језавеља је побила све пророке у Израиљу.

– Ти си издајник своје отаџбине и непријатељ Феникије – говорили су. – Али ми смо трговачки народ, и знамо: што је неки човек опаснији, виша је цена његове главе.

И тако прође неколико месеци.

На уласку у долину се улогорило неколико асирских стража, и изгледало је да ту намеравају да се задрже. Била је то мала чета војника која није представљала никакву опасност – али без обзира на то, командант је захтевао од намесника да предузме неке мере.

– Ништа нам нису учинили – рече намесник. – Мора да су дошли у поход, тражећи повољнији пут за своју робу. Ако буду решили да користе наше друмове, плаћаће путарину – и ми ћемо се још више обогатити. Зашто да их изазивамо?

Да невоља буде већа, удовичин син се разболео – без икаквог видљивог разлога. Суседи су то тумачили присуством странца у кући, и жена је замолила Илију да оде. Али он није одлазио – Господ га још није позвао. Пронео се глас да је тај странац донео са собом гнев богова са Пете Горе.

Војска се могла лако држати под контролом. Такође није било тешко убедити народ да не треба да брине због присуства туђих стража у долини. Али сада, кад је удовичин син оболео, намесник је имао муке да умири житеље града, огорчене на Илију. Једна група грађана оде да поразговара с њиме.

– Можемо да саградимо кућу за Израелићанина изван градских зидина. – рекоше. – Тако се нећемо огрешити о закон гостопримства, већ ћемо се заштитити од божјег гнева. Богови нису задовољни присуством тог човека.

– Оставите га тамо где је – одговори намесник. – Не желим да изазивам сукобе са Израиљем.

– Шта то значи? – упиташе грађани. – Језавеља је за петама свим пророцима који верују у Бога Јединога, и хоће да их побије.

– Наша принцеза је храбра жена, и верна боговима са Пете Горе. Али, ма колико била моћна у овом тренутку, ипак она није Израелићанка. Сутра може пасти у немилост, а ми да навучемо бес наших суседа; ако покажемо да добро поступамо с њиховим пророцима, биће нам благонаклони.

Грађани изађоше незадовољни, јер им је свештеник рекао да ће једнога дана Илија бити размењен за злато и повластице. Међутим, чак и ако намесник није био у праву, они нису могли ништа да учине. Традиција је налагала да се намесникова породица мора поштовати без поговора.

У даљини, на уласку у долину, почеше да ничу нови шатори асирских ратника.

Командант је био забринут, али није наилазио на подршку свештеника и намесника. Настојао је да своје ратнике држи у приправности, иако је знао да ниједан од њих – уосталом, као ни њихови дедови – никад није ни окусио битку. Ратови су припадали прошлости Акбара, а све стратегије које је научио биле су превазиђене новим вештинама и новим оружјем које су стране земље увелико користиле.

– Акбар је увек трговао својим миром, говорио је намесник. – Ни овога пута нико нас неће напасти.

Пустите странце нек се туку међусобно: ми имамо једно оружје много моћније од њиховог – новац. Кад они престану да се узајамно уништавају, ући ћемо у њихове градове – и продаваћемо наше производе.

Намесник је успео да умири становништво у погледу Асираца. Али и даље су колале гласине да је Израелићанин навукао божје проклетство на Акбар. Илија је из дана у дан представљао све већи проблем.

Једне вечери, дечаку је позлило и више није успевао да стане на ноге нити да препозна особе које су му долазиле у посету. Пре но што је сунце клонуло западу, Илија и жена клекнуше крај дететове постеље.

– Боже Свемогући, који си скренуо војникове стреле и довео ме овамо, учини да ово дете оздрави. Оно ништа није учинило; недужно је и чисто од свих грехова и грехова својих родитеља – спаси га, Господе.

Малишан се готово није ни помицао; усне су му биле беле, а очи су му нагло губиле сјај.

– Моли се твом Богу Јединоме – вапила је жена. – Јер само мајка зна када душа њеног детета одлази.

Илија је пожелио у том часу да је ухвати за руку, да јој каже како није сама и да ће га Бог Свемогући сигурно услишити. Он је био пророк, прихватио је тај позив на обали Хората, и сада су уз њега анђели.

– Немам више суза – настави она. – Ако Господ нема милости, ако му је потребан један живот, онда га моли да узме мене, а остави мог сина да хода долином и улицама Акбара.

Илија је напрегнуо све своје снаге да се усредсреди на молитву; али патња те мајке била је толико силна да је изгледало као да преплављује собу, и продире у зидове, врата, у све.

Дотакао је дечаково тело; више није било врело, као претходних дана, а то је био рђав знак.

Свештеник је обишао удовичину кућу тог јутра и, као и протекле две недеље, стављао је облоге од лековитог биља на дечаково чело и груди. Непрестано су тих дана жене из Акбара доносиле рецепте за мелеме који су се користили генерацијама и чија се исцелитељска моћ потврдила у најразличитијим приликама. Сваке вечери окупиле би се у подножју Пете Горе и приносиле жртве да малишанова душа не би напустила његово тело.

Дирнут оним што се у граду догађало, један египатски трговац који се ту затекао у пролазу, поклатио је неки скупоцени црвени прах да га помешају са дечаковом храном. Према легенди, тајну справљања тог праха поверили су египатским лекарима сами богови.

За све то време, Илија се молио, без престанка. Али ништа, баш ништа, ни најмањег наговештаја побољшања.

– Знаш зашто су те пустили да останеш овде – настави жена, изнемоглог гласа, јер већ данима није ни тренула. – Знаш да ти је глава уцењена, и да ће једног дана бити изручена Израилу, и размењена за злато. Ако спасеш мога сина, кунем се Валом, и свим боговима са Пете Горе, да никад нећеш бити погубљен. Познајем тајне пролазе које су данашњи становници Акбара заборавили, и научићу те како да изађеш из града неопажен.

Илија не рече ништа.

– Моли се својем Богу Јединоме – поново завапи жена. – Ако ми он буде спасао сина, кунем се да ћу се одрећи Вала и почети да верујем у Њега. Објасни своје Господу да сам ти пружила уточиште када ти је било потребно, и да сам учинила управо оно што је он заповедио.

Илија се поново предао молитви, и молио се свим срцем и душом.

– Хоћу да изађем одавде – рече малишан, слабашним гласом. Мајчине очи блистале су од задовољства, а сузе су јој текле низ лице.

– Дођи, сине мој. Идемо куд год хоћеш, учини оно што желиш.

Илија пође да га узме у наручје, али му малишан одгурну руку.

– Хоћу сам да изађем – рече.

Устао је полагао, и запутио се према другој просторији. После неколико корачаја, срушио се на под – као громом погођен. Илија и удовица приђоше; дечак је био мртав.

Наступио је један тренутак кад су обоје занемели. Наједанпут, жена поче да вришти из све снаге.

– Проклети били богови, проклети били они што су однели душу мога сина. Проклет био човек који је донео несрећу у мој дом! Сине мој једини! – урлала је она. – Зато што сам поштовала вољу небеса, зато што сара била великодушна према једном туђину, мој син је умро.

Суседи су слушали женину јадиковку, и гледали њеног сина опруженог на поду. Жена је и даље вриштала и ударала израиљског пророка који је поред ње стајао као обамро, не чинећи ништа да се заштити од њених удараца. Док су жене покушавале да смире удовицу, мушкарци су, не часећи ни часа, шчепали Илију за руке и одвукли га пред намесника.

– Овај човек је добротинство платио мржњом. Бацио је чини на удовичину кућу и њен син је умро. Дали смо уточиште некоме ко је проклет од богова.

Израелићанин је плакао и питао се:

О Госпoде, Боже мој, чак и ти удовицу, која је била тако љеменија према мени, Ти си решио да ојадиш?

Ако си јој убио сина, то значи да ја нисам испунио мисију која ми је била поверена, и заслужујем смрт.

Те вечери је заседао савет града Акбара којим су председавали свештеник и намесник. Илија је изведен на суђење.

– Одлучио си да на љубав узвратиш мржњом. Због тога те осуђујем на смрт – рече намесник.

– Без обзира на то што твоја глава вреди врећу злата, не смемо изазивати бес богова са Пете Горе – проговори свештеник. – Јер онда ни све злато овог света не би повратило мир овом граду.

Илија је погнуо главу. Заслуживао је све могуће патње које је човек у стању да поднесе, јер га је Господ напустио.

– Попећеш се на Пету Гору – рече свештеник. – Ићи ћеш да молиш увређене богове за опроштај. Они ће послати огањ небески, да те згроми. Уколико не учине тако, то ће значити да им је жеља да правда буде задовољена нашим рукама; ми ћемо те чекати у подножју, а сутра ћеш бити погубљен, по нашем обреду.

Илији су била добро позната света погубљења: жртви се ишчупа срце из груди и одруби глава, По верском предању, човек без срца не може да уђе у Рај.

– Зашто си мене одабрао за то, Господе? – зазивао је наглас, иако је знао да људи око њега неће разумети какав је то избор Господ учинио за њега. – Зар не видиш да сам неспособан да испуним оно што захтеваш? – Није чуо никакав одговор.

Поворка мушкараца и жена из Акбара је пратила групу стражара који су спроводили Израелићанина до подножја Пете Горе. Извикивали су увредљиве речи, и гађали га каменицама. С великим напорима, војници су

обуздавали разјарену гомилу. После пола сата хода, стигоше пред свету планину.

Гомила се зауставила испред каменог жртвеника, на којем је народ обично остављао своје дарове и жртве, молитве и молбе. Сви су знали за приче о дивовима који су обитавали на томе месту и сећали се особа које су прекршиле забрану и за казну бивале покошене огњем небеским. Путници који ноћу пролажаху долином, тврдили су да су били у прилици да чују смех богова и богиња који су се забављали тамо горе, на планинским висовима.

Чак и ако није био сасвим убеђен у све те приче, нико се није усуђивао да пркоси боговима.

– Идемо – рече један војник, гурајући Илију врхом свога копља. – Онај ко убије дете, заслужује најгору казну.

Илија крочи на забрањено тле, и поче да се пење уз падину. Хођао је тако неко време, а кад замреше повици становника Акбара, седе на један камен и заплака: од оне вечери у радионици, када је угледао како се тмина осипа тачкицама искричаве светлости, није успео да учини ништа друго, осим да другима донесе несрећу.

Господ је изгубио своје проповеднике у Израиљу, а култ феничанских богова сада је сигурно знатно ојачао. Прве ноћи коју је провео крај потока Хората, Илија је мислио да га је Бог изабрао да постане мученик, попут многих других.

Уместо тога, Господ је послао једног гаврана – птицу злослутницу, који га је хранио све док Хорат није пресушио. Зашто гаврана а не голубицу, или анђела? Да није све то било само бунило некога ко жели да прикрије свој страх, или му је исувише дуго глава била изложена сунцу? Илија сада више ни у шта није био сигуран: можда је зло пронашло своје оруђе – а то је

оруђе био управо он. Зашто му је Бог наредио да оде у Акбар, уместо да се врати и обрачуна се с принцем која је толико зла нанела његовом народу? Осећао се као кукавица, али је следио заповест. Борио се да се прилагоди једном туђем народу, који га је лепо примио, али је ипак припадао сасвим другачијој култури. И управо у часу кад је сматрао да испуњава своју судбину, удовичин син је умро. *Зашто баш ја?*

Устао је, ходао још мало и напослетку ушао у маглу која је застирала врх планине. Могао је да искористи околност што се ништа није видело, и да побегне од својих прогонитеља, али зар је то уопште било важно? Био је уморан од бежања; знао је да никад неће успети да пронађе своје место у свету. Чак и ако сада успе да умакне, понеће са собом проклетство које ће га пратити до неког другог града, и десиће се нове трагедије. Где год се затекао, носиће као бреме сенку мртвих. Радије ће пустити да му ишчупају срце из груди, и да му одрубе главу.

Поново је сео, овога пута сред густе магле. Одлучио је да причека мало, како би људи у подножју помислили да се успео на сам врх Горе; затим ће се вратити у Акбар и предати се својим целатима.

Отањ небески. Многе је особе тај огањ усмртио, иако је Илија сумњао да га је Господ послао. У ноћима без месечине, његов сјај би запарао небески свод, појављујући се изненада, да би исто тако нагло ишчезао. Можда претвара човека у живу ломачу. Или можда убија тренутно, без патње.

Спустила се ноћ и магла се разишла. Сад је могао да види долину у подножју, светлости Акбара и ватре у асирском логору. Чуо је лавез паса и ратничке песме војника.

Сиреман сам, рече самом себи. Прислао сам да будем пророк, и пошуйао сам најбоље што сам могао. Али попрешио сам и сада је Боју пошребан неко друји.

У том часу, нека светлост се спусти до њега.

Отањ небески!

Светлост је, међутим, и даље стајала пред њим. А један глас рече:

– Ја сам анђео Господњи.

Илија паде на колена и прислони лице уз земљу.

– Већ сам га виђао и раније, и покоравао се анђелу Господњем – одговори Илија, не подижући главу. – А једино ме је наводио да сејем несрећу, куд год да прођем.

Али анђео настави:

– Кад се вратиш у град, помоли се три пута да се малишан поврати у живот. Трећи пут, Господ ће те послушати.

– Зашто бих то учинио?

– Зато што је велики Бог.

– Чак и ако се то догоди, ја сам већ изгубио веру у себе. И нисам више достојан задатка који ми је поверен – одговори Илија.

– Сваки човек има права да сумња у свој задатак, и да га с времена на време занемари; једина ствар коју не сме да учини, то је да га заборави. Ко не сумња у себе, тај је недостојан – јер слепо верује у своју способност, и греши из охолости. Благословен сваки онај ко пролази кроз тренутке неодлучности.

– Пре неколико часака, видео си да нисам био сигуран ни да си ти изасланик Божји.

– Иди, и прати оно што ти кажем.

Дуго времена је прошло, пре но што је Илија сишао са планине. Стражари су га чекали поред жртвеника, али гомила се већ разишла и вратила у Акбар.

– Припремио сам се за смрт – рече он. – Замолио сам богове са Пете Горе за опроштај, и они сада захтевају, пре но што моја душа напусти тело, да свратим у кућу удовице која ме је примила, и да је замолим да се смилује мојој души.

Војници га спроведоше назад, и изведоше пред свештеника. Пренели су му Израелићанинову молбу.

– Учинићу ти то што тражиш – рече свештеник заробљенику. – Кад си већ молио опроштај од богова, мораш га молити и од удовице. Да не би побегао, пратиће те четири наоружана војника. Али немој мислити да ћеш успети да је убедиш да тражи милост за твој живот; чим сване, бићеш погубљен на тргу.

Свештеник га хтеде упитати шта је видео тамо горе. Али налазио се у присуству војника, а одговор је могао да га поколеба. Зато је решио да ћути, али је помислио да би било добро да Илија јавно замоли за опроштај; тада више нико не би сумњао у моћ богова са Пете Горе.

У пратњи војника, Илија стиже у сиротињски сокак, где је становао Последњих неколико месеци. На удовичиној кући врата и прозори били су отворени, да би, према веровању, душа њеног сина могла да изађе, и пресели се у друштво богова. Тело је лежало наспред мале собе, а цео комшилук се окупио око њега, на бдење.

Кад су запазили присуство Израелићанина, мушкарци и жене се ужаснуше.

Уклоните га одавде! – викали су стражарима. – Зар није већ довољно зла починио? Толико је покварен да богови са Пете Горе нису хтели да прљају руке његовом крвљу!

Нама је остављено у задатак да га убијемо! – повика други. – Сада ћемо то и учинити, не чекајући на ритуално погубљење!

Излажући се гурањима и шамарима, Илија се ослободи руку које су га чврсто држале и притрча удовици која је плакала у једном ћошку.

– Могу да га повратим из мртвих. Пустите ме да додирнем твог сина – рече. – Само на тренутак.

Удовица није чак ни подигла главу. – Молим те – наваљивао је он. – Па макар то била последња ствар коју ми чиниш у животу, пружи ми прилику да покушам да ти узвратим за твоје добротинство.

Неколико мушкараца га шчепаше да га одвуку одатле. Али Илија се препирао и борио свим силама, преклињући их да га пусте да додирне мртво дете.

Иако је био млад и окретан, ипак су га на крају изгурали до самих врата. – анђеле Господњи, где си? – повика он, обраћајући се небесима.

У том тренутку, сви застадоше. Удовица је устала и упутила се к њему. Ухвативши га за руке, поведе га до места на којем је лежало тело њеног сина, и разгрну чаршав који га је покривао.

– Ево ту је крв моје крви – рече. – Нека она падне на главу твојих рођака, ако не успеш да учиниш то што желиш.

Он приђе да додирне дете.

– Само час – рече удовица. – Помоли се најпре твојем Богу да испуни моју клетву.

Илијино срце је било сломљено. Али је и даље веровало у оно што му је анђеоло рекао.

– Нека крв овог детета падне на моје родитеље и браћу, и на синове и кћери моје браће, ако ја не учиним оно што сам казао.

И тада, упркос свим својим сумњама, кривицама и стрепњама – *узе ја из наручја њезина и однесе ја у јорњу клијет, идје он сјеђаше, и положи ја на пошлељу своју. Тада заваји ка Господу и рече:*

– Господе Боже мој, зар си и ову удовицу код које сам јоси тако уцвијелио уморивши јој сина?

И јужив се над дјешетом шири јуша заваји ка Господу јоворећи:

– Господе Боже мој, нека се јоврати у дијете душа њејова.

Неколико тренутака није се догађало ништа. Илија је поново видео себе у Гилеади, пред војником чија је стрела била уперена у његово срце, знајући да врло често судбина једног човека нема никакве везе с његовим веровањима или стрепњама. Као и оне вечери, осећао је спокој и поверење, уверен да независно од исхода постоји неки разлог да се све то догоди. На врху Пете Горе анђео је тај разлог објаснио „Божјом величином“; надао се да ће једнога дана схватити због чега су Творцу потребна створења да би показао своју моћ. Тада дечак отвори очи.

– Где је моја мама? – упита.

– Тамо је доле, чека те – одговори Илија, смешећи се.

– Уснио сам чудан сан. Јурио сам кроз неку црну рупу, брже и од најбржег тркачког коња у Акбару. Видео сам једног човека – за кога знам да је мој отац, иако га никад нисам упознао. Онда сам стигао до једног дивног места где бих јако волео да останем; али неки други човек – кога не познајем, иако ми је изгледао много добар и храбар – замолио ме је, најљубазније, да се вратим одатле. Ја сам желео да продужим даље, али ти си ме пробудио.

Дечак је изгледао тужан; место на које умало није доспео, мора да је заиста било дивно.

– Не остављај ме самог, јер ти си ме натерао да се вратим са места где сам знао да ћу бити заштићен.

– Хајде да сиђемо – рече Илија. – Твоја мајка жели да те види.

Дечак покуша да устане, али био је сувише слаб да би могао да хода. Илија га узне у наручје, и сиђе.

Особе у доњој соби као да су занемеле од страха.

– Зашто овде има оволико света? – упита малишан.

Пре но што је Илија стигао да одговори, удовица стеже сина у загрљај и стаде да га љуби, плачући.

– Шта су учинили с тобом, мама? Зашто си тужна?

– Нисам тужна, сине мој – одговори она, бришући сузе. – Никад у животу нисам била овако радосна.

И рекавши то, удовица се баци на колена, и ускликну:

– Сада знам да си Божји човек! Истина Господња излази из твојих речи!

Илија је загрли и замоли је да устане.

– Ослободите овог човека! – рече она војницима. – Он је победио зло које се свалило на мој дом!

Свет који се ту окупио, није могао да верује својим очима. Нека девојка која се бавила сликањем, клекну поред удовице. Мало-помало, сви се угледаше на њу – укључујући и војнике који су били задужени да Илију одведу у тамницу.

– Устаните – замоли он. – И верујте у Господа. Ја сам само један од његових слугу, можда најнедостојнији.

Али сви су и даље клечали, погнуте главе.

– Ти си разговарао с боговима на Петој Гори – зачу се нечији глас. – И сад можеш да чиниш чуда.

– Нема тамо богова. Видео сам једног анђела Господњег, који ми је наложио да ово учиним.

– Ти си био са Валом, и његовом браћом – рече неко други.

Илија је крчио пролаз, гурајући људе који су клечали, и изашао на улицу. И даље је осећао исту зебњу у срцу, као да није успешно испунио задатак који му је анђео поверио. *Шта вреди васкрснути једној мртваца, ако нико не верује одакле долази та моћ?* Анђео је затражио од њега да три пута помене име Господње, али му није дао никаква упутства како да објасни чудо оној гомили која се окупила у приземљу. *Можда сам, по уреду на савре пророке, једино желео да покажем своју тајшћину?* питао се у себи. Тада је зачуо глас свог анђела чувара, с којим је разговарао још од детињства.

– Био си данас с једним анђелом Господњим.

– Јесам – одговори Илија. – Али анђели Господњи не причају с људима; једино преносе заповести које долазе од Бога.

– Искористи своју моћ – рече анђео чувар.

Илија није разумео шта је тиме хтео да каже.

– Немам никакву моћ, осим оне која долази од Господа – рече.

– То нико нема. Али цео свет има моћ Господњу, а нико је не користи.

И анђео му још рече:

– Одсад па надаље, све до тренутка повратка у земљу коју си напустио, ниједно друго чудо неће ти бити допуштено.

А кад ће се то десити?

– Ти си потребан Господу да би обновио Израил – рече анђео. Поново ћеш крочити на његово тле кад будеш овладао умећем обнављања.

И не изусти више ни реч.

Други део

Свештеник обави молитве упућене сунцу које се рађало – и замоли богове олује и богињу животиња, да се смилију лудацима. Неко му је испричао, тог јутра, да је Илија повратио удовичиног сина из царства мртвих.

Читав град је био престрашен и узбуђен у исто време. Сви су веровали да је Израелићанин примио своју моћ од богова са Пете Горе, и сада га је било знатно теже уклонити. *Али наићи ће њрави час*, рече он у себи.

Богови ће се већ побринути да искрсне нека повољна прилика, па да га се реше. Али божји гнев је имао други узрок, а присуство Асираца на уласку у долину је било неки знак. Зашто се период мира који је трајао стотинама година, сада ближио крају? Свештеник је имао одговор: проналазак из Библоса. Његова земља је развила један облик писма приступачан свима – чак и онима који нису обучени да га користе. Било ко је могао да га научи за кратко време, а то би значило крај цивилизације. Знао је свештеник да је од свих разорних оружја које је човек био у стању да измисли, најстрашније – и најмоћније – била реч. Бодежи и копља остављали су трагове крви, стреле су се могле видети и из даљине. Отрови су такође на крају откривани, губећи тако своје убојито дејство.

Али реч је успевала да уништава без трагова. Ако би се омогућило ширење светих обреда, многи људи би

могли њима да се служе настојећи да измене свет, а то би унело пометњу међу богове. Све до тог тренутка, једино је свештеничка каста познавала и чувала сећања предака – која су се преносила усменим путем, под заклетвом да ће се сви подаци чувати у строгој тајности. Или су, пак, биле неопходне године и године учења, да би неко успео да одгонетне хијероглифе које су Египћани проширили по свету; на тај начин, само они који су били нарочито обучени – писари и свештенство – могли су да размењују обавештења.

Друге културе располагале су својим примитивним облицима бележења историје, али они су били тако замршени да се нико није ни трудио да их научи изван области у којима су се користили. Проналазак из Библоса, међутим, ширио се као стихија: њиме се могао служити сваки народ, независно од језика којим је говорио. Чак и Грци, који су обично одбацивали све оно што није настало у њиховим градовима, већ су усвојили то писмо и увелико га примењивали у склапању трговачких послова. Како су били нарочито вешти у присвајању свега што би се могло сматрати новином, већ су крстили изум из Библоса грчким именом: алфабет.

Тајнама које су чуване вековима, претила је сад опасност да буду обелодањене. У поређењу с тим, врацбина која је Илији пошла за руком да некога врати са обале смрти, као што су Египћани имали обичај да чине није имала никакав значај.

Кажњени смо зато што више не усјевамо брижљиво да чувамо оно што је свето, помисли. Асирици су нам пред врашима, прећи ће долину, и разориши цивилизацију наших предака. И уништиши наше писмо.

Свештеник је знао да присуство непријатеља није тек пука случајност. Била је то цена коју је требало платити. Богови су све врло добро испланирали, како нико не би прозreo да су они одговорни; поставили су

на власт једног намесника који се много више бринуо за трговину него за војску, распаљивали су грамзивост Асираца, све чешће ускраћивали кишу, и довели једног неверника да унесе раздор у град. И неће проћи дуго времена, а почеће одлучујућа битка.

Акбар ће наставити да постоји, чак и после тога – али претња коју представљају слова из Библоса биће заувек збрисана са лица земље. Свештеник пажљиво очисти камен који је означавао место које је, пре много покољења, један страни ходочасник пронашао, по налогу и упутствима са неба, и основао град. *Како је леј*, помисли. Камење је било слика богова – чврсто, отпорно, способно да опстане у било којим околностима, без потребе да објашњава због чега се налази тамо где је. Усмено предање казивало је да је средиште света обележено једним каменом, и он је још као дете помишљао да крене у потрагу за њим. Потхрањивао је ту замисао све до ове године. Али чим је запазио присуство Асираца у дну долине, схватио је да никада неће остварити свој сан.

Није ни важно. Мојој генерацији се заломило да буде жртвована јер се одрешила о бојове. Постоје неизбежне ствари у њовестији светиа, и ми морамо да их њрихватајимо.

Зарекао се самом себи да ће се повинovati вољи богова: неће покушавати да избегне рат.

Можда смо стиили до краја времена. Нема начина да се заобиђу ојасности које све више расту.

Свештеник узео свој штап и изађе из маленог храма; имао је заказан састанак са заповедником војног табора у Акбару.

СТИГАО ЈЕ већ надомак јужног бедема, када га пресрете Илија.

– Господ је вратио једног малишана из мртвих – рече Израелићанин. – Град верује у моју моћ.

– Малишан сигурно није ни био мртав – одговори свештеник. – То се и раније дешавало: срце стане, и ускоро опет почне да куца. Читав град бруји данас о томе, а већ сутра сви ће се сетити да су богови близу и да могу чути шта причају. Тада ће њихова уста поново занемети. Морам да идем, јер се Асирци спремају за битку.

– Послушај шта имам да ти кажем: после чуда које се десило синоћ, отишао сам да спавам изван зидина, јер ми је било потребно мало мира. Тада ми се онај анђеолова кога сам видео на врху Пете Горе поново указао. И рекао: Акбар ће бити разорен ратом.

– Градови не могу бити разорени – рече свештеник. – Биће обновљени седамдесет и седам пута, јер богови знају где су их поставили, и они су им потребни управо на местима на којима се и налазе.

Пришао је намесник; долазио је са својом пратњом, и упитао:

– Шта си то рекао?

– Да тражите мир – понови Илија.

– Ако се плашиш, врати се тамо одакле си дошао – одговори свештеник суво.

– Језавеља и њен цар чекају одбегле пророке да их убију – рече намесник. – Али волео бих да ми испричаш како си успео да се попнеш на Пету Гору, а да те не спржи огањ небески.

Свештеник је морао да прекине тај разговор. Намесник је размишљао о трговини са Асирцима, и могло би му пасти на ум да употреби Илију за своје намере.

– Не слушај га – рече. – Јуче, кад су га довели к мени, да бисмо му судили, видео сам да је плакао од страха.

– Плакао сам због зла које се десило, јер сам мислио да сам га ја проузроковао. А плашим се само двеју ствари: Господа и самога себе. Нисам побегао из Израиља, и спреман сам да се вратим чим ми Господ то допусти. Уклонићу вашу лепу принцезу, и вера Израиљева пребродиће и ту опасност.

– Треба имати више него тврдо срце па одолети Језавељиним чарима – примети намесник, иронично. – Међутим, чак и ако се то деси, послаћемо другу жену, још лепшу од ње, као што смо већ учинили и пре Језавеље.

Свештеник је говорио истину. Пре двеста година, једна сидонска принцеза је завела најмудријег од свих владара Израиља – цара Соломуна. Она га је наговорила да подигне олтар у славу богиње Астарте, и Соломун је послушао. Због тог светогрђа, Господ је подигао војску из суседних земаља, и на Соломуна је пало Божје проклетство.

Истио шио ће задесити и Ахава, Језавељиног мужа, помисли Илија. Господ ће учинити да он испуни свој задатак, кад дође прави час. Али шта вреди и да покушава да убеди те људе око себе? Исти су као и они које је видео претходне ноћи како клече на поду удовичине куће, славећи богове са Пете Горе. Традиција им никад неће допустити да размишљају на другачији начин.

– Сва је штета што морамо да поштујемо закон гостопримства – рече намесник, који је, наизглед, већ заборавио Илијине опаске о миру. – Да није тога, помогли бисмо Језавељи у њеном задатку да истреби пророке.

– Није то разлог што сте ми поштедели живот. Добро ви знате да сам ја драгоцену робу, и хоћете Језавељи да пружите задовољство да ме убије својим властитим рукама. Међутим, народ је почео од јуче да ми

приписује чудотворне моћи. Они мисле да сам срео богове на врху Пете Горе; а што се вас тиче, вама не би ништа сметало да повредите богове, али не желите да љутите становнике града.

Намесник и свештеник оставише Илију да прича сам са собом, и продужише према градским бедемима. У том тренутку, свештеник је одлучио да првом приликом убије израиљског пророка; оно што је раније представљало робу, сада се преобразило у претњу.

Видевши их како се удаљавају, Илију обузе очајање; како би могао служити Господу? Тада стаде наспред трга и поче да виче:

– Народе Акбара! Синоћ сам се попео на Пету Гору и разговарао с боговима који тамо обитавају. Чим сам се вратио, био сам кадар да повратим једног дечака из царства мртвих.

Људи се окупише око њега; та прича се већ рашчула по целом граду. Намесник и свештеник застадоше на пола пута, и вратише се да виде шта се догађа; израиљски пророк је причао да је видео богове са Пете Горе како се клањају једном вишем Богу.

– Наредићу да га убију – рече свештеник.

– И онда ће се народ побунити против нас – одговори намесник, кога је занимало оно што је странац говорио. – Боље је да сачекамо да учини неку грешку.

– Пре но што сам сишао с планине, богови су ми дали задужење да помогнем намеснику да се супротстави претњи Асираца! – настави Илија. – Знам да је намесник човек частан и да хоће да ме саслуша, али има особа којима је стало до рата, и које ми не дозвољавају да му се приближим.

– Израелићанин је свети човек – рече један старац намеснику. – Нико не може да се попне на Пету Гору а

да га не згроми огањ небески, али овај човек је успео – и сада оживљава мртве.

– Тир, Сидон, и сви феничански градови имају традицију мира – рече други старац. Већ смо пролазили и кроз горе опасности, и успели смо да их пребродимо.

Поједини болесници и богаљи почеше да прилазе, пробивши се кроз гомилу, дотичући Илијину одећу и молећи га да их излечи од њихових бољки.

– Уместо што делиш савете намеснику, боље лечи болеснике – рече свештеник. – Тада ћемо поверовати да су богови са Пете Горе уз тебе.

Илија се сети оног што му је анђео рекао претходне ноћи: убудуће, биће му допуштена само снага обичних људи.

– Болесници траже помоћ – наваљивао је свештеник. – Чекамо да видимо шта ћеш да урадиш.

– Боље би било да се побринемо да избегнемо рат. Ако то не успемо, биће све више сакатих и болесних.

Намесник прекиде разговор:

– Илија ће поћи са нама. Њега је дотакло божје надахнуће.

Иако није веровао да постоје богови на Петој Гори, намеснику је био потребан савезник да му помогне да убеди народ да је мир са Асирцима једини излаз.

Док су ишли да се сретну с командантом, свештеник је расправљао с Илијом.

– Ти не верујеш у оно што си рекао.

– Верујем да је мир једини излаз. Али не верујем да су висови Пете Горе насељени боговима. Био сам тамо.

– И шта си видео?

– Једног анђела Господњег. Виђао сам тог анђела и раније, на разним местима где сам се затицао – одговори Илија. – И постоји само један Бог.

Свештеник се насмеја.

То значи, по твом мишљењу, да исти бог који доноси олују, даје и жито, иако су то две потпуно различите ствари.

– Видиш ли Пету Гору? – упита Илија. – Ако је посматраш са различитих страна, изгледаће другачије – иако је то једна иста планина. То важи и за све што је створено: постоје многа лица истог Бога.

Стигоше на врх бедема одакле се видео непријатељски табор у даљини. У пустој долини, истицали су се бели шатори.

Пре извесног времена, кад су стражари запазили присуство Асираца на крајњим ободима долине, уходе их известише да су ови ту дошли у истраживачку мисију; командант је предложио да их похватају и продају као робље. Намесник се определио за другу стратегију: не предузимати ништа. Рачунао је да ће, ако успоставе добре односе са њима, моћи да договори нову трговину са стаклом које се производило у Акбару; осим тога, чак и ако се припремају за рат, Асирци знају да су мали градови увек на страни победника. У том случају, асирске војсковође једино би тражиле да им се омогући слободан пролаз, у походу на Тир и Сидон. Јер то су били градови који су чували благо и знање народа.

Стража се улогорила на уласку у долину, а, мало-помало, стизало је и појачање. Свештеник је тврдио да је открио разлог: град је имао бунар, једини бунар на више дана хода кроз пустињу. Ако Асирци желе да освоје Тир и Сидон, биће им потребна та вода за снабдевање војске.

Крајем првог месеца, још увек су могли да их потисну одатле. Крајем другог месеца, још увек су могли лако да их победе и да испослују часно повлачење асирских војника.

Очекивали су битку, али они нису нападали. Крајем петог месеца, још увек су могли да однесу победу. *Ускоро ће кренући у напад, јер их сигурно мори жеђ,* говорио је намесник самом себи. Затражио је од команданта да разради стратегију одбране, и да непрестано увежбава своје људе како би били спремни да одговоре на изненадни напад. Али усредсредео се искључиво на очување мира.

Пола године већ је прошло, а асирска војска није се ни померила. Напетост у Акбару, која је расла првих недеља опсаде, потпуно је попустила; људи су наставили да живе свој живот, сељаци су поново кренули на поља, занатлије су правиле вино, стакло и сапун, трговци су и даље продавали и куповали робу. Сви су били убеђени да Акбар не напада непријатеља зато што ће криза ускоро бити разрешена преговорима. Сви су знали да је намесник божји изабраник, и да увек уме да донесе најбољу одлуку.

Кад је Илија стигао у град, намесник је наредио да се прошире гласине о проклетству које је странац донео са собом; на тај начин, уколико ратна претња постане неподношљива, моћи ће да оптужи странца за главног кривца и узрок пропасти. Становници Акбара биће убеђени да ће се, после смрти Израелићанина, свет вратити на своје место. Дакле, намесник би објаснио да је исувише касно да се од Асираца захтева да оду; наредио би да се Илија убије и објасни свом народу да је мир најбоље решење. По његовом мишљењу, трговци – који су такође желели мир – натерали би друге да се сложе с том идејом.

Свих тих месеци, борио се против притиска свештеника и команданта – који су захтевали да се сместа крене у напад. Богови са Пете Горе, међутим, никад га нису напустили; сада, после оног чуда од претходне ноћи, Илијин живот био је важнији од његовог погубљења.

– Шта ради овај странац међу вама? – упита командант.

– Њега су богови просветлили – одговори намесник.
– И помоћи ће нам да откријемо најбољи излаз.

Брзо је скренуо разговор.

– Изгледа да се број шатора данас увећао.

– А увећаће се још више, сутра – рече командант. – Да смо напали док је ту била само стража, вероватно се не би вратили.

– Вараш се. Неки од њих би побегли, и вратили би се да се освете.

– Кад одлажемо бербу, плодови иструле – наваљивао је командант. – Али кад одлажемо проблеме, они не престају да расту.

Намесник објасни да је готово три столећа у Феникији владао мир, и народ је на то био веома поносан. Шта ће рећи будући нараштаји, ако он сад прекине то раздобље процвата и напретка?

– Пошаљите једног изасланика да преговара са њима – рече Илија. – Најбољи ратник је онај који успе да преобрати непријатеља у пријатеља.

– Не знамо тачно шта они хоће. Не знамо чак ни да ли желе да нападну наш град. Како онда можемо да преговарамо?

– Постоје знаци претње. Једна војска не траћи време обављајући војне вежбе далеко од своје земље.

Свакога дана пристизали су нови војници – а намесник је замишљао количину воде која ће бити

неопходна за толике људе. За кратко време град ће бити беспомоћан пред непријатељском војском.

– Можемо ли сада да нападнемо? – упита свештеник команданта.

– Да, можемо. Изгубићемо много људи, али град ће бити спасен. Међутим, морамо што пре да се одлучимо.

– Не смемо то да учинимо, намесниче. Богови са Пете Горе рекли су ми да још увек имамо времена да пронађемо мирнодопско решење – рече Илија.

Иако је слушао претходни разговор свештеника и Израелићанина, намесник се претварао да верује. Њему је било потпуно свеједно хоће ли Сидоном и Тиром управљати Феничани, Ханаанци, или Асирци; важно је било да град може да настави да тргује својим производима.

– Хајде да нападнемо – наваљивао је свештеник.

– Још један дан – затражи намесник. – Можда ће се дотад ствари решити. Морао је брзо да одлучи који је најбољи начин да се супротставе претњи Асираца. Сишао је са бедема и запутио се у своју палату, замоливши Израелићанина да пође са њим.

Успут је посматрао народ око себе: чобане који су терали овце у планину, ратаре који су ишли на поља, покушавајући да отргну из јалове земље мало хране за себе и своје породице. Војници су се вежбали у бацању копља, а неки новопристигли трговци изложили су своје производе на тржници. Ма колико невероватно изгледало, Асирци нису затворили пут који пресеца долину целом ширином; трговци су наставили да преносе робу, и да плаћају граду порез на промет.

– Сада кад су успели да прикупе моћну снагу, зашто нису затворили друм? – занимало је Илију.

– Асирском царству су потребни производи који стижу у луке Сидона и Тира – одговори намесник. – Ако

би трговци били угрожени, прекинуо би се прилив дажбина. И последице би биле знатно теже од војног пораза. Мора постојати неки начин да се избегне рат.

– Да – рече Илија. – Ако желе воду, можемо да је продајемо.

Намесник не рече ништа. Али увидео је да би могао да употреби Израелићанина као оружје против оних који су желели рат; он се испео на Пету Гору, пркосно се суочио с боговима, и – у случају да свештеник не одустане од намере да се бори са Асирцима – Илија ће једини моћи да му се супротстави. Предложи му да се заједно прошетају и да мало попречају.

Свештеник је остао на врху бедема, посматрајући непријатеља.

– Шта богови могу да учине да задрже нападаче? – упита командант.

– Однео сам жртве пред Пету Гору. Молио сам се боговима да нам пошаљу једног храбријег вођу. Морали смо поступити као Језавеља: истребити пророке. Једног обичног Израелићанина, који је још јуче био осуђен на смрт, данас намесник искоришћава да би убедио народ у мир.

Командант погледа према Гори.

– Можемо наручити Илијино убиство. И употребити ратничка средства да удаљимо намесника с његовог положаја.

– Наредићу да се Илија погуби – одговори свештеник. – Што се, пак, намесника тиче, ту не можемо ништа: његови преци су на власти већ неколико колена. Његов деда био је наш поглавар, пренео је божју моћ на његовог оца, а овај опет на њега.

– Зашто нас традиција спречава да поставимо на власт неку погоднију личност?

– Традиција постоји да би одржавала поредак у свету. Ако дирнемо у то, са светом је свршено.

Свештеник се обазре уоколо. Небо и земља, планине и долина, свака ствар је испуњавала оно што јој је писано. Понекад би тле подрхтавало, други пут – као што се сада дешавало – наишао би дужи период без кише. Али звезде су и даље стајале на својим местима, а сунце се није сручило људима на главу. И све то јер су људи, од Потопа наовамо, научили да је немогуће променити поредак Стварања.

У прошлости, постојала је само Пета Гора. Људи и богови живели су заједно, шетали се рајским вртовима, разговарали и смејали се међусобно. Али људска створења су згрешила, и богови су их прогнали оданде; како нису имали куда да их пошаљу, на крају су створили Земљу око планине, да би могли тамо да их гурну, да их држе под надзором, и да их стално подсећају да је њихово место ниже од становника Пете Горе.

Постарали су се, ипак, да оставе отворена врата за повратак; ако човечанство буде правилно следило свој пут, напослетку ће се вратити на врх планине. Да не би дозволили да се та помисао избрише из људске свести, задужили су свештенике и намеснике да је потхрањују у машти света.

Сви народи делили су исто веровање: ако се породице благословене од богова удаље са власти, последице ће бити погубне. Нико се више није сећао ко је те породице изабрао, али сви су знали да су оне у сродству са божанском лозом. Акбар је постојао већ стотинама година, и њиме су одувек управљали преци садашњег намесника; освајан је много пута, падао је у руке угњетача и варвара, али су, временом, освајачи

сами одлазили или бивали протерани. Тада се поново успостављао стари поредак, и људи су се враћали свом пређашњем животу.

Обавеза свештенства била је очување тог поретка: свет је имао свој правац и судбину, и био је уређен законима. Време кад су људи настојали да разумеју богове већ је прошло – сад је наступило доба да их поштују, и да им испуњавају сваку жељу. Богови су били ћудљиви, и лако су падали у ватру.

Да није било жетвених обреда, земља не би давала плодове. Ако би изостала нека жртва, град би похарале смртоносне болештине. Ако би бог Времена поново био нечим изазван, могао би да обустави раст жита и људи.

– Погледај Пету Гору – рече команданту. – Са њеног врха, богови управљају долином, и штите нас. Они имају један вечни план за Акбар. Странац ће бити мртав, или ће се вратити у свој завичај; намесник ће једног дана нестати, а његов син ће бити мудрији од њега; оно што сад проживљавамо, то је пролазно.

– Потребан нам је нови поглавар – рече командант. – Ако и даље останемо у рукама овог намесника, бићемо уништени.

Свештеник је знао да је то била жеља богова, како би заувек уклонили опасност која прети од писма из Библоса. Али не рече ништа; радовао се што је још једном могао да се увери да намесници увек испуњавају, хтели-не-хтели, судбину Васељене.

Илија је прошао градом, изложио намеснику своје планове за очување мира, и био наименован за његовог помоћника. Кад су стигли наред трга, нови болесници му приђоше; али он им рече да су му богови са Пете Горе забранили да исцељује. Предвече се вратио удовичиној кући; дете се играло на улици, а он је захваљивао Господу што га је употребио као средство за

извршење једног чуда. Она га је чекала на вечери. На његово изненађење, на столу је стајао крчаг вина.

– Људи су донели дарове да ти захвале – рече она. – А ја хоћу да те замолим да ми опростиш што сам ти нанела неправду.

– Какву неправду? – зачуди се Илија. – Зар не видиш да је све то део Божјих намера?

Удовица се насмеши, очи су јој се цакиле, а он је могао да примети колико је лепа. Била је најмање десет година старија од њега, али он је осећао дубоку нежност према њој. Није навикао на таква осећања и плашио се; сетио се Језавељиних очију, и молитве коју је изговорио кад је изашао из Ахавове палате – волео би да се ожени женом из Либана.

– Иако ми је живот био узалудан, барем сам добила сина. А његова прича ће се памтити, јер се вратио из царства мртвих – рече жена.

– Твој живот није узалудан. Ја сам дошао у Акбар по Божјој заповеди, а ти си ме примила. Ако се једног дана буде памтила прича о твојем сину, уверен сам да ће се памтити и твоја.

Жена напуни два пехара. Обоје наздравише сунцу које је већ клонуло западу, и звездама на небу.

– Ти си дошао из далеке земље, следећи знакове једног Бога кога ја нисам познавала, али који је сада постао и мој Господ. Мој син се такође вратио из једне далеке земље, и моћи ће својим унуцима да исприча једну дивну причу. Свештеници ће забележити његове речи, и пренети их будућим нараштајима.

Захваљујући памћењу свештеника, градови су познавали своју прошлост, своје тековине, древне богове, ратнике који су бранили земљу својом крвљу. Иако су сада постојали нови начини бележења прошлости, житељи Акбара имали су поверења једино у памћење својих свештеника. Цео свет је могао да пише

како год хоће; али нико не успева да се сећа ствари које никад нису постојале.

– А ја, шта ја имам да испричам? – настави жена, напунивши пехар који је Илија испразнио наискап. – Немам снагу и лепоту Језавеље. Мој живот је као и сви остали: брак који су родитељи уговорили док сам била још дете, кућне обавезе кад сам порасла, поштовање верских обреда празничним данима, муж повоздан закупљен другим стварима. Док је био жив, никад нисмо поразговарали ни о чему важном. Он се бавио својим пословима, ја сам се старала о кући, и тако смо провели најбоље године нашег живота. После његове смрти, остала ми је само беда и подизање детета. Кад он порасте, пловиће морима, и нико више неће марити за мене. Не осећам ни мржњу ни огорчење, само сам свесна своје бескорисности.

Илија напуни још један пехар. Срце је почело да му шаље знаке за узбуну; било му је пријатно у друштву те жене. Љубав је могла бити једно искуство страшније од суочавања са Ахавовим војником који је држао стрелу уперену у његово срце; ако га стрела погоди, биће мртав – а све остало је у Божјим рукама. Међутим, ако га љубав погоди, мораће сам да сноси последице.

Толико сам жудео за љубављу у живоју, помисли он. А ево, сада, кад му се љубав нашла надохват руке – нема сумње да је била ту, и није требало ништа да чини, осим да не бежи од ње – једина му је помисао била да је заборави што пре.

Мисли му се вратише на онај дан кад је стигао у Акбар, напустивши своје уточиште у Хорату. Био је тако уморан и жедан, да није успевао ничег да се сети, изузев тренутка кад се повратио из несвести и угледао њу како му капима воде кваси усне. Његово лице било је близу њеног, толико близу као ниједно женско лице пре тога, у целом његовом животу. Приметио је да су њене очи једнако зелене као Језавељине – само са

другачијим сјајем, као да су биле у стању да одсликају кедрове, океан о коме је толико сањао, а никад га није упознао, и – како је то било могуће? – његову властиту душу.

Тако бих волео да јој њо кажем, помисли. Али не знам како. Много је лакше причати о Божјој љубави.

Илија попи још мало вина. Она примети да му се нешто што је рекла није свидело, и одлучи да промени тему.

– Ти си се успео на Пету Гору? – упита.

Он потврди климнувши главом.

Радо би га упитала шта је видео тамо горе, и како је успео да избегне огањ небески. Али чинило се да он није расположен.

Он је њоророк. Чиша моје срце, помисли.

Откако је Израелићанин ушао у њен живот, све се изменило. Чак и беда је постала подношљивија – Јер је тај странац пробудио нешто што никад није упознала: љубав. Кад јој је син пао у постељу, борила се са целим суседством да задржи тог странца у кући.

Знала је да је њему Господ био важнији од свега што се дешавало под капом небеском. Била је свесна да је то један неостварљив сан, јер је тај човек кога је сада гледала пред собом, могао истог часа да оде, да пролије Језавељину крв, и да се никад више не врати да јој исприча шта се збило.

Али чак и тако, наставила би да га воли, јер – први пут у животу – спознала је шта је слобода. Могла је да га воли, чак и да он то никад не сазна; није јој била потребна његова дозвола да би осећала колико јој недостаје, да би мислила на њега по васцели дан, да би га чекала на вечери, стрепећи од онога што су људи могли да скују против једног странца.

То је била слобода: осећати оно што срце жели, независно од туђег мишљења. Већ се борила са пријатељима и суседима који су осуђивали присуство једног странца у њеној кући; није имала потребе да се бори против себе.

Илија попи још мало, извини се и повуче у своју собу. Она изађе, позабави се са сином који се играо испред куће, и одлучи да се прошета.

Била је слободна, јер љубав ослобађа.

Илија је дуго седео заглаван у зид своје собе. Напослетку, одлучи да призове свог анђела.

– Душа ми је у опасности – рече.

Анђео је ћутао. Илија се устезао да настави разговор, али сад је већ било касно: није смео да га позива без разлога.

– Кад сам у друштву те жене, не осећам се добро.

– Напротив – одговори анђео. – И баш то ти смета. Јер се може десити да је заволиш.

Илију обузе стид, Јер је анђео познавао његову душу.

– Љубав је опасна – рече.

– Веома – одговори анђео. – И онда? – Чим то изговори, нестаде.

Његовог анђела нису мориле бригае које су њему раздирале душу. Да, он је познавао љубав; видео је цара Израиља како се одриче Господа зато што му је Језавеља, једна сидонска принцеза, освојила срце. Према предању, краљ Соломун је изгубио престо због једне странкиње. Цар Давид је послао једног од својих најбољих пријатеља у смрт, јер се заљубио у његову жену. Самсон је због Далиле био ухваћен, и Филистејци су му ископали очи. Како не би познавао љубав? Историја света била је пуна трагичних примера. Па чак и да није познавао свете списе, имао је примере својих пријатеља – и пријатеља својих пријатеља – изгубљених

у дугим ноћима ишчекивања и патње. Да је у Израиљу имао жену, тешко да би напустио свој град кад му је Господ то заповедио, и сада би већ био мртав.

Уцусџио сам се у једну залудну борбу, помисли. Љубав ће добити бишку, и ја ћу је волеши до краја мојих земаљских дана. Господе, пошаљи ме назад у Израиљ, како никад не бих морао да кажем твој жени оно што осећам. Јер она ме не воли, и рећи ће да је њено срце покојано заједно с телом њеној мужа јунака.

Идућег дана, Илија се поново састао са командантом. Сазнао је да су Асирци разапели још неколико шатора.

– Какав је тренутни однос ратника? – упита.

– Не дајем обавештења Језавељиним непријатељима.

– Ја сам намесников саветник – одговори Илија. – Он ме је наименовао за свог помоћника синоћ, а ти си већ обавештен о томе и дугујеш ми одговор.

Командант је жарко желео да странцу одузме живот.

– Асирци имају два војника на једног нашег – одговори напокон.

Илија је знао да је непријатељу потребна знатно јача сила.

– Ближимо се најпогоднијем тренутку да започнемо мировне преговоре – рече. – Они ће увидети да смо великодушни, и постићићемо најповољније услове. Сваки генерал зна да је за освајање неког града неопходно пет нападача на једног браниоца.

– Они ће достићи тај број, уколико одмах не нападнемо.

– Чак и уз сва ограничења у снабдевању, неће имати довољно воде да подмире толике људе. И доћи ће тренутак да пошаљемо своје изасланике.

– Који је то тренутак?

– Пустићемо да број асирских ратника још мало порасте. Кад ситуација постане неподношљива, они ће бити принуђени да нападну, али – у сразмери од три или четири према једном нашем – знају да ће на крају бити потучени. Тада ће им наши изасланици понудити мир, слободан пролаз, и воду на продају. То је намесникова замисао.

Командант не рече ништа, и пусти странца да оде. Чак и са мртвим Илијом, намесник би могао да се упорно држи своје замисли. Зарекао се себи да ће, уколико до тога дође, убити намесника; затим ће извршити самоубиство, јер не жели да га стигне гнев божи.

У међувремену, ни по коју цену неће допустити да његов народ буде издат за новац.

Врати ме назад у земљу Израиљеву, Господе, вапио је Илија сваке вечери, ходајући долином. Не дај да ми срце остане заробљено у Акбару.

Према једном обичају пророка који је упознао још као дете, почео је да се рађава бичем, кад год би помислио на удовицу. Леђа су му се претворила у живе ране, и два дана је био у бунилу од грознице. Кад се пробудио, прво што је видео било је женино лице; она се старала о његовим озледама, лечећи их миришљавим мастима и маслиновим уљем. Како је био исувише слаб да би силазио у приземље, она се пењала к њему у собу, доносећи храну.

Чим се опоравио, наставио је да шета долином.

– Врати ме назад у земљу Израиљеву, Господе – говорио је. – Моје срце је већ заробљено у Акбару, али тело још увек може да крене на пут.

Појавио се анђео. Није то био анђео Господњи кога је видео на врху планине, већ онај који га је чувао, и на чији је глас већ навикао.

– Господ слуша молитве оних који се моле да забораве мржњу. Али оглушује се о оне који хоће да побегну од љубави.

Сваке ноћи су њих троје заједно вечеравали. Као што је Господ обећао, никад није недостајало брашна у здели и зејтина у крчагу.

Ретко су разговарали за време обеда. Једне ноћи, међутим, малишан упита:

– Шта је то пророк?

– Неко ко и даље чује исте оне гласове које је слушао као дете. И још увек у њих верује. На тај начин може да сазна шта анђели мисле.

– Да, знам о чему говориш – рече малишан. – Имам пријатеље које нико други не види.

– Никада их немој заборавити, чак и ако ти одрасли кажу да је то будалаштина. Тако ћеш увек знати шта Бог хоће.

– Упознаћу будућност, као врачевани из Вавилоније – рече дечак.

– Пророци не познају будућност. Само преносе речи које им Господ удахњује у тренутку садашњем. Зато сам и ја овде, не знајући када ћу се вратити у своју земљу; Он ми то неће рећи пре него што буде неопходно.

Женине очи се растужише. *Да, једној дана он ће ошати.*

Илија више није преклињао Господа. Одлучио је да, кад наступи тренутак напусти Акбар, поведе са собом удовицу и њеног сина. Ништа неће помињати док не куцне час.

Могло би се десити да она не жели да иде. Можда чак није ни приметила шта он осећа према њој – јер је и њему самом требало дуго времена да схвати. Ако се тако догоди, утолико боље – моћи ће да се потпуно

посвети свргавању Језавеље и обнови Израиља. Његов дух ће бити сувише заузет да би мислио о љубави.

Госпог је њасџир мој, рече, сетивши се једне старе молитве цара Давида. Душу моју ојоравља, на зеленој њаши њасе ме, води ме на џиху воду.

И не доушџа ми да изџубим смисао свој живоџа, закључи својим речима.

Једне вечери, вратио се кући раније него обично, и затекао удовицу како седи на кућном прагу.

– Шта радиш?

– Немам шта да радим – одговори она.

– Онда учи нешто. У овом часу, многи људи већ су одустали од живота. Не секирају се, не плачу, само чекају да време прође. Не прихватају животне изазове, а живот их више и не изазива. Теби сад прети та опасност; одупри јој се, суочи се са животом, али немој да одустајеш.

– Мој живот сад поново има смисла – рече она, гледајући у земљу. – Откако си ти дошао.

У делићу секунде, он осети да би могао с њом да подели своје срце. Али је решио да се не излаже опасности – она је сигурно мислила на нешто друго.

– Почни нешто да радиш – рече, скрећући разговор.
– Тако ће ти време постати савезник, а не непријатељ.

– Шта бих могла да научим?

Илија мало размисли.

– Писмо из Библоса. Биће ти корисно, ако једног дана будеш морала да путујеш.

Жена одлучи да се посвети том учењу, свом душом и телом. Никад није ни помишљала да напусти Акбар али – по начину на који је говорио – можда он помишља да је поведе са собом.

Поново се осетила слободном. Поново се будила у свитање, и ходала насмејана улицама града.

– Илија је још увек жив – рече командант свештенику, два месеца касније. – Ниси успео да га убијеш.

– Нема, у читавом Акбару, ни једног јединог човека који би пристао да изврши тај задатак. Израелићанин је утешио болесне, обишао затворенике, нахранио гладне. Кад неко треба да реши неки спор са комшијом, обраћа се њему, и сви прихватају његове пресуде – зато што су праведне. Намесник га користи да би увећао своју омиљеност у народу, али нико то не увиђа. Трговци не желе рат. Ако намесник постане толико омиљен да успе да убеди народ како је мир бољи, никад нам неће поћи за руком да отерамо Асирце одавде. Илија мора под хитно да умре.

Свештеник показа на Пету Гору, чији је врх увек био заклоњен облацима.

– Богови неће дозволити да њихова земља буде осрамоћена од једне туђинске силе. Помоћи ће: нешто ће се догодити, а ми ћемо већ знати да искористимо прилику.

– Шта то?

– Не знам. Али обратићу пажњу на знакове. Немој више да дајеш тачне податке о асирским снагама. Кад год те нешто упитају, кажи да је однос ратника и даље четири према један. И настави да увежбаваш своје трупе.

– Зашто то да радим? Ако достигну однос од пет према један, пропали смо.

– Не; бићемо у равноправном положају. Кад дође до битке, нећеш се борити са слабијим непријатељем, и

нико неће моћи да те сматра кукавицом која искоришћава слабиће. Војска Акбара сукобиће се с једним противником који је подједнако моћан, и добиће битку – јер је њен војсковођа разрадио најбољу стратегију.

Заслепљен сујетом, командант прихвати предлог. И од тог тренутка поче да крије праве податке од намесника и Илије.

Прођоше још два месеца и – тога јутра – асирска војска достигла је однос од пет војника на једног браниоца Акбара. Свакога часа могли су да нападну.

Од пре неког времена, Илија је сумњао да командант лаже у погледу непријатељских снага, али то ће на крају ићи њему у прилог: кад однос достигне критичну тачку, биће лако убедити народ да је мир једини излаз.

Мислио је о томе док је прилазио оном месту на тргу где је обично – једном недељно – помагао грађанима да разреше своје спорове. Најчешће су то биле безначајне ситнице: комшијске свађе, старци који су одбијали да плате порезе, трговци који су сматрали да су оштећени.

Намесник се већ ту налазио, имао је обичај да се појављује с времена на време, да види Илију на делу. Нетрпељивост коју је осећао према њему потпуно се изгубила; открио је да је он mudar човек који се стара да реши проблеме још пре но што искрсну – иако није веровао у духовни свет, и силно се плашио смрти. У извесним приликама је користио и свој ауторитет да би Илијиној одлуци пружио законску вредност. Међутим, понекад се не би сложио са одређеном пресудом, и временом би се показало да је намесник био у праву.

Акбар је постао узор феничанског града. Намесник је установио један праведнији порески систем, поправио градске улице, и умео је мудро да распоређује добит остварену порезом на промет робе. У

једном тренутку, Илија је затражио да се забрани потрошња вина и пива, јер су у већини случајева које је морао да решава, у питању били сукоби пијаних људи. Намесник је рекао да се један град може сматрати заиста великим тек кад се и такве ствари догађају. Према предању, богови су били задовољни када се људи веселе после радног дана, и штитили су пијанице.

Осим тога, та област је била надалеко чувена по једном од најбољих вина на свету, и странци би постали подозриви ако би домаће становништво престало да га пије. Илија је уважио намесникову одлуку, и на крају се сложио да весели људи боље раде.

– Не мораш толико да се трудиш – рече намесник, пре но што је Илија започео с обављањем својих дужности тога дана. – Један саветник само помаже влади својим мишљењима.

– Мори ме туга за завичајем, и желим тамо да се вратим. Док сам укључен у те послове, осећам се корисним и успевам да заборавим да сам странац – одговори Илија.

И усјевам да обуздам своју љубав према њој, помисли у себи.

Народни суд је подразумевао и присуство публике која је будно пратила све што се дешава. Људи су пристизали: неки су били у поодмаклим годинама, тако да нису више били способни да раде у пољу, и долазили су да пљескају или извижде Илијине одлуке, други су били директно умешани у предмете који ће се решавати – било као жртве, било као победничка страна. Било је ту и жена и деце, који су, у недостатку посла, морали нечим да испуне слободно време. Почело је расправљање предмета предвиђених за то јутро: први случај се тичао једног чобанина који је сањао благо закопано недалеко од египатских пирамида, и сад му је био потребан новац да отпутује

тамо. Илија никад није био у Египту, али знао је да је далеко, и рекао је чобанину да ће тешко успети да прикупи неопходна средства ослањајући се на туђу помоћ; али, ако одлучи да прода своје овце и плати цену свог сна, сигурно ће пронаћи оно што тражи.

Затим је дошла на ред жена која је желела да научи израиљске магијске вештине. Илија рече да он није учитељ него пророк.

Кад се спремао да нађе помирљиво решење у једном случају где се неки ратар закачио с туђом женом, један војник прокрчи пут кроз гомилу и обрати се намеснику.

– Једна патрола је успела да ухвати неког уходу – рече придошлица, липтећи од зноја. – Доводе га овамо!

Окупљена светина се ускомеша; први пут ће присуствовати једном таквом суђењу.

– Смрт! – повика неко. – Смрт непријатељима!

Сви присутни се сложише, бурним поклицима. У трен ока, вест се проширила целим градом, и трг се напуни светом. О другим предметима расправљало се с тешком муком; свакога часа неко је прекидао Илију, тражећи да се странац сместа изведе пред суд.

– Не могу да судим један такав случај – рече он. – То спада у надлежност власти у Акбару.

– Шта су Асирци дошли овамо да траже? – рече један. – Зар не виде да смо у миру већ дуго генерација?

– Зашто хоће нашу воду? – повика други. – Зашто прете нашем граду?

Већ месецима нико се није усуђивао јавно да проговори о присуству непријатеља. Иако су сви примећивали, из дана у дан, све већи број шатора на видiku, иако су трговци напомињали да треба без оклевања започети мировне преговоре, народ Акбара одбијао је да поверује да живи под претњом напада. Изузимајући повремене упаде понеког безначајног

племена – који су брзо били савладани – ратови су постојали једино у памћењу свештеника. Они су говорили о једном крају званом Египат, са коњима и ратним колима, и боговима са ликом животиња. Али то се десило у давној прошлости. Египат више није био значајна земља, а ратници тамне пути и чудног језика, вратили су се у своју земљу. Сада су становници Тира и Сидона владали морима, ширећи светом једно ново царство, и мада су били искусни ратници, открили су један нови начин борбе: трговину.

– Зашто су толико узрујани? – упита намесник Илију.

– Зато што увиђају да се нешто променило. Вама је познато исто тако добро као и мени да, од овог тренутка, Асирци могу да нападну кад год им се прохте. И ви и ја врло добро знамо да нас командант лаже у погледу бројчаног стања непријатељске војске.

– Али није ваља луд да то некоме исприча. Тиме би само сејао панику.

– Сваки човек схвата када се налази у опасности; почиње необично да се понаша, да слуги, да њуши нешто у ваздуху. И покушава самог себе да завара, јер мисли да неће успети да се суочи са ситуацијом. Они су се заваравали све до сада; али увек наступи један тренутак када човек мора да погледа истини у очи.

– Стигао је свештеник.

– Идемо у палату, да сазовемо Савет Акбара. Командант је већ на путу.

– Не чини то – рече Илија намеснику, тихим гласом.
– Они ће те приморати да урадиш нешто што не желиш.

– Идемо – наваливао је свештеник. – Ухватили су једног уходу, и морамо предузети неодложне мере.

– Одржи суђење пред народом – прошапута Илија. – Они ће ти помоћи, јер желе мир – иако траже рат.

– Доведите тог човека овамо! – затражи намесник. Гомила заклица од радости; присуствоваће први пут једном Савету.

– Не смемо то да радимо! – рече свештеник. – Питање је осетљиво и мора се решавати у тишини!

Понеки звиждук. Бурна негодовања.

– Доведите га овамо – понови намесник. – Његово суђење одржаће се на овом тргу, пред народом. Радили смо заједно да бисмо преобразили Акбар у напредан град – и заједно ћемо судити свему оном што нам прети.

Одлука је поздрављена громогласним плескањем. Појавила се група војника из Акбара, вукући једног полунагог човека, обливеденог крвљу. Извукао је дебеле батине, пре но што је стигао доведе.

Бука престаде. Нека тешка тишина се спустила на гледалиште и могло се чути гроктање свиња и граја деце која су се играла на другом крају трга.

– Зашто сте тако поступали са заробљеником? – повика намесник.

– Опирао се – одговори један од стражара. – Рекао је да није ухода. Да је дошао овамо да разговара са вама.

Намесник нареди да се донесу три столице из његове палате. Слуге му донесоше огртач Правде, који је обично носио кад год је требало одржати седницу Савета Акбара.

Он и свештеник седоше. Трећа столица је била намењена команданту који још није стигао.

– Свечано проглашавам отвореним Суд града Акбара. Нека старци приступе.

Једна група старца окружи њих двојицу, стојећи у полукругу иза столица. То је било веће старца; у давна времена, њихова су се мишљења поштовала и слушала. У данашње време, међутим, служили су једино за украс

– били су ту само да би прихватили све што намесник одлучи.

Пошто су обављене неопходне формалности – молитва боговима са Пете Горе и навођење имена неколицине древних јунака, намесник се обрати заробљенику.

– Шта ти хоћеш? – упита заробљеника.

Човек не одговори. Чудно га је одмеравао, као да му је раван.

– Шта ти хоћеш? – наваљивао је намесник.

Свештеник га дотаче за руку.

– Потребан нам је тумач. Он не говори наш језик.

Издато је наређење, и један од стражара оде да потражи неког трговца који би могао да послужи као тумач. Трговци никад нису присуствовали скуповима које је Илија одржавао; увек су били заузети својим пословима и бројањем добити.

Док су чекали, свештеник дошапну намеснику:

– Тукли су заробљеника зато што се плаше. Дозволи мени да водим ово суђење и немој ништа да говориш: паника изазива насиље и – ако не будемо показали довољно ауторитета – можемо изгубити власт над ситуацијом.

Намесник му не одговори. И њега је ухватио страх. Тражио је Илију погледом, али – са места на којем је седео – није могао да га види.

Стиже један трговац, кога је стражар довукао на силу. Бунио се што га доводе на суд, јер тиме само губи време, а има посла преко главе. Али свештеник, који га је строго гледао, замоли га да се смири и да преводи разговор.

– Шта ти овде тражиш? – упита намесник.

Нисам ухода – одговори човек. – Ја сам један од војсковођа. Дошао сам да поразговарам са вама.

Гледалиште, које је све то пратило у потпуној тишини, поче да галами, чим је реченица била преведена. Говорили су да је то лаж и захтевали да се сместа изврши смртна казна.

Свештеник затражи тишину, и окрену се заробљенику:

– О чему желиш да разговараш?

– Намесник је на гласу као мудар човек – рече Асирац. – Не желимо да уништимо овај град: оно што нас занима то су Тир и Сидон. Али Акбар лежи на пола пута, и надгледа пролаз кроз долину; ако бисмо били принуђени на борбу, изгубили бисмо силно време и људе. Ја сам дошао да понудим споразум.

Човек говори истину, помисли Илија. Приметио је да је окружен групом војника који су му заклањали поглед на место где је намесник седео. Он размишља исто као и ми. Бој је учинио чудо и хоће да сјави тачку на ову опасну ситуацију.

Свештеник устаде и повика народу:

– Видите ли? Они хоће да нас униште без борбе!

– Наставите – рече намесник.

Међутим, свештеник се поново умеша:

– Наш намесник је добар човек и не жели да пролије ни кап људске крви. Али ми смо у ратном стању, и осуђеник који стоји пред вама је непријатељ!

– У праву је! – повика неко из гледалишта.

Илија увиде своју грешку. Свештеник се играо са гледалиштем, док се намесник једино трудио да буде правичан. Покушао је да се приближи, али је био одгурнут. Један од војника ухвати га за руку.

– Ти има ту да чекаш. Уосталом, ово је била твоја идеја.

Осврнуо се: иза њега је стајао командант и смешкао се.

– Не можемо да слушамо никакве предлоге – настави свештеник, настојећи да унесе што више жара у своје речи и покрете. – Ако покажемо да желимо да преговарамо, тиме ћемо само доказати да се плашимо. А народ Акбара је храбар; у стању је да се одупре свакој најезди.

– Али овај човек тражи мир – рече намесник, обраћајући се гомили.

Неко рече:

– Трговци траже мир. Свештеници желе мир. Намесници се залажу за мир. Али војска хоће само једно: рат!

– Зар не видиш да смо успели да се супротставимо верској претњи Израиља без икаквог рата? – дрекну намесник. – Нисмо слали ни војску, ни бродове, него Језавељу. Сада они обожавају Вала, а да ми нисмо морали да жртвујемо ни једног јединог човека у борби.

– Али ови нам нису послали лепу жену, већ своје ратнике! – продера се свештеник, још гласније.

Народ је захтевао смрт за Асирца. Намесник ухвати свештеника за руку.

– Седи – рече. – Отишао си сувише далеко.

– Идеја о јавном суђењу била је твоја. Или тачније: оног издајника Израелићанина, који изгледа управља поступцима намесника Акбара.

– Касније ћу се с њиме раскусурати. Сад морамо да сазнамо шта овај Асирац хоће. Генерацијама и генерацијама, људи су настојали силом да наметну своју вољу; говорили су о оном што желе, али им није било нимало стало да сазнају шта народ мисли, и сва та царства на крају су пропала. Наш народ се развио зато што је научио да слуша; тако смо унапредили трговину

– слушајући шта други жели, и чинећи све што је у нашој моћи да му удовољимо. Резултат је добит.

Свештеник заврте главом.

– Твоје речи звуче мудро, а то је најгора опасност. Кад би говорио глупости, било би лако доказати да грешиш. Али управо то што си казао доводи нас у клопку.

Људи који су стајали у првом реду пратили су расправу. Све до тог тренутка, намесник је увек настојао да саслуша мишљење Савета, и Акбар је уживао изузетан углед; Тир и Сидон упућивали су своје изасланике, да виде како је устројена власт у Акбару; за намесниково име чуо је чак и цар, а уз мало среће, могао би да оконча своје дане као дворски министар.

Данас, његов је утицај јавно доведен у питање. Ако не донесе одлуку, изгубиће поштовање народа – и више неће бити у прилици да доноси важне одлуке, јер га нико неће слушати.

– Настави – рече затворенику, не обраћајући пажњу на свештеников бесан поглед, и захтевајући од тумача да преведе његово питање.

– Дошао сам да предложим споразум – рече Асирац. – Ви ћете нас пустити да прођемо, а ми ћемо ударити на Тир и Сидон. Кад ти градови буду поражени, а биће сигурно, јер је већина њихових ратника на бродовима, закупљена трговином – богато ћемо се одужити Акбару. И задржаћемо тебе као намесника.

– Видите? – рече свештеник, поново се дижући са столице. – Они сматрају да је наш намесник кадар да трампи част Акбара за једно звање!

Гомила поче да урла од беса. Овај заробљеник, полунаг и рањен, хтео је да наметне своја правила! Поражен човек да предлаже предају града! Неколико људи устаде и насрну на њега; стражари су једва успевали да их обуздају.

– Чекајте! – рече намесник, трудећи се да надгласа остале. – Имамо пред собом разоружаног човека, који нас не може застрашити. Знамо да је наша војска спремнија и да су наши ратници храбрији. Немамо потребе никоме ништа да доказујемо. Ако решимо да се боримо, победићемо, али губици ће бити огромни.

Илија склопи очи, и поче да се моли да намесник успе да убеди народ.

– Наши преци су нам причали о Египатском царству, али то време је давно прошло – настави намесник. – Сада се враћамо у Златно Доба, а наши очеви и дедови могли су да уживају у миру. Зашто бисмо ми сада прекидали традицију? Савремени ратови воде се у трговини, а не на бојним пољима.

Мало-помало, светина се утишала. Намесник је био надамак успеху!

Кад је галама престала, обратио се Асирцу.

– Није довољно то што предлагеш. Мораћете да платите намет који плаћају трговци за прелазак преко наших земаља.

– Верујте ми, намесниче, ви немате избора – одговори заробљеник. – Имамо довољно људи да сравнимо овај град са земљом и побијемо све његове становнике. Ви већ дуго живите у миру, и више не знате како да се борите, а ми освајамо свет.

Поново се јави жагор у гледалишту. Илија помисли: *Не сме сад да покаже колебљивост*. Али било је тешко изаћи на крај са асирским затвореником који је – иако у потчињеном положају – наметао своје услове. Свакога часа пристизали су нови посматрачи. Илија је приметио да су трговци оставили своје послове и сад су стајали у гледалишту, пратећи помно развој догађаја. Суђење је попримило један опасан ток; више није било начина да се избегне одлука, било погодба или смрт.

Трговци почеше да се деле; једни су бранили мир, други су захтевали да се Акбар одупре. Намесник шапну свештенику:

– Овај човек ми се јавно супротставио. Али и ти исто.

Свештеник се окрете према њему, и рече му, тихо, тако да нико други није могао да га чује, да сместа осуди Асирца на смрт.

– Не молим, него захтевам. Ја те одржавам на власти и могу да те је лишим, кад год ми се прохте, је л' ти јасно? Познајем жртве које могу да распале гнев богова, а у таквим случајевима приморани смо да сменимо владајућу породицу. То не би било први пут: чак и у Египту, чије је царство трајало хиљадама година, било је много случајева свргавања династија. Али поредак васељене није тиме био нарушен, нити нам се небо сручило на главу.

Намесник пребледе.

– Командант је у гледалишту, са неколицином својих војника. Ако и даље будеш настојао да склопиш споразум с овим човеком, ја ћу рећи свима да су те богови напустили. И бићеш смењен. Наставићемо суђење и ти ћеш учинити оно што ја будем наредио.

Да му је Илија био у видокругу, намесник би још увек имао један излаз: замолио би израиљског пророка да понови пред свима како је видео анђела на врху Пете Горе – као што је њему једном испричао. И тада би имао Илијину реч – реч некога који је већ показао да уме да чини чуда – против речи једног човека који никад није испољио никакву натприродну моћ.

Али Илија га је напустио, и он више није имао избора. Осим тога, у питању је био само један заробљеник – а ниједна војска на свету не почиње рат зато што је изгубила једног војника.

– Ову игру си добио – рече намесник свештенику. Једнога дана, нешто ће му већ искамчити за узврат.

Свештеник се сложи, климнувши главом. Одмах затим, пресуда је изречена.

– Нико не сме да пркоси Акбару – рече намесник. – И не улази у наш град, без дозволе његовог народа. Ти си то покушао, и осуђен си на смрт.

Стојећи на истом месту, Илија обори очи. Командант се смешкао.

Заробљеник – праћен гомилом која је све више расла – спроведен је до једне пољане изван градских зидина. Ту су му стргли преосталу одећу и оставили га потпуно голог. Један од војника одгурао га је на дно једног улегнућа које се ту налазило. Народ се тискао око рова. Сви су се гурали, да би боље видели.

– Прави војник с поносом носи своју ратну униформу, и не крије се од непријатеља – зато што је храбар. Ухода се облачи у женско рухо, јер је кукавица – повика намесник, да би сви могли да га чују... Зато те осуђујем да напустиш овај живот без достојанства које припада одважнима.

Народ је звиждао затворенику, и плескао намеснику. Заробљеник је нешто говорио, али тумач више није био у близини, и нико није могао да га разуме. Илија је успео да се пробије кроз гомилу и приђе намеснику – али сад је већ било касно. Кад је дотакао његов плашт, био је грубо одгурнут.

– То је твоја кривица. Ти си хтео јавно суђење.

– Кривица је твоја – одговори Илија. – Чак и да се Савет Акбара тајно састао, командант и свештеник урадили би оно што су наумили. Ја сам сам био опкољен стражарима за све време процеса. Све су унапред смислили.

По обичају, свештеник је био дужан да одреди трајање погубљења. Сагнуо се, дохватио један камен и пружио га намеснику: није био довољно велики да изазове тренутну смрт, нити сувише мали да би мучење дуго потрајало.

– Прво ти.

– Принуђен сам на то – рече намесник тихим гласом, да би само свештеник могао да га чује. – Али знам да смо на погрешном путу.

– За све ове године, присиљавао си ме да се понашам строго, док си ти уживао последице одлука које су народу биле по вољи – одговори свештеник, такође упола гласа. – Ја сам морао да се борим са сумњом и кривицом, и проводио сам бесане ноћи – прогоњен утварама грешака које сам могао починити. Али зато што се нисам обесхрабрио, Акбар је данас град коме цео свет завиди.

Људи су тражили камење одабране величине. Неко време чуо се само звекет камења.

– Можда сам погрешно што сам овог човека осудио на смрт. Али се не варам у погледу части нашег града; нисмо издајници.

Намесник подиже руку и баца први камен; заробљеник се измаче. Међутим, одмах затим гомила, уз вриску и звиждуке, поче да га каменује.

Човек је покушавао рукама да заштити лице, а камење га је погађало у груди, леђа, стомак. Намесник је желео да се изгуби одатле; видео је то већ много пута. Знао је да је смрт спора и болна, да ће се лице преобразити у кашу од костију, косе и крви, и да ће људи наставити да бацају камење чак и кад живот напусти то тело.

Кроз неколико минута, заробљеник ће престати да се брани, и спустиће руке; ако је био добар човек у овом животу, богови ће усмерити један камен који ће

погодити предњи део лобање и изазвати губитак свести. У противном, ако је чинио зверства, остаће свестан до последњег тренутка.

Светина је вриштала, бацала камење све већом жестином, а осуђеник је покушавао да се одбрани на најбољи могући начин. Наједном, рашири руке и проговори језиком који су сви могли да разумеју. Пренеражена, гомила прекиде каменовање.

– Живела Асирија! – повика. – У овом часу посматрам слику свог народа, и умирем срећан, јер умирем као генерал који је покушао да спасе живот својих ратника. Одлазим у друштво богова, и задовољан сам јер знам да ћемо освојити ову земљу!

– Видиш? – рече свештеник. – Слушао је и разумео цео наш разговор током суђења!

Намесник се сложи. Човек је говорио њихов језик, и сада је знао да постоји раздор у Савету Акбара.

– Ја нисам у паклу, јер ми визија моје земље даје достојанство и снагу. Визија моје земље испуњава ме радошћу! Живела Асирија! – повика поново.

Пошто се повратила од запрепашћења, руља поново поче да баца каменице. Човек је држао раширене руке, и не покушавајући да се брани – био је храбар ратник. Неколико тренутака касније, испољила се милост богова: један камен га је ударио у главу, и он се онесвестио.

– Сад можемо да идемо – рече свештеник. – Народ ће се постарати да доврши свој задатак.

Илија се није вратио удовичиној кући. Кренуо је кроз пустињу, не знајући тачно на коју би страну.

– Господ ништа није учинио – говорио је биљкама и стењу. – А могао је да учини.

Кајао се због своје одлуке, и кривио је себе за смрт још једног човека. Да је прихватио предлог да се Савет Акбара састане у тајности, намесник је могао да га поведе са собом; тада би њих двојица били против свештеника и команданта. Изгледи би и даље били незнатни, али свакако већи него на јавном суђењу.

А што је још горе, начин на који се свештеник обраћао светини, оставио је снажан утисак на њега; иако се није слагао ни са чим што је овај говорио, био је принуђен да призна да тај човек савршено познаје вештину владања. Покушаће да се присети сваке појединости онога што је видео, пошто ће – једног дана, у Израилу – морати да се суочи са царем и принцемом сидонском.

Хоџа је без циља, гледајући планине, град и асирски логор у даљини. Он је представљао само тачку у тој долини, а око њега се простирао непрегледни свет – свет толико велики да чак и кад би путовао без престанка, целог живота, не би успео да стигне до места на којем свет престаје.

Његови пријатељи, и његови непријатељи, можда су боље разумели Земљу на којој су живели; могли су да путују у далеке крајеве, да плове непознатим морима, да воле једну жену без осећања кривице. Нико од њих више није слушао анђеле из детињства, нити је намеравао да се бори у име Господње. Живели су своје животе у складу са тренутком садашњим, и били су срећни.

И он је исто био особа као и све друге – и, овога часа, док је пролазио долином, пожелео је да никад није чуо глас Господа и његових анђела.

Али живот није саздан од жеља, већ од дела сваког појединца. Сетио се да је у више махова покушавао да одустане од своје мисије, а ипак је био тамо, усред те долине, јер је Бог то захтевао.

Могао сам да будем само обичан столар, Боже мој, и био бих Ти и даље корисџан у Твоме послу.

Али тамо је био Илија, испуњавајући оно што се од њега тражило, носећи бремене предстојећег рата, покољ пророка који је Језавеља извршила, каменовање асирског генерала, страх од своје љубави према једној жени из Акбара. Господ му је пружио дар, а он није знао шта с њим да ради.

Усред долине, указа се светлост. То није био његов анђеол чувар – кога је стално слушао, али ретко виђао. Био је то анђеол Господњи који је дошао да га утеши.

– Овде више ништа не могу да учиним – рече Илија.
– Кад ћу се вратити у Израил?

Кад будеш научио да обнављаш – одговори анђеол. – Али сети се оног што је Бог поручио Мојсију уочи једне борбе. Уживај у сваком тренутку, да се после не би кајао, или осећао да си протраћио своју младост. У сваком животном добу, Бог задаје човеку оне бригае које му слеђују.

И рече Господ Мојсију:

Ви полазили данас у бој на непријатеље своје, нека не ђрне срце ваше, не бојте се и не плашили се, ниши се предајте од њих.

И ко је посадио виноград а још га није брао? Нека иде, нек се врати кући својој, да не би потинуо у боју, и други га брао.

И ко је испросио девојку а још је није одвео? Нека иде, нек се врати кући својој, да не би потинуо у боју, и други је одвео.

Још неко време је Илија ходао покушавајући да схвати оно што је чуо. Кад се већ спремао за повратак у Акбар, угледа жену коју је волео како седи на једном камену испред Пете Горе – на неколико минута хода од места на којем се налазио.

Шта ли она њу шражи? Биће да је сазнала за суђење, за смртну казну, и за ојасности којој смо изложени?

Морао је што пре да је извести. Решио је да јој приђе. Она га је приметила и махнула му. Изгледало је да је Илија заборавио речи анђела, јер му се непоуздање наједанпут вратило. Покушао је да се претвара како је заокупљен проблемима града, да она не би запазила да су му и срце и дух збуњени.

– Шта радиш овде? – упита, чим је пришао ближе.

– Дошла сам да потражим мало надахнућа. Писмо које учим подсећа ме на цртеже долина, гора, града Акбара. Неки трговци дадоше ми фарбе свих боја, јер хоће да пишем за њих. Помислила сам да их употребим за описивање света у коме живим, али знам да то није лако: иако имам све боје, једино Господ успева да их помеша с оволико склада.

Поглед јој је био уперен у Пету Гору. Била је то сад једна потпуно другачија особа од оне коју је срео пре неколико месеци како скупља дрва испред градске капије. Њено усамљено присуство, усред пустиње, уливало му је поверење и поштовање.

– Зашто све друге планине имају имена, изузев Пете Горе – која је названа по броју? – упита Илија.

– Да не би изазивала свађу међу боговима – одговори она. – Према предању, да је човек наденуо тој планини име одређеног бога, остали би се разјарили и уништили

Земљу. Зато се зове Пета Гора; јер је пета по реду, кад се гледа преко зидина. На тај начин, никога не вређамо – и Васељена и даље остаје на своме месту.

Ћутали су неко време. Жена прекиде тишину:

– Не размишљај само о бојама већ и о опасности коју представља писмо из Библоса. Оно може увредити феничанске богове, и нашег Господа Бога.

– Постоји само Господ – прекиде је Илија. – А сви културни народи имају своје писмо.

– Али ово је нешто друго. Као дете, често сам одлазила на трг да посматрам једног сликара речи који је радио за трговце. Његови цртежи – засновани на египатском писму – захтевали су вештину и знање. Сада је древни и моћни Египат у опадању, нема пара да ишта купи, и нико више не користи његов језик; морепловци из Тира и Сидона шире писмо из Библоса по читавом свету. Речи и свети обреди могу се сместити на глинене плочице, и преносити од једног народа до другог. Шта ће бити с овим светом, ако безобзирне особе почну да злоупотребљавају обреде да би се умешале у поредак Васељене?

Илија је разумео шта жена хоће да каже. Писмо из Библоса заснивало се на једном врло једноставном систему: било је довољно преобразити египатске цртеже у гласове, а затим одабрати по једно слово за сваки глас. Повезивањем тих слова по одређеном реду, било је могућно створити све могуће гласове и описати све оно што постоји на Свету.

Неки од тих гласова били су изузетно тешки за изговарање. Ту тешкоћу су разрешили Грци који су увели још пет слова, такозваних самогласника, поред постојећих двадесет и неколико знакова у писму из Библоса. Назвали су ту допуњену верзију алфабетом, именом који се данас користи да означи нову врсту писма.

То је знатно олакшавало трговинске везе међу различитим културама. Египатски систем изискивао је много простора и вештине да би се нацртале идеје, и темељно знање да би се могле протумачити; био је наметнут освојеним народима, али није успео да надживи опадање Царства. Систем из Библоса, међутим, брзо се ширио светом, а његово усвајање није више зависило од економске снаге Феникије.

Поступак из Библоса, који су Грци адаптирали, одговарао је трговцима разних народа; као што се дешавало још од прадавних времена, управо су трговци одлучивали о томе шта мора да опстане у Историји, а шта ће нестати смрћу овог цара или оног владара. По свему судећи, феничански изум био је предодређен да постане заједнички језик у трговини, и да надживи њихове морепловце, царе, њихове принцезе заводнице, произвођаче вина, мајсторе стакларе.

– Хоће ли Бог напустити речи? – упита жена.

– Наставиће да постоји у њима – одговори Илија. – Али свака особа биће одговорна пред Богом за све оно што напише.

Она извуче из рукава своје хаљине једну глинену таблицу на којој је нешто писало.

– Шта то значи? – упита Илија.

– То је реч: љубав.

Илија је држао плочицу у рукама, не усуђујући се да упита жену зашто му је то предала. На том комадићу глине, у свега неколико црта је био сажет узрок због којег звезде истрајавају на небу, а људи ходе по земљи.

Пружи руку с намером да јој врати плочицу, али она га одби.

– То сам написала за тебе. Познајем твоју одговорност, знам да ћеш једног дана морати да одеш, и да ћеш постати непријатељ моје земље, јер хоћеш да

уништиш Језавељу. Тога дана, може се десити да ја будем на твојој страни, да ти пружим ослонац и подршку како би могао ваљано да извршиш свој задатак. А може се десити и да се окренем против тебе, јер је крв Језавељина крв моје земље; ова реч коју сада држиш у рукама, крије мноштво тајни. Нико не може да зна шта је она кадра да пробуди у срцу једне жене – па чак ни пророци који разговарају с Богом.

– Позната ми је та реч коју си написала – рече Илија, склањајући таблицу у један набор свог огртача. – Дан и ноћ борио сам се против ње, јер – иако не знам шта она изазива у срцу једне жене – знам шта је у стању да учини с једним човеком. Имам довољно храбрости да се суочим са царем Израиља, с принцем из Сидона, Саветом Акбара, али та једна једина реч, *љубав*, изазива у мени ужасан страх. Пре него што си је исцртала на плочици, твоје очи су је већ записале у мом срцу.

Обоје ућуташе. Постојала је смрт оног Асирца, напетост у граду, позив Господњи који би се могао јавити сваког часа; али је од свега тога била моћнија реч коју је жена написала.

Илија пружи руку, и она је прихвати. Остадоше тако све док се сунце није заклонило иза Пете Горе.

– Хвала – рече она док су се враћали назад. – Одавно већ желим да проведем једно вече са тобом.

Кад су стигли кући, тамо га је чекао намесников гласник. Намесник је молио Илију да из истих стопа дође на састанак с њим.

Ти си моју подршку платио кукавичлуком – рече намесник. – Шта да урадим с твојим животом?

– Нећу поживети ни секунд дуже но што мој Господ жели – одговори Илија. – Он је тај који одлучује, а не ти.

Намесник је био задивљен Илијином храброшћу.

– Могу сад одмах да ти одрубим главу. Или да те вучем улицама града, говорећи да си донео проклетство нашем народу – рече. – А то онда неће бити одлука твог Бога Јединога.

– Оно што ми је суђено, тако ће се десити. Али хоћу да знаш да нисам побегао; командантови војници су ме спречили да ти приђем. Он жели рат, и све ће учинити да то постигне.

Намесник одлучи да не губи више времена на ту јалову расправу. Морао је да изложи свој план израиљском пророку.

– Није командант тај који жели рат; као добар војник, свестан је да је његова војска слабија, без искуства, и да ће је непријатељ десетковати. Као частан човек, зна да му прети опасност да се осрамоти пред потомством. Али срце му је окорело од охолости и таштине. Он мисли да се непријатељ плаши. Не зна да су асирски војници добро увежбани: чим ступи у војску, сваки војник засади дрво, и свакога дана прескаче преко тог места. Семе се преображава у изданак, а он скаче преко њега. Изданак се развије у биљку, а он наставља да скаче. Није им досадно, нити сматрају да је то траћење времена. Мало-помало, дрво расте – а ратници скачу све више. Они се стрпљиво и предано припремају за савлађивање препрека. Навикли су да добро упознају сваки изазов. Већ месецима нас будно посматрају.

Илија прекиде намесника:

– Кога рат занима?

– Свештеника. Схватио сам то за време суђења асирском заробљенику.

– А из ког разлога?

– Не знам. Али био је довољно вешт да убеди команданта и народ. Сада је цео град на његовој страни, а ја видим само један излаз из тешке ситуације у којој се налазимо.

Направи дугу паузу, и загледа се Израелићанину у очи:

– Тебе.

Намесник поче да корача тамо-амо и да говори брзо, показујући своју узрјаност.

– Трговци такође желе мир, али не могу више ништа да учине. Осим тога, довољно су се већ обогатили да би могли лако да се преселе у неки други град, или да чекају док освајачи не почну да пазаре њихову робу. Остатак становништва је изгубио главу, и тражи да нападнемо непријатеља који је неупоредиво надмоћнији. Једина ствар која их може натерати да се предомисле, то је чудо.

Илија је претрнуо.

– Чудо?

– Ти си оживео дечака кога је смрт већ однела. Помогао си народу да нађе свој пут и – без обзира на то што си странац – готово сви су те заволели.

– Тако је било све до јутрос – рече Илија. – Али сад се све променило: у расположењу које си ми управо предочио, сваки онај ко брани мир биће сматран издајником.

– Не желим ништа да браниш. Хоћу само да учиниш неко чудо тако велико, као што је било оживљавање дечака. Онда ћу рећи народу да је мир једини излаз, и он ће ме послушати. Свештеник ће потпуно изгубити моћ коју сад има.

Наступио је тренутак ћутања. Намесник настави:

– Спреман сам да склопим споразум: ако учиниш оно што тражим, вера у Бога Јединога постаће обавезна у Акбару. Ти ћеш учинити по вољи Ономе коме служиш, а ја ћу успети да се договорим о условима мира.

Илија се попе на горњи спрат, где му се налазила соба. Тог тренутка, имао је у рукама једну прилику која се ниједном пророку пре њега није указала: да преобрати у своју веру један феничански град. То би био најболнији начин да покаже Језавељи да мора да плати за зла која је нанела његовој земљи.

Био је силно узбуђен намесниковим предлогом. Помислио је чак да пробуди жену која је доле спавала, али се предомислио; она сигурно сања лепо вече које су провели заједно.

Позвао је свог анђела. И он се појавио.

– Чуо си намесников предлог – рече Илија. – То је једина шанса.

– Не постоји једина шанса – одговори анђео. – Господ пружа људима многе прилике. Осим тога, сети се оног што ти је речено: ниједно ново чудо неће ти бити дозвољено, све док се не вратиш у своју отаџбину.

Илија погну главу. У том часу, појави се анђео Господњи и ућутка његовог анђела чувара. И рече:

– Ево твог следећег чуда:

Окупићеш сав народ испред горе. С једне стране наредићеш да се подигне олтар Валу, и један јунац да се принесе. С друге стране, подићи ћеш олтар Господу Богу твојему, и на њега положити другог јунца.

И рећи ћеш онима што обожавају Вала: призовите име својих богова а ја ћу призвати име Господње, па који се Бог одзове огњем онај нека је Бог. Пусту да они призивају први; и да цело јутро и подне зазивају и вичу, молећи Вала да сиђе и прими дар који му принеше.

Они ће викати из свег гласа, и парати се ножевима и шилима, али ништа се неће догодити.

Када се уморе, напунићеш четири ведро воде и излити на жртву и дрва. Учинићеш то једном, и други пут. И учинићеш то и трећи пут. Тада ћеш позвати Господа Бога Аврамова, Исакова и Израилјева, да покаже свима своју моћ.

У том часу пашће огањ Господњи и спржити твоју жртву паљеницу.

Илија паде на колена и стаде да се клања.

– Међутим – настави анђео – то чудо може да се изведе само један једини пут у твој животу. Изабери хоћеш ли га учинити овде, да избегнеш једну битку – или можда желиш да га оствариш у својој земљи, да свој народ ослободиш од Језавељине пошасту.

И анђео Господњи оде.

Жена се пробудила рано и видела Илију како седи на кућном прагу. Очи му биле дубоке, као да целе ноћи није тренуо.

Желела је да га пита шта се догодило претходне ноћи, али је стрепела од одговора. Можда је та бесана ноћ последица разговора са намесником и ратне претње; али могла је имати и други повод – глинену таблицу коју му је поклонила. Међутим, ако би заподенула разговор о томе, излагала се опасности да

чује да се љубав једне жене не уклапа са Божјим намерама.

– Дођи нешто да поједеш – било је једино што је рекла.

И њен син се пробудио. Све троје сели су за сто и доручковали.

– Волео бих да сам јуче остао са вама – рече Илија. – Али био сам потребан намеснику.

– Не брини ти за њега – рече она, осећајући да јој се срце полако смирује. – Његова породица влада Акбаром већ генерацијама, и он ће знати шта да ради пред претњом.

– Разговарао сам и са једним анђелом. И он је захтевао од мене једну врло тешку одлуку.

– Не треба да се узрујаваш ни због анђела; можда би било боље веровати да се богови временом мењају. Моји преци обожавали су египатске богове, који су имали животињска обличја. Ти богови су отишли и – све док се ти ниси појавио – ја сам била васпитана да приносим жртве Асхерату, Елу, Валу и свим становницима Пете Горе. Тада сам спознала Господа, али може се десити да нас и он напусти једног дана, а да следећи богови буду мање захтевни.

Малишан затражи мало воде. Није било.

– Идем да донесем – рече Илија.

– Хоћу и ја с тобом – замоли дечак.

Пођоше обојица према бунару. Успут прођоше поред пољане на којој је командант од раног јутра увежбавао своје војнике.

– Хајде мало да погледамо – рече дечак. – И ја ћу бити војник кад порастем.

Илија му учини по вољи.

– Који је од нас најбољи у баратању мачем? – упита један ратник.

– Отиђи до места где је онај ухода јуче каменован – рече командант. – Узми један повећи камен и питај га.

– Зашто морам то да радим? Камен ми неће одговорити.

– Онда га нападни својим мачем.

– Мој мач ће се поломити – рече војник. - И није то оно што сам питао; хоћу да знам ко је најбољи у баратању мачем.

– Најбољи је онај који највише личи на камен – одговори командант. Онај ко не вадећи мач из корица успева да покаже да нико не може да га победи.

Намесник је у љраву: командант је љрави мудрац, помисли Илија. Али сва његова мудрости пошитоно је засењена блеском шашићине.

Наставише ход. Малишан упита због чега војници толико вежбају.

– Не само војници, већ и твоја мајка и ја, и сви они који следе своје срце. Свака ствар у животу захтева вежбање.

– Чак и да би био пророк?

– Чак и да би се разумели анђели. Толико силно желимо да причамо са њима да не чујемо оно што нам говоре. Није лако слушати: у нашим молитвама ми увек настојимо да кажемо где смо погрешили и шта бисмо волели да нам се деси. Али Господ све то већ зна, и понекад нас тражи само да би чуо шта нам васиона говори. И има стрпљења.

Дечак је гледао изненађен. Мора да ништа није разумео, али без обзира на то Илија је осећао потребу да настави разговор. Можда ће му – кад порасте – једна од тих речи помоћи у некој тешкој ситуацији.

– Све битке у животу служе да нас нечему науче – укључујући и оне које губимо. Кад порастеш, открићеш да си често бранио лажи, обмањивао себе или патио због глупости. Ако будеш добар ратник, нећеш себе оптуживати због тога – али нипошто не дозволи да се твоје грешке понове.

Одлучио је да ућути; један малишан тог узраста није кадар да разуме то што он говори. Ходали су полагаано, Илија је гледао улице града који га је некоћ примио – а коме сада прети блиски нестанак. Све ће зависити од одлуке коју донесе.

Акбар је био тиши него обично. На главном тргу, људи су разговарали упола гласа – као да се плаше да ветар не однесе њихове речи до асирског логора. Старији су тврдили да се ништа неће десити, млади су били загрејани могућношћу борбе, трговци и занатлије ковали су планове да оду у Тир и Сидон док се ствари не слегну.

Њима је лако да оду, помисли. Трговци моју да пренесу своја добра на било који крај света. Занатлије моју да раде чак и на местима где се говори њихим језиком. Мени је међу њим ишребно одобрење од Госиода.

Стигоше на бунар и напунише два крчага водом. То место је обично врело од света; жене су се окупљале да перу рубље, боје тканине и препричавају све што се дешава у граду. Није било те тајне која је могла да се сачува кад би стигла до бунара; новости о трговини, породичне издаје, комшијске свађе, лични живот владара, свакојаке теме – озбиљне или површне – биле су предмет расправа, опаски, оговарања или одобравања. Чак и оних месеци када је непријатељска сила непрестано расла, Језавеља – принцеза која је освојила цара израиљског – и даље је била омиљени предмет разговора. Хвалили су њену одважност, храброст, и били су уверени да би се, уколико нека

несрећа задеси град, она вратила у своју земљу да их освети.

Тог јутра, међутим, није било готово никога. Оних неколико жена што су се ту затекле говориле су да треба отићи у поље и покупити што више житарица, јер ће Асирци ускоро затворити све улазе и излазе из града. Две међу њима намеравале су да оду до Пете Горе и принесу жртве боговима – нису желеле да њихови синови погину у борби.

– Свештеник је рекао да можемо одолевати месецима – рече једна од њих Илији. – Довољно је да имамо храброст неопходну за одбрану части Акбара и богови ће помоћи.

Малишан се препао.

– Непријатељ ће да нападне? – упита.

Илија не одговори; све је зависило од избора који му је анђеоло предложио претходне ноћи.

– Бојим се – наваљивао је дечак.

– То доказује да волиш живот. Природно је да човек осећа страх у одређеним тренуцима.

Илија и малишан се вратише кући пре истека јутра. Жена је била окружена малим зделама са фарбама различитих боја.

– Морам да радим – рече она гледајући недовршена слова и реченице.

– Због ове суше град је пун прашине. Четкице су прљаве, боје се мешају с труњем и све је много теже.

Илија је и даље ћутао: није желео да дели с њом своје бригае. Сео је у један угао собе и препустио се својим мислима. Малишан је изашао да се игра са другарима.

Пошребна му је шишина, рече жена у себи и покуша да се усредсреди на посао.

Утрошила је остатак јутра да употпуни неке речи које су могле да се напишу за упола краће време и осећала се кривом што не ради оно што се од ње очекивало; уосталом, први пут у животу пружала јој се прилика да издржава своју породицу.

Вратила се послу; користила је папир, материјал који је један трговац из Египта недавно донео – замоливши је да забележи неке трговачке поруке које је морао да пошаље у Дамаск. Хартија није била најбољег квалитета и боја се разливала при сваком потезу. Упркос свим тешкоћама, то је било боље него цртање на глини.

Суседне земље имале су обичај да шаљу своје поруке на глиним плочицама или на животињској кожи. Иако је Египат био заостала земља, са превазиђеним писмом, ипак су открили практичан и лак начин да бележе трговачке послове и своју повест; секли су у сноповима једну биљку која је расла на обалама Нила и једноставним поступком лепили то сноплје једно уз друго образујући један жућкасти лист. Акбар је морао да увози папирус јер он није успевао у тој долини. Иако је био скуп, трговци су га најрадије користили јер су могли да ставе исписане листове у џеп – што је било немогуће учинити с глиним плочицама и животињским кожама.

Све је пошло много једноставније, помисли. Штета што је било неопходно одобрење владе да би се користио алфабет на папирусу. Неки застарели закон и даље је обавезивао да се сви писани текстови дају на увид Савету Акбара...

Чим је завршила посао показала је свој рад Илији који је све то време само гледао не прозборивши ни речи.

– Је л' ти се свиђа како је испало? – упита.

Он је изгледао као да се пренуо из неког заноса.

– Да, лепо је – одговори не обраћајући пажњу на своје речи.

Мора да је разговарао са Господом. Она није желела да га прекида. Изашла је и отишла да позове свештеника.

Кад се вратила Илија је и даље седео на истом месту. Два мушкарца гледала су се нетремице. Ни један ни други дуго нису проговарали. Свештеник је први прекинуо ћутање.

– Ти си пророк, и говориш с анђелима. Ја само тумачим древне законе, Обављам верске обреде, и покушавам да одвратим мој народ од грешака које чини. Зато знам да ово није сукоб међу људима. То је битка коју воде богови – и ја не смем да је избегавам.

– Дивим се твојој вери, иако ти обожаваш богове који не постоје – одговори Илија. – Ако су садашње прилике, као што ти кажеш, достојне небеске битке, Господ ће ме употребити као оруђе у свргавању Вала и његове дружине са Пете Горе. Боље би било да си наредио моје убиство.

– Помишљао сам на то. Али није било неопходно; у правом тренутку богови су поступили у моју корист.

Илија не одговори. Свештеник се окрете и узео папир на којем је жена управо исписала свој текст.

– Лепо је урађено – примети. Пошто је пажљиво прочитао, скинуо је свој прстен, умочио га у једну посуду са бојом и утиснуо печат у левом углу. Ако би открили неког да носи папирус без свештениковог печата, тај је могао бити осуђен на смрт.

– Зашто морате увек то да радите? – упита Илија.

– Зато што ови папируси преносе идеје – одговори свештеник. – А идеје имају моћ.

– То су само трговачки уговори.

– Али могли би бити и планови битке. Или извештај о нашем богатству, или наше тајне молитве. У данашње време, са словима и папирусом, постало је лако украсти надахнуће једног народа. Тешко је сакрити глинене плочице или животињску кожу, али спој папира и алфабета може запечатити културу сваке земље и уништити свет.

Нека жена наиђе грчећи.

– Свештениче, свештениче, дођите да видите шта се дешава! – Илија и удовица пођоше за њим. Са свих страна пристизали су људи и хитали на исто место. Ваздух је био презасићен прашином коју су дизали, да је скоро било немогуће дисати. Деца су трчала напред, уз смех и грају. Одрасли су ходали полако, ћутећи.

Кад су стигли до јужне капије града, ту се већ била окупила једна омања група. Свештеник се проби напред и нађе се лицем у лице с узроком читаве те збрке.

Један стражар из Акбара клечао је на коленима, раширених руку, а шаке су му биле приковане за једну даску положену преко рамена. Одећа му је била сва у ритам, а лево око ископано дрвеним коцем.

На грудима, видела су се асирска слова, урезана врхом бодежа. Свештеник је разумео египатски, али асирски језик још није био довољно значајан да би га странци учили и памтили; требало је затражити помоћ од једног трговца који је посматрао призор.

– Објављујемо рат, ето шта пише – преведе човек.

Нико од присутних не рече ни реч. Илија је видео ужасан страх утиснут на њиховим лицима.

– Додај ми твој мач – рече свештеник једном војнику.

Војник га послуша. Свештеник затражи да извести намесника и команданта о томе што се десило. Одмах

затим једним брзим ударцем зари оштрицу у срце стражара који је клечао.

Човек јаукну и сруши се на земљу. Био је мртав, ослобођен бола и стида што је дозволио да га ухвате.

– Сутра ћу ићи пред Пету Гору да принесем жртве – рече свештеник престрашеном народу. – И богови ће нас се поново сетити.

Пре но што је отишао, обратио се Илији:

– Сад си се уверио својим очима. Небеса нам и даље помажу.

– Само једно питање – рече Илија. – Зашто желиш да видиш народ своје земље жртвован?

– Зато што је неопходно затрти једну идеју.

Кад га је видео јутрос како разговара са женом, Илија је већ схватио која је то идеја: алфабет.

– Сувише је касно. Већ се проширио по свету, а Асирци не могу да освоје читаву земљу.

– Ко ти каже да не могу? Уосталом, богови са Пете Горе су на страни њихове војске.

Два сата је ходао долином, као и претходне вечери. Знао је да ће имати барем још једно вече и једну ноћ мира: ниједан рат није започео по мраку, јер ратници не би могли да разликују непријатеља. Знао је да му те ноћи Господ пружа прилику да промени судбину града који га је прихватио.

– Соломун би знао шта сада да ради – коментарисао је са својим анђелом. – И Давид и Мојсије и Исак. То су били људи који су уживали поверење Господње, а ја сам само један неодлучни слуга. Господ ме тера да учиним избор који би морао бити његов.

– Повест наших предака изгледа као да врви од правих људи на правом месту – одговори анђеоло. – Али не треба да верујеш у то: Господ захтева од људи једино оно што је у границама моћи сваког појединца.

– Онда се преварио кад сам ја у питању.

– Свака недаћа која наиђе на крају ипак оде. Тако бива и са свим славама и трагедијама на свету.

– Нећу то заборавити – рече Илија. – Али, кад оду, трагедије оставе за собом вечне трагове, а славе остављају бескорисне успомене.

Анђео не одговори.

– Зашто нисам, за све ово време откако сам у Акбару, успео да придобијем савезнике у борби за мир? Каког значаја има један усамљени пророк?

– Какав значај има сунце, које пролази небом без пратње? Какав значај има планина која се уздиже усред неке долине? Какав значај има усамљени бунар? Они показују пут који караван треба да следи.

– Срце ми се гуши од туге – рече Илија, бацивши се на колена и пруживши руке према небу. – Камо среће да могу овде да умрем и да никад не окаљам руке крвљу мог народа ил неког народа туђег. Осврни се: шта видиш?

– Знаш добро да сам слеп – рече анђео. – Моје очи још увек чувају светлост славе Господње, зато не успевам ништа друго да видим. Све што могу да схватим то је оно што ми твоје срце прича. Све што могу да разазнам то су трептаји опасности које те вребају. Не могу знати шта се налази иза твојих леђа.

– Е па ја ћу ти рећи: тамо је Акбар. У ово доба дана, с поподневним сунцем које обасјава његове контуре град изгледа дивно. Навикао сам се на његове улице и зидине, на његов племенит и гостољубив народ. Иако су његови житељи још увек заокупљени трговином и празноверјем, срце им је чисто као срце било ког другог народа на свету. Научио сам уз њих многе ствари које нисам знао; за узврат, слушао сам жалопојке његових становника и, уз помоћ Божјег надахнућа – успео да разрешим њихове унутрашње спорове. Врло често сам

био изложен опасности, али се увек нашао неко да ми помогне. Зашто морам да бирам између спаса овог града или искупљења мог народа?

– Зато што је човек тај који треба да изабере – одговори анђео. У томе лежи његова снага. У моћи његових одлука.

– То је тежак избор: захтева да се прихвати смрт једног народа, зарад спасења другог.

– Али још је теже одредити свој пут. Ко не учини избор, умире у очима Господа, иако и даље наставља да дише и корача улицама.

– А осим тога – продужи анђео – нико не умире. Вечност чека раширених руку све душе и свака ће наставити свој задатак. Постоји неки разлог за све што се налази под сунцем.

Илија поново подиже руке према небу. – Мој народ се удаљио од Господа због лепоте једне жене. Феникија може бити разорена, само зато што један свештеник сматра да писмо представља претњу боговима. Зашто Онај који је створио свет, радије користи трагедију да би исписао књигу судбине?

Илијини крици разлегали су се долином и враћали му се као одјек.

– Ти не знаш шта говориш – одговори анђео. – Не постоји трагедија, већ неминовност. Све има свој разлог постојања: на теби је само да разлучиш оно што је пролазно од оног што је коначно.

– Шта је пролазно? – упита Илија.

– Неминовност.

– А шта је коначно?

– Поуке неминовности.

И рекавши то анђео се удаљи.

Те ноћи за вечером, Илија рече жени и малишану:

– Спремите своје ствари. Можемо кренути сваког тренутка.

– Већ два дана ниси ока склопио – рече жена. – Један намесников гласник је био овде вечерас; тражио је да одеш у палату. Ја сам му рекла да си ти у долини и да ћеш тамо спавати.

– Добро си учинила – одговори он. Оде право у собу и паде у дубок сан.

Сутра ујутру пробудио га је звук музичких инструмената. Кад је сишао да види шта се дешава, малишан је већ стајао на вратима.

– Гледај! – говорио је, а очи су му сијале од узбуђења. – То је рат!

Једна чета војника – која је остављала упечатљив утисак својим униформама и ратном опремом – марширала је према јужној капији Акбара. Пратила их је група свирача, ударајући у бубњеве, у ритму корачнице.

– Јуче си био уплашен – рече Илија дечаку.

– Нисам знао да имамо толико војника. Наши ратници су најбољи!

Остави дечака и изађе на улицу; морао је, по сваку цену, да пронађе намесника. И други становници града такође су се разбудили звуцима ратне химне, и сад су били као опчињени; први пут у животу посматрали су пролазак једне уређене чете, у војним униформама, са копљима и штитовима који су блештали на јутарњем сунцу. Командант је успео да оствари завидан успех; припремао је своју војску, а да нико то није приметио, и сада – што је Илију највише и плашило – све је могао

лако убедити да поверују у могућност победе над Асирцима.

Пробрио се кроз колону војника, и успео да избије на чело. Ту су, јашући на коњима, командант и намесник предводили марш.

– Ми имамо договор – рече Илија, трчећи поред намесника. – Могу да учиним чудо!

Намесник му није одговарао. Посада напусти зидине и изађе у долину.

– Ти знаш да је ова војска пука обмана! – наваљивао је Илија. – Асирци су у предности од пет према један, и имају ратно искуство! Немој да дозволиш да се Акбар разори!

– Шта хоћеш ти од мене? – упита намесник, не заустављајући коња. – Синоћ сам послао гласника да те позове на разговор, али су ми поручили да си изван града. Шта сам друго могао да учиним?

– Суочити се с Асирцима на отвореном пољу, то је равно самоубиству! Ти то добро знаш!

Командант је слушао разговор, без икакве опаске. Већ је претресао своју стратегију са намесником; израиљски пророк био је изненађен.

Илија је трчао поред коња, не знајући тачно шта би требало да чини. Колона војника напустила је град и запутила се према средини долине.

Помози ми, Господе, мислио је он. Онако као што си зауставио сунце да помоћеш Јошуу у борби, заустави време, и дођусти ми да убедим намесника у њешку.

Тек што је то помислио, командант повика:

– Стој!

Можда је ово неки знак, рече Илија у себи. Морам да га искористим.

Војници су образовали две борбене линије, налик на живе зидове. Штитови су им били чврсто ослоњени о тле, а копља су била уперена напред.

– Уверен си да видиш пред собом ратнике Акбара – рече намесник Илији.

– Видим младиће који се смеју смрти у лице – гласио је одговор.

– Е па онда знај да се овде налази само један батаљон. Већина наших људи остала је у граду, на бедемима. Поставили смо котлове са врелим уљем које је спремно да се сручи на главу свакоме ко покуша да се попне на градске зидине. Намирнице смо расподелили по кућама, да бисмо избегли опасност од запаљивих стрела, које би могле да нам униште храну. Према командантовим прорачунима, можемо издржати готово два месеца под опсадом. Док су се Асирци припремали, нисмо ни ми губили време.

– Никад ми то ниси помињао – рече Илија.

– Сети се: иако си помагао народу Акбара, ти си и даље странац, и неки војници могли би, забуном, да те прогласе за уходу.

– Али ти си желео мир!

– Мир је још увек могућ, чак и кад почне битка. Само што ћемо, у том случају, преговарати под равноправним условима.

Намесник му исприча да су гласници већ упућени у Тир и Сидон, да однесу вести о озбиљности ситуације. Било му је тешко да тражи помоћ: могли би помислити да је неспособан да се сам извуче из неприлике. Али дошао је до закључка да је то једини излаз.

Командант је разрадио један оштроуман план; чим започне битка, вратиће се у град да организује отпор. Чета која се сад налази у пољу, требало би да побије што више непријатеља, а онда да се повуче у планине.

Познавали су читаву долину, боље него ико, и могли су нападати Асирце у ситним чаркама, смањујући тиме притисак опсаде.

– Ускоро ће стићи и помоћ, и асирска војска биће десеткована.

– Можемо одолевати шездесет дана, али то неће бити неопходно – рече намесник Илији.

– Али многи ће погинути.

– Смрт све нас чека. И нико се не плаши, чак ни ја.

Намесник је и сам био изненађен својом храброшћу. Никада још није учествовао у боју и – како се ближио час битке – ковао је планове да побегне из града. Тог јутра, договорио се с неколицином својих најоданијих људи како најбоље да изведу повлачење. Није могао да иде у Тир или Сидон – јер би га сматрали издајником, али Језавеља би га радо примила, тим пре што су јој потребни људи од поверења.

Међутим, чим је крочио на бојно поље, угледао је у очима војника неизмерну радост – као да су се целог живота припремали за један циљ, и сад је напослетку наступио тај велики час.

– Страх постоји све до тренутка док се не догоди оно што је неминовно – рече Илији. – После тога, не смемо трошити своју снагу на њега.

Илија је био збуњен; и њега је обузело исто осећање, иако га је било стид да то призна; сетио се малишановог узбуђења, док је пролазила војска.

– Одлази – рече намесник. – Ти си странац, ненаоружан, и не треба да се бориш за нешто у шта не верујеш.

Илија се није ни померио.

– Тек што нису дошли – рече командант. – Ти си затечен, али ми смо припремљени.

Без обзира на то, Илија је и даље стајао на истом месту.

Посматрали су хоризонт; ни трага од прашине, асирска војска није се покренула.

Војници из првог реда чврсто су стезали своја копља, уперена навише; стрелци су држали полунапете лукове, да би могли да одапну своје стреле чим командант изда наређење. Неки су замахивали мачевима испред себе, да би одржавали загрејане мишиће.

– Све је спремно – понови командант. – Сад ће да нападну.

Илија осети усхићење у његовом гласу. Мора да је једва чекао да почне битка; хтео је да се бори и покаже своју срчаност. Сигурно је замишљао асирске ратнике, убоде мачем, крике и пометњу, а себе је већ видео, у будућности, као светли пример успешности и храбрости, којег ће феничански свештеници памтити и помињати новим нараштајима.

Намесник га прену из размишљања:

– Они се и не померају.

Илија се сетио шта је молио Господа; да заустави сунце на небу, као што је учинио за Јошуу. Покушао је да разговара са својим анђелом, али није успевао да му чује глас.

Мало-помало, копљаници спустише своје оружје, стрелци олабавише своје лукове, војници вратише мачеве у корице. Јарко подневно сунце немилосрдно је пржило, и неки ратници изгубише свест од врућине; али без обзира на то, одред је остао у приправности све до мрака.

Кад се сунце заклонило, ратници се вратише у Акбар; изгледало је као да су разочарани што су преживели још један дан.

Једино је Илија остао усред долине. Ходао је неко време, без циља, кад угледа светлост. Пред њим се појави анђео Господњи.

– Бог је чуо твоје молитве – рече анђео. – И видео буру у твојој души.

Илија се окрете према небу и захвали на благослову.

– Господ је извор славе и моћи. Он је задржао асирску војску.

– Не – одговори анђео. – Ти си рекао да избор мора бити Његов. И он је изабрао, уместо тебе.

– Идемо – рече он жени и њеном сину.

– Ја нећу да идем – одговори малишан. – Поносим се војницима из Акбара.

Мајка га је натерала да скупи своје ствари.

– Узми само оно што можеш сам да носиш – рече она.

– Ви сте заборавили да смо сиромашни и да ја немам много.

Илија се попе у своју собу. Осврнуо се уоколо, као да му је то први и последњи пут; затим је сишао и загледао се у удовицу која је спремала своје боје.

– Хвала ти што ме водиш са собом – рече она. – Кад сам се удала имала сам свега петнаест година и нисам знала шта је живот. Наше породице су све средиле, а мене су од детињства васпитавали за тај тренутак и брижљиво припремали да помажем мужу у свакој прилици.

– Јеси ли га волела?

– Вежбала сам своје срце за то. Кад већ нисам имала избора, убедила сам саму себе да је то најбољи пут. Кад сам изгубила мужа помирила сам се са једноликошћу дана и ноћи и молила богове са Пете Горе – јер у то доба сам још увек веровала у њих – да ме однесу са овог света чим мој син буде способан сам да живи. Тада си се ти појавио. Већ сам ти то једном рекла и хоћу сада да поновим. Од тога дана, почела сам да примећујем лепоту долине, тамне контуре планина које су се оцртавале на небу, месец који мења облик, да би жито могло да расте. Многе ноћи, док си ти спавао провела сам шетајући кроз Акбар и слушала плач новорођенчади, песме мушкараца који су пили после напорног рада, чврсте кораке стражара на градским зидинама. Колико пута сам већ видела исти тај предео а нисам приметила колико је леп? Колико пута сам гледала у небо не запажајући колико је дубоко? Колико пута сам слушала жагор Акбара око себе, не схватајући да све то чини део мог живота. Поново ми се јавила бескрајна воља за животом. Ти си ме наговорио да изучим слова алфабета и ја сам то учинила. У први мах мислила сам само да ти учиним по вољи, али сам се загрејала за тај посао и открила да мој живот има онај смисао који ја желим да му дам.

Илија је помилова по коси. Први пут је то урадио.

– Зашто није увек било овако? – упита она.

– Зато што си се плашила. Али данас док сам чекао битку чуо сам намесникове речи – и помислио на тебе. *Страх постоји само док не почне оно што је неминовно; од тог часа, па надаље, губи сваки смисао.* И све што нам преостаје то је нада да ћемо донети праву одлуку.

– Ја сам спремна – рече она.

– Вратићемо се у Израиљ. Господ ми је већ рекао шта треба да радим, и тако ћу поступити. Језавеља ће бити уклоњена са власти.

Она не рече ништа. Као све жене из Феникије и она је била поносна на своју принцезу. Кад буду стигли тамо, покушаће да убеди човека поред себе да се предомисли.

– Предстоји нам дуг пут, и нећемо имати одмора све док ја не извршим оно што ми је Он тражио – рече Илија као да чита њене мисли. – Међутим, твоја љубав ће бити мој ослонац, и у тренуцима кад се заморим борећи се у Његово име моћи ћу да предахнем.

Појави се дечак са једном торбицом о рамену. Илија је узео и рече жени:

– Куцнуо је час. Кад будеш пролазила улицама Акбара запамти добро сваку кућу и сваки шум. Јер никад га више нећеш видети.

– Ја сам рођена у Акбару – рече она. – И град ће заувек остати у моме срцу.

Малишан је то чуо и зарекао се себи да никад неће заборавити речи своје мајке. Ако једног дана буде могао да се врати гледаће град као да гледа њено лице.

Био је већ мрак кад је свештеник стигао до подножја Пете Горе. Носио је у десној руци штап а у левој једну торбу.

Извади из торбе освештено уље, и намаза чело и зглавке на рукама. Затим штапом нацрта на песку бика и пантера, симболе Бога олује и Велике богиње. Обавио је обредне молитве; на крају је раширио руке према небу – да прими божје откривење.

Богови више нису говорили. Већ су казали све што су желели и сада су једино захтевали да се испуњавају верски обреди. Пророци су ишчезли у читавом свету – изузев у Израиљу који је био заостала, сујеверна земља која је и даље веровала да људи могу да се споразумевају са творцима Света.

Сетио се да су, пре две генерације, Тир и Сидон трговали са једним царем из Јерусалима, званим Соломун. Он је градио један велики храм и хтео да га украси најлепшим стварима на свету; тада је наредио да се купи кедар из Феникије, земље коју су они називали Либан. Цар Тира испоручио је тражену робу и добио за узврат двадесет градова у Галилеји, али он тиме није био задовољан. Тада му Соломун поможе да сагради прве бродове и Феникија постаде највећа трговачка сила на мору.

У то доба Израиљ је још увек био велики народ – иако је веровао само у једног бога коме чак ни име није знао, већ га је обично називао једноставно Господ. Једна сидонска принцеза успела је да врати Соломуна правој вери, и он је подигао жртвеник боговима Пете Горе. Израелићани су упорно тврдили да је „Господ“ казнио најмудријег од њихових краљева, тако што је изазвао ратове који су га уклонили са власти. Његов син Јероваам, међутим, наставио је култ који је његов отац започео. Наредио је да се начине два златна телета, и израиљски народ их је обожавао. Тада су се појавили пророци и започели једну неуморну борбу са влашћу. Језавеља је била убеђена: једини начин да се очува истинска вера, било је истребљење свих пророка. Иако је она била жена благе нарави, одгојена у духу трпељивости и страху од рата, знала је да увек наступи један тренутак када је насиље једини излаз. Ту крв у коју су сада огрезле њене руке опростиће јој богови којима је служила.

– Ускоро, и моје ће руке бити умрљане крвљу – рече свештеник обраћајући се планини која је ћутала. – Као што су пророци проклетство Израиља, писмо је проклетство за Феникију. И једно и друго проузрокују зло које може постати непоправљиво и зато их треба спречити док је то још могуће. Бог времена не сме сада да нам окрене леђа.

Био је забринут због онога што се догодило тог јутра; непријатељска војска није напала. Бог времена већ је напуштао Феникију у прошлости, јер је био гневан на њене становнике. Као последица тога, пламен у светиљкама се зауставио, козе и краве су остављале своје младунце, жито и јечам стално су били зелени. Бог Сунца наредио је Змају и Богу олује да га траже – али нико није успео да пронађе Бога времена. Напослетку, Велика богиња послала је једну пчелу која га је напослетку нашла како спава у некој шуми, и убола га. Он се пробудио сав бесан и почео да уништава све око себе. Морали су да га вежу и стишају мржњу која му је обузела душу – али од тог тренутка све се вратило у редовно стање. Кад би сад решио опет да се изгуби, битка се не би догодила. Асирци би заувек остали на уласку у долину, а Акбар би наставио да постоји.

– Храброст је страх који уме да се посвети молитви – рече он. – Због тога сам овде. Јер не могу да поклекнем у тренутку борбе. Морам да покажем ратницима Акбара да постоји један разлог да се брани град. То није ни бунар, ни тржница, ни намесникова палата. Сукобићемо се са асирском војском јер морамо пружити пример. Асирска победа заувек би уклонила опасност од алфабета. Освајачи би наметнули свој језик и своје обичаје – иако би наставили да обожавају исте богове са Пете Горе; а то је било најважније.

У будућности наши морепловци пронеће у друге земље глас о подвизима ратника. Свештеници ће се сећати имена и датума када је Акбар покушао да се

одупре асирској најезди. Сликари ће цртати египатске хијероглифе на папирусу, а писари алфабета биће мртви. Свети списи и даље ће остати у поседу само оних који су рођени да их науче. Тада ће будући нараштаји настојати да опонашају оно што смо ми учинили и изградићемо један бољи свет.

– Али сада – настави он – треба да изгубимо ову битку. Борићемо се храбро, али налазимо се у подређеном положају; и умрећемо славно.

У том тренутку свештеник зачу глас ноћи и увиде да је био у праву. Тишина је најављивала тренутак једне важне борбе, али становници Акбара тумачили су је на погрешан начин; оборили су своја копља, и забављали се кад су морали бити будни. Нису обраћали пажњу на пример природе: животиње се увек притаје, кад је опасност близу.

– Нека се испуне одлуке богова. Нека се небеса не обруше на земљу, јер смо учинили све како доликује, и поштовали традицију – заврши он.

Илија, жена и малишан продужише према истоку, у правцу Израиља; нису морали да пролазе кроз асирски логор, јер се он налазио на југу. Пун месец олакшавао им је ход, али је, истовремено, бацао сабласне сенке и цртао необичне шаре по стенама и камењу у долини.

Усред тмине, указа се анђео Господњи. Носио је огњени мач у десној руци.

- Куд си пошао? – упита.
- У Израиљ – одговори Илија.
- Господ те је звао?

– Већ ми је познато чудо које Бог очекује да учиним. И сад знам где треба да га извршим.

– Господ те је звао? – понови анђеоло. Илија је ћутао.

– Господ те је звао? – рече анђеоло и трећи пут.

– Није.

– Онда се врати тамо одакле си пошао, јер још ниси испунио своју судбину. Господ те још није позвао.

– Дозволи макар њима да оду, јер немају овде шта да траже – завапи Илија.

Али анђела ту више није било. Илија одложи на земљу торбу коју је носио, седе насред друма и горко заплака.

– Шта је то било? – упиташе жена и малишан, који ништа нису видели.

– Враћамо се натраг – рече он. – Господ тако хоће.

Није успео да заспи чврстим сном. Пробудио се усред ноћи и осетио напетост у ваздуху; неки злокобни ветар дувао је улицама, сејући страх и неповерење.

У љубави једне жене, открио сам љубав према свим створењима, молио се, у тишини. Она ми је пошребна. Знам да Господ неће заборавити да сам једно од Његових оруђа, можда најслабије које је изабрао. Помози ми, Господо, јер морам да се одмарам, док трају бишке.

Сетио се намесникове опаске о излишности страха. Упркос томе, није успео да се успава. *Пошребни су ми снаја и мир; дај ми одмора, док још није касно.* Помислио је да позове свог анђела, да мало поприча с њим; али могао је чути нешто што му не би било по вољи, па се предомислио. Да би се мало опустио, сишао је у приземље; торбе које је жена спремила за бекство још нису биле распаковане.

Помислио је да оде код ње у собу. Сетио се оног што је Господ рекао Мојсију, пред једну битку: *И ко је*

исцрпосио дјевојку, а још је није одвео – нека иде, нек се врати кући својој, да не би потинуо у боју, и други је одвео.

Још се нису сјединили. Али сад није био погодан тренутак, јер је то била једна исцрпљујућа ноћ. Решио је да распакује торбе и остави сваку ствар на своје место. Открио је да је жена понела са собом, поред оно мало хаљина које је имала, и прибор за цртање слова.

Узео је длето, наквасио једну малу глинену таблицу и почео да шара нека слова; научио је да пише посматрајући жену како ради.

Како је то јростіо и савршено смишљено, помисли, покушавајући да се разоноди. Врло често, кад је ишао на бунар, слушао је оговарање жена: Грци су нам украли наш најважнији проналазак. Илија је знао да то није тачно: они су га само прилагодили, уводећи самогласнике, и тиме преобразили алфавет у писмо које сви народи и племена могу да користе. Осим тога, називали су своје збирке пергамената библијама, у спомен на град у којем је тај проналазак поникао.

Грчке библије биле су написане на животињској кожи. Илија је сматрао да је то исувише непостојан начин чувања речи; кожа није била толико отпорна као глинене плочице, а лако се могла и украсти. Папирус се крзао и цепао после извесног времена, од честог прелиставања, а и вода га је уништавала. *Библије и папируси неће се одржати; једино су глинене таблице предодређене да трају за вечита времена, размишљао је Илија.*

У случају да Акбар опстане још неко време, препоручиће намеснику да нареди да се запише целокупна повест његове земље и да се глинене таблице чувају у једној посебној одаји – како би и будући нараштаји могли њима да се служе. На тај начин, ако се случајно деси да феничански свештеници – који су

чували у сећању прошлост свога народа – буду једног дана истребљени, подвизи ратника и дела песника неће бити заборављени.

Играо се тако неко време, цртајући иста слова другачијим редом, и образујући различите речи. Био је задивљен резултатом. Тај задатак га је растеретио брига и напетости, и он се врати у постељу.

Нешто касније, пробудио га је неки прасак; врата његове собе стровалише се на под.

Ово није сан. То нису војске Господње које су се сугариле.

Из свих углова искакале су сенке, вриштећи као махните, на једном језику који он није разумевао.

Асирци.

Попадалаше и друга врата, зидови су се рушили под снажним ударцима чекића, повици нападача мешали су се с позивима у помоћ који су допирали са трга. Покушао је да се одржи на ногама, али једна сенка га обори на земљу. Потмула тутњава затресе приземље.

Вајра, помисли Илија. Запалили су кућу.

– Ту си, дакле – зачу како неко говори на феничанском. – Ти си вођа. Сакрио си се, као бедна кукавица, у кућу једне жене.

Илија погледа лице онога ко је то изговорио; пламенови су обасјавали собу, и он је могао да види једног човека с дугом брадом, у војној униформи. Да, Асирци су стигли.

– Напали сте по ноћи? – упита, забезекнут.

Али човек не одговори. Видео је блесак исуканих сабљи, а један од ратника рани га у десну руку.

Илија склопи очи: у делићу секунде, сви призори из његовог живота пролетеше испред њега. Поново се играо на улицама свог родног града, први пут је

отпутовао у Јерусалим, осетио мирис посеченог дрвета у столарској радионици, још једанпут га је засенило непрегледно пространство мора и шаренило ношњи житеља великих градова на обали. Видео је себе како пролази долинама и планинама обећане земље, сетио се да је упознао Језавељу, која је изгледала као девојчица и очаравала све који би јој се приближили. Опет је присуствовао покољу пророка и изнова зачуо глас Господњи који га је слао у пустињу. Угледао је још једном очи жене која га је чекала на уласку у Сарепту – град који су његови становници звали Акбар – и увидео да ју је заволео, већ од првог тренутка. Поново се успео на Пету Гору, оживео једно дете, и опет га је народ прихватио као судију и мудраца. Погледао је небо на којем су се сазвежђа нагло смењивала, дивио се месецу који је показивао све своје четири мене у једном истом тренутку, осетио хладноћу, врућину, јесен и пролеће, доживео још једном кишу и грмљавину. Пред њим су промицали облаци у безброј различитих облика, а реке су по други пут потекле истим коритом. Оживео је у сећању дан када је приметио први асирски шатор, а затим други, више њих, читав табор, анђеле који су долазили и одлазили, огњени мач на путу за Израил, несаницу, цртеже на таблицама, и...

Поново се обрео у садашњости. Питао се шта се догађа на доњем спрату, и помислио да треба по сваку цену да спасе удовицу и њеног сина.

– Ватра! – говорио је непријатељским војницима. – Кућа је захваћена пламеном!

Није се плашио; једина брига били су му удовица и њен син. Неко му је гурнуо главу на под, и он осети укус земље у устима. Пољубио је, рекао јој колико је воли и објаснио да ће учинити све што је у његовој моћи да спречи несрећу. Хтео је да се ослободи својих хватача, али неко му је ногом притискао груди.

Она је сигурно побегла, помисли. Не би ваљда нанели зло једној беспомоћној жени.

Дубоки мир овлада његовим срцем. Можда је Господ увидео да је он погрешан човек, и пронашао другог пророка да избави Израиљ од греха. Смрт је напоскон стигла – и умреће управо онако као што је и очекивао, мученички. Прихватио је своју судбину, и сад је чекао смртоносни ударац.

Прође неколико тренутака; гласови су и даље викали, крв је истицала из његове ране, али кобни ударац није долазио.

– Замоли да ме одмах убију! – повика, знајући да барем један од њих разуме његов језик.

Али нико није обраћао пажњу на његове речи. Бучно су се расправљали, као да се десила нека грешка. Неколико војника поче да га шутира – и први пут – Илија примети да му се враћа нагон за самоодржањем. То га је успаничило.

Не моју више желети да живим, помисли, сав избезумљен од очаја. Јер нећу успети да изађем из ове собе.

Међутим, ништа се није догађало. Чинило се као да се свет занавек зауставио у тој збрци крикова, шумова, прашине. Можда је Господ учинио оно што је учинио и са Јошуом, и сад је време стало, усред битке.

Тада је зачуо врисак жене из приземља. Натчовечанским напором, успео је да одгурне двојицу стражара и да се придигне, али одмах су га поново оборили на земљу. Један војник га је шутнуо у главу, и он изгуби свест.

Кроз неколико минута, чула су му се повратила. Асирци га извукоше на улицу.

Још увек ошамућен, подигао је главу: све куће у насељу су гореле.

– Једна беспомоћна и недужна жена заробљена је унутра! Спасите је!

Крици, јурњава, пометња на све стране. Покушао је да устане, али је поново био оборен.

Господе, можеш чиниши са мном шта год желиш, јер ја сам и свој живој и своју смрт посветио Теби, молио се Илија. Али сијаси ону која ме је примила!

Неко га подиже за руке.

– Дођи да видиш – рече асирски официр који је познавао његов језик. – Заслужио си то.

Двојица стражара су га држала и гурала према вратима. Пламен је незадрживо прождирио кућу, а светлост ватре обасјавала је све унаоколо. Слушао је јауке који су допирали са свих страна: деца су плакала, старци су вапили за милост, а избежумљене жене тражиле су своју децу. Али он је чуо само позиве у помоћ оне која га је примила.

– Шта се дешава? Унутра су једна жена и дете! Зашто им то радите?

– Јер је она покушала да сакрије намесника Акбара.

– Ја нисам намесник Акбара ! У страшној сте заблуди!

Асирски официр гурну га до самих врата. Кров се срушио у пожару, и жена је била полузатрпана испод рушевина. Илија је могао да јој види само руку, како се очајнички помера с једне на другу страну. Она је тражила помоћ, преклињући да је не оставе да буде жива спаљена.

– Зашто мене штедите, а њу тако мрцварите? – вапио је Илија.

– Нећемо те поштедети, али хоћемо да што више патиш. Наш војсковођа је умро каменован и обешчашћен, испред градских зидина. Дошао је да

тражи живот, а био је осуђен на смрт. Сад и тебе чека иста судбина.

Илија се очајнички борио да се ослободи, али стражари га одвукоше одатле. Изашли су на улице Акбара, сред паклене врелине. Војници су липтели од зноја, а неки су, изгледа, били ужаснути призором који су малочас видели. Илија се копрцао и зазивао небеса, али и Асирци и Господ остадоше неми.

Дођоше до средине трга. Већина зграда у граду била је у пламену, а пуцкетање ватре која се распламсавала мешало се са крицима становника Акбара.

Сва срећа шћо њосћоји смрћ. Колико је само пута то помислио, од оног дана у штали! Лешеви ратника Акбара, већином без униформи, лежали су раштркани на земљи. Могао је да види људе како јуре у свим правцима, не знајући куда иду, не знајући шта траже – из пуке потребе да се претварају као да нешто раде, борећи се против смрти и уништења.

За шћо шћо чине? питао се Илија. *Зар не виде да је град у рукама непријатеља, и да нема куд да се њобеће?*

Све се одиграло муњевитом брзином. Асирци су искористили огромну бројчану предност, и успели су своје ратнике да поштеде борбе. Војници Акбара били су истребљени готово без отпора.

Зауставише се на сред трга. Илија је бачен на колена, а руке су му биле везане. Више није чуо женине повике; можда је умрла брзо, а да није морала да претрпи све оне страшне и дуготрајне муке спаљивања живог тела. Господ је обујмио својим рукама. А она је носила сина у наручју.

Нека друга група асирских војника доводила је једног затвореника чије је лице било избличено до удараца. Али чак и тако, Илија препознаде команданта.

– Живео Акбар! – викао је он. – Да дуго поживи Феникија и њени ратници, који се боре с непријатељем

у по бела дана! Смрт кукавицама које нападају по мрклом мраку!

Једва је и успео да доврши реченицу. Сабља једног асирског генерала се спусти, и командантова глава се откотрља на земљу.

Сада је ред на мене, рече Илија у себи. Ја и она срећићемо се поново у Рају, и тамо ћемо шећати, руку по руку.

У том тренутку, приђе један човек и поче да се расправља са официрима. Био је то становник Акбара, који је обично присуствовао скуповима на тргу. Илија се сетио да му је једном помогао да реши озбиљан проблем с неким комшијом.

Асирци су се препирали, говорили све гласније, и показивали на њега. Човек клекну на колена, пољуби ноге једном од њих, пружи руке према Петој Гори и заплака као дете. Изгледало је да бес Асираца сплашњава.

Чинило се да разговору неће бити краја. Човек је преклињао и плакао све време, показујући на Илију и на кућу у којој је становао намесник. Изгледало је да тај разговор не делује на војнике.

Напокон, официр који је говорио његов језик, приђе Илији.

– Наш ухода – рече, упирући прстом у човека, – тврди да смо се преварили. Он нам је дао план града, и можемо му веровати на реч. Ти ниси онај кога смо хтели да убијемо.

Одгурну га ногом. Илија паде на земљу.

– Он каже да ћеш ићи у Израиљ, да свргнеш принцезу која је отела престо. Је ли то истина?

Илија није одговарао.

– Реци ми је ли то истина – наваљивао је официр. – И онда ћеш моћи да се вратиш кући на време, да спасеш ону жену и њеног сина.

– Јесте, истина је – рече. Можда ће га Господ овог пута чути и помоћи му да их спасе.

– Могли бисмо да те водимо као заробљеника у Тир и Сидон – настави официр. – Али предстоје нам још многе битке, и ти би нам само био на терету. Могли бисмо тражити откуп за тебе, али од кога? Ти си туђин, чак и у својој земљи.

Официр му нагази на лице.

– Никакве користи од тебе. Не служиш непријатељима, а не служиш ни пријатељима. Ти си као овај град; не исплати се да држимо део наше војске овде, да бисмо држали град под својом влашћу. Кад будемо освојили обалу, Акбар ће, и овако и онако, бити наш.

– Имам једно питање – рече Илија. – Само једно питање.

Официр га погледа, с неверицом.

– Зашто сте напали по ноћи? Зар не знате да се све битке воде дању?

– Нисмо се огрешили о закон; не постоји традиција која би то забрањивала – одговори официр. – А имали смо времена напретек, да упознамо терен. Ви сте се бринули за обичаје, а заборавили сте да се ствари мењају.

И не рекавши више ништа, група га остави. Ухода му приђе и одвеза му руке.

– Обећао сам самом себи да ћу ти се, једног дана, одужити за твоје добротинство; одржао сам реч. Кад су Асирци ушли у палату, неки роб их је известио да се онај кога траже склонио код удовице у кућу. Док су они тамо ишли, прави намесник је успео да побегне.

Али Илија није обраћао пажњу. Ватра је буктала на све стране, и крици нису престајали.

Сред читаве збрке, ипак се могло запазити да је једна група и даље одржавала ред; покоравајући се некој невидљивој заповести, Асирци су се повлачили у тишини.

Битка за Акбар била је окончана.

Она је мршва, рече самом себи. Не желим тамо да идем, јер она је мршва. Или је сјасена неким чудом – и доћи ће да се срејне са мном.

Његово срце, међутим, молило га је да устане и оде до куће у којој су живели. Илија се борио против себе; у том тренутку, није била у игри само љубав једне жене већ читав његов живот, вера у Божје одлуке, одлазак из његовог родног града, помисао да има једну мисију и да је кадар да је изврши.

Погледао је наоколо, тражећи неки мач да прекине себи живот, али Асирци су однели све оружје из Акбара. Помислио је да се баци у пламен кућа које су гореле, али плашио се бола.

Неколико тренутака остао је као скамењен, не чинећи ништа. Мало-помало, повратила му се свест о стању у коме се налазио. Жена и њен син већ су сигурно напустили овај свет – али морао је да их сахрани у складу са обичајима. Рад за Господа – постојао Он или не – био му је једини ослонац у том часу. Кад буде испунио своју верску дужност, препустиће се болу и сумњи.

Осим тога, могућност да су још увек живи, није била сасвим искључена. Није могао остати тамо, не предузимајући ништа. „Не желим да их видим са спрженим лицима, с кожом која се одвојила од меса. Њихове душе већ слободно лете небесима.“

Али без обзира на све, запутио се према кући, гушећи се и губећи се у диму који му није дозвољавао да јасно види пут. Убрзо је сагледао стање у граду. Иако се непријатељ већ повукао, паника се опасно ширила. Људи су и даље тумарали без циља, плачући и молећи се боговима за своје мртве.

Покушао је да нађе некога ко би му помогао. Али видео је само једног човека, који је деловао потпуно изbezумљено и одсутно.

Боље да идем право кући, и не ћражим ничију помоћ. Познавао је Акбар као да му је родни град, и успевао је да се снађе, иако није могао да препозна многа места којима је свакодневно пролазио. На улици, сад су се чули разговетнији повици. Свет је почео да схвата да се десила трагедија и требало је што пре нешто предузети.

– Овде је неко рањен! – говорио је један.

– Треба нам више воде! Нећемо успети да обуздамо ватру! – казао је други.

– Помозите ми! Муж ми је заробљен!

Стигао је до места на којем је, пре много месеци, примљен и угошћен као пријатељ. Једна старица седела је насред улице, готово испред куће, потпуно гола. Илија је покушао да јој помогне, али био је одгурнут:

– Она умире! – повика старица. – Учини нешто! Уклони онај зид са ње! И поче хистерично да вришти. Илија је зграби за руке и одвуче одатле, јер га је њена дрека спречавала да разазна женине вапаје. Свуд унаоколо владала је пустош, кров и зидови су се срушили, и било је тешко одредити место где ју је последњи пут видео. Пламен је већ јењавао, али је јара још увек била неподношљива; газио је преко шута који је покривао под и стигао до места где се раније налазила женина соба.

Упркос пометњи која је напољу владала, успео је да разабере неко јечање. Био је то њен глас. Махинално,

почео је да отреса прашину са своје одеће, као да је желео да лепше изгледа. Ћутао је, покушавајући да се усредсреди. Зачуо је пуцкетање ватре и позиве упомоћ затрпаних људи из оближњих кућа – и био је вољан да им каже да ућуте, јер је морао да сазна где се налазе жена и њен син. После дуге паузе, поново је зачуо неки шум; неко је гребао по дасци која му је стајала испред ногу.

Клекао је и почео да копа као луд. Разгртао је земљу, камење и дрво. Напокон, његова рука дотаче нешто топло: крв.

– Немој да умреш, преклињем те – рече.

– Остави тај шут преко мене – зачу њен глас како му говори. – Не желим да ми видиш лице. Иди помози мом сину.

Он настави да копа, а глас понови:

– Иди потражи тело мог сина. Учини то, кад те молим. – Илија обори главу на груди и поче нечујно да плаче.

– Не знам где је закопан – рече он. – Молим те, не одлази; страшно бих волео да останеш са мном. Мораш да ме научиш да волим, моје срце је већ спремно.

– Пре но што си се ти појавио, ја сам годинама прижељкивала смрт. – Мора да ме је чула, па је дошла по мене.

Она застења. Илија се угризе за усну и не рече ништа. Неко га дотаче по рамену.

Престрављен, окрете се и спази дечака. Био је сав прашњав и чађав, али изгледа да није био повређен.

– Где је моја мама? – упита.

– Овде сам, сине – одговори глас испод рушевина. – Јеси ли рањен?

Малишан поче да плаче. Илија га загрли.

– Ти плачеш, сине мој – рече глас, све слабији и слабији. – Немој то да радиш. Твоја мајка је с тешком муком научила да живот има смисла; надам се да сам успела и теби то да пренесем. Како је град у коме си се родио?

Илија и малишан су ћутали, чврсто загрљени.

– Добро је – слага Илија. – Неки ратници су изгинули, али Асирци су се већ повукли. Тражили су намесника, да се освете за смрт једног свог генерала.

Поново ћутање. И поново глас, једва чујан. – Кажите ми да је мој град спасен.

Он осети да ће она свакога часа издахнути.

– Град је остао читав. А и твој син је добро.

– А ти?

– Остао сам жив.

Знао је да тим речима ослобађа њену душу и омогућава јој да умре у миру.

– Замоли мог сина да клекне на колена – рече жена, после неког времена. – И хоћу да ми нешто обећаш и да се закунеш, у име Господа Бога твојега.

– Шта год будеш хтела. Све што будеш хтела.

– Једнога дана казао си ми да се Господ налази свуда и на сваком месту, и ја сам поверовала. Рекао си да душе не одлазе на вис Пете Горе, и ја сам ти такође поверовала. Али ниси ми објаснио куда то одлазе. А ово је заклетва: вас двојица нећете плакати за мном, и бринућете се један о другом – све док Господ не дозволи да кренете сваки својим путем. Од сад па надаље, моја ће се душа помешати са свим оним што сам упознала на овој земљи: ја сам долина, планине уоколо, град, особе које ходају његовим улицама. Ја сам његови рањеници и његови просјаци, његови војници и свештеници, његови трговци и племићи. Ја сам земља коју газите и бунар који свима гаси жеђ. Не плачите за

мног, јер нема разлога да будете ожалошћени. Од сада, ја сам Акбар, а град је прекрасан.

Наступила је тишина смрти, и ветар је стао. Илија више није слушао повике с улице нити ватру која је пламсала у околним кућама; чуо је само тишину, и скоро је могао да је дотакне, толико је била густа.

Тада Илија склони дечака, поцепа своју одећу и обраћајући се небесима, загрме свом снагом својих плућа:

– Господе, мој Боже! Тебе ради напустио сам Израиљ, и нисам могао да Ти понудим своју крв, као остали пророци који су тамо остали. Пријатељи су ме назвали кукавицом, а непријатељи издајником. Тебе ради јео сам оно што су ми гавранови доносили, и препешачио пустињу све до Сарепте, коју њени становници називају Акбаром. Вођен Твојом руком срео сам једну жену; по Твојој вољи моје је срце научило да је воли. Међутим, ниједног тренутка нисам заборављао на своју праву мисију; сваког дана који сам овде провео, увек сам био спреман да кренем. Лепи Акбар сада је претворен у рушевине, а жена коју си ми поверио лежи испод њих. Где сам погрешо, Господе? У ком тренутку сам се оглушио о оно што си од мене желео? Ако ниси задовољан мноме, зашто ме ниси однео са овог света? Уместо тога, ојадно си још једанпут оне који су ми помогли и који су ме волели. Не разумем Твоје одлуке. Не видим правду у Твојим поступцима. Нисам у стању да поднесем патњу коју си ми наметнуо. Окани се мог живота, јер сам и ја постао рушевине, огањ и прах.

Усред ватре и пустоши, Илија угледа светлост. И јави му се анђео Господњи.

– Шта тражиш овде? – упита Илија. – Зар не видиш да је касно?

– Дошао сам да ти кажем да је Господ још једном чуо твоју молбу, и оно што тражиш биће ти дато. Нећеш више чути свог анђела, а ни ја се нећу вратити догод не истекну дани твог искушавања.

Илија узне малишана за руке и они кренуше да ходају без циља. Дим, који је до тада разносио ветар, сада се згушњавао на улицама, тако да готово није могло да се дише. *Можда је ово сан, помисли. Можда је ово ноћна мора.*

– Лагао си моју маму – рекао је дечак. – Град је разорен.

– Шта то мари? Ако она већ није видела оно што се око ње дешава, зашто да је не пустимо да умре срећна?

– Зато што ти је поверовала и казала да је она Акбар.

Посекао је ногу газећи по крхотинама стакла и грнчарије које су биле разбацане по земљи; бол му је показао да не сања; све око њега било је страховито стварно. Успели су да стигну на трг на којем се – *ире колико времена је то било?* – састајао с народом и помагао му да разреши своје спорове; небо је било позлаћено сјајем пожара.

– Не желим да моја мајка буде ово што видим – наваљивао је дечак. – Ти си је слагао.

Дечак је успевао да одржи своју заклетву; ни трага од суза на његовом лицу. *Шта га радим?* помисли. Нога му је крварила, и решио је да се усредреди на бол; он ће га одвратити од очајања. Погледа посекотину коју је асирски мач оставио на његовом телу; није била тако дубока као што му се у први мах учинило. Сео је с дечаком на исто оно место где су га непријатељи везали, а спасао један издајник.

Приметио је да људи више не трче; ходали су полако тамо-амо, кроз дим, прашину, рушевине, као живи мртваци. Личили су на душе које су небеса заборавила, осуђене да вечно тумарају Земљом. Ништа више није

имало смисла. Ретко ко је нешто предузимао; и даље је слушао гласове жена и понеко неповезано наређење војника који су преживели покољ. Али њих је било мало, и нису успевали ништа да постигну.

Свештеник је рекао да је свет заједнички сан богова. А шта ако је, у суштини, био у праву? Да ли би могао сада да помогне боговима да се прену из тог кошмара и да их затим поново успава неким пријатнијим сном? Кад је имао ноћне море, увек се будио и поново тонуо у сан; зашто се то исто не би десило и са творцима Света?

Спотичао се о лешеве. Нико од њих више није бринуо за дажбине које треба да плати, за Асирце што су логоровали у долини, за верске обреде, или за живот једног пророка-луталице, који им се можда некада обратио...

Не могу остати овде довека. Она ми је оставила у наследе овој малишана, и бићу госпођан шоба, ја макар што било последње што чиним на овој Земљи.

Устаде, с тешком муком, поново узе дечака за руке и наставише пут. Неки људи су пљачкали дућане и шаторе који су већ били сравњени са земљом. Први пут, покушао је да се супротстави оном што се дешавало, молећи их да то не раде.

Али људи га одгурнуше, рекавши:

– Једемо остатке онога што је намесник сам прождрао. Немој да нам сметаш.

Илија није имао снаге да се расправља; повео је дечака изван града, и они пођоше долином. Анђели се неће поново указати, са својим огњеним мачевима.

Пун месец.

Далеко од прашине и дима, могао је да види ноћ обасјану месечином. Синоћ, кад је покушао да напусти град и запути се ка Јерусалиму, био је у стању да пронађе пут без икаквих тешкоћа; исто се десило и са Асирцима.

Малишан се саплете о неко тело и врисну. Био је то свештеник; руке и ноге биле су му посечене, али је још увек био жив. Очи су му биле упрте у Пету Гору.

– Као што видиш, феничански богови добили су небеску битку – проговори с напором, али смиреним гласом. Крв му је текла из уста.

– Дозволи да ти прекинем патње – одговори Илија.

– Бол не представља ништа пред радошћу што сам испунио своју дужност.

– Је ли твоја дужност била да уништиш један град праведника?

– Град никад не умире – умиру само његови становници и идеје које носе у себи. Једнога дана доћи ће неки други људи у Акбар, попиће његову воду, и камен који је његов оснивач оставио биће поново очишћен и предат на старање новим свештеницима. Одлази: мој бол ће престати за који трен, а твој очај ће потрајати до краја твог живота.

Осакаћено тело једва је дисало, и Илија га остави. Тог тренутка, једна група људи – мушкараца, жена и деце – дотрча до њега и опколи га.

– Ти си тај! – викали су. – Ти си осрамотио земљу и донео проклетство у наш град!

– Нека богови ово виде! Нека знају ко је крив!

Људи су га гурали, и дрмусали за рамена. Малишан му се отргао из руку и изгубио се. Људи су га шамарали по лицу, ударали у груди, у леђа, али он је мислио једино на дечака; није чак био кадар ни да га задржи поред себе.

Батинање није дуго потрајало; можда су сви већ били исувише изнурени од толиког насиља. Илија се сруши на земљу.

– Губи се одавде! – рече неко. – Ти си платио нашу љубав својом мржњом!

Група се удаљи. Он није имао снаге ни да устане. Кад је успео да се поврати од срамоте, више није био исти човек. Није желео ни да умре, ни да настави да живи. Није желео ништа: није имао ни љубав, ни мржњу, ни веру.

Пробудио се кад му је неко дотакао лице. Још увек је била ноћ, али месеца више не беше на небу.

– Обећао сам мојој мами да ћу се бринути о теби – рече дечак. – Али не знам шта да радим.

– Врати се у град. Људи су добри, и неко ће те примити.

– Ти си рањен. Морам да се побринем за твоју руку. Можда се појави неки анђеол, и каже ми шта да радим.

– Ти си незналица, ништа не знаш о овом што се догађа! – повика Илија. – анђели се више неће вратити, јер ми смо обични смртници, а људи су слаби пред патњом. Кад се деси нека трагедија, нека се обични људи изборе како знају и умеју, својим властитим средствима!

Уздахну дубоко, и покуша да се смири; расправа ничему није водила.

– Како си стигао овамо?

– Нисам ни одлазио.

– Онда си видео моју срамоту. Видео си да немам више шта да тражим у Акбару.

– Ти си ми рекао да свака битка нечему служи, чак и она у којој смо поражени.

Сетио се шетње до бунара, претходног јутра. Али чинило му се да су отада прошле године, и пожелео је да му каже како лепе речи не значе ништа, кад се човек суочи с патњом; али ипак је решио да не плаши дечака.

– Како си избегао пожар?

Малишан обори главу.

– Нисам спавао. Одлучио сам да останем будан целе ноћи, да видим да ли ћете се ти и мама наћи у њеној соби. И тако сам видео кад су ушли први војници.

Илија устаде и поче да хода. Тражио је стену испред Пете Горе са које је, једне вечери, посматрао залазак сунца заједно са женом.

Не смем шамо да идем, мислио је. Бићу само још очајнији.

Али нека сила га је гурала у том правцу. Кад је стигао, горко је заплакао; као и град Акбар, и то место је било обележено једним каменом – али једино је он, у читавој тој долини, разумевао његово значење; тај камен неће славити нови становници, нити ће га глатати парови који откривају смисао љубави.

Привукао је дечака у загрљај, и поново заспао.

– Гладан сам и жедан – рече малишан Илији, чим се пробудио.

– Можемо да свратимо код неких чобана који ту близу станују. Њима се сигурно ништа није десило, јер не живе у Акбару.

– Морамо да поправимо град. Моја мама је рекла да је она Акбар.

Који град? Није више постојала палата, ни тржница, ни бедеми. Честити грађани преобразили су се у пљачкаше, а млади војници су искасапљени. Анђели се више неће вратити, али то је био његов најмањи проблем.

– Ти мислиш да су разарање, бол, људске жртве од прошле ноћи имали неки смисао? Зар сматраш да

треба уништити на хиљаде живота, да би неко нешто научио?

Дечак га је гледао забезекнут.

– Заборави то што сам казао – рече Илија. – Идемо да нађемо чобанина.

– И да поправимо град – наваљивао је малишан.

Илија не одговори. Знао је да више неће успети да искористи свој ауторитет у народу, који га сад оптужује да је донео несрећу. Намесник је побегао, командант је мртав, Тир и Сидон ће вероватно ускоро пасти под туђинску власт. Можда је жена била у праву; богови су се непрестано мењали – а овога пута је његов Господ отишао.

– Кад ћемо се вратити тамо? – поново упита дечак.

Илија га ухвати за рамена и стаде снажно да га дрмуса.

– Окрени се и погледај! Ти ниси слепи анђео, него дечак који је намеравао да уходи своју мајку. Шта видиш? Јеси ли приметио стубове дима који куљају? Знаш шта то значи?

– Ти ме само гњавиш и кињиш! Хоћу да идем одавде, хоћу да одем у град!

Илија застаде, пренеражен својим понашањем: никад ништа слично није урадио. Малишан му се отрже из руку и поче да трчи према граду. Илија је успео да га сугстигне и паде пред њим на колена.

– Опрости ми. Не знам шта чиним.

Дечак је јецао, али ниједна суза није му склизнула низ лице. Он седе поред њега, чекајући да се смири.

– Немој да идеш – замоли. – У часу кад је твоја мајка одлазила, обећао сам јој да ћу остати са тобом, све док не будеш у стању да кренеш својим путем.

– Обећао си и да ће град остати читав. А она је рекла...

– Нема потребе да понављаш. Потпуно сам збуњен, изгубљен у властитој кривици. Пустите ме да се сретнем са самим собом. Извини, нисам хтео да те повредим.

Дечак га загрли. Али ниједна суза није му канула из очију.

Стигоше до једне куће насред долине; нека жена је стајала на вратима, а двоје мале деце играло се испред куће. Стадо је било у обору – што је значило да чобанин тог јутра није изашао у планину.

Жена је, престрашена, гледала човека и малишана који су јој долазили у сусрет. Радо би их одмах отерала, али традиција – и богови – захтевали су да се поштује општеважећи закон гостопримства. Ако их сад не буде примила, њену децу би могла да задеси иста невоља у будућности.

– Пара немам – рече. – Али могу вам понудити мало воде и хране. Поседаше на малу терасу под сламеним кровом, а она донесе суво воће и један бокал воде. Јели су у тишини, окусивши – први пут од претходне ноћи – мало оног уобичајеног живота којим су навикли свакодневно да живе. Деца, уплашена појавом њих двојице, повукла су се у кућу. Кад је завршио с јелом, Илија упита за чобанина.

– Сваког часа треба стигне – одговори она. – Слушали смо стравичну буку, а јутрос је неко дошао да нам каже да је Акбар уништен. Он је отишао да види шта се десило.

Деца је позваше, и она уђе у кућу.

Не вреди ни да љокушавам да убедим дечака, помисли Илија. Неће ме љусиити на миру све док не учиним оно што љражи. Морам да му љокажем да је љо немојуће, и љек љада ће се увериити.

Храна и вода учиниле су чудо; поново се осећао као део света. Мисли су се ројиле невероватном брзином, тражећи решења уместо одговора.

После неког времена, стиже и чобанин. Погледао је подозриво човека и малишана, и забринуо се за безбедност своје породице. Али убрзо је сазнао шта је по среди.

– Ви мора да сте избеглице из Акбара – рече. – Сад баш долазим оданде.

– И шта се догађа? – упита дечак.

– Град је разорен, а намесник је побегео. Богови су растројили свет.

– Изгубили смо све што смо имали – рече Илија. – Волели бисмо да нас примите.

– Мислим да вас је моја жена већ примила, и нахранила. Сада морате да одете и да се суочите с неминовношћу.

– Не знам шта да радим с малишом. Потребна ми је помоћ.

– Наравно да знаш. Он је млад, делује разборито и има енергије. Ти имаш искуство човека који је искусио многе победе и поразе у животу. То је савршен спој, јер може да ти помогне да нађеш мудрост.

Човек погледа рану на Илијиној руци. Рече да није ништа опасно; уђе у кућу и убрзо се врати носећи неке траве и парче тканине. Дечак му је помогао да стави мелем на право место. Кад му чобанин рече да може и сам, дечак му одговори да је обећао својој мајци да ће се бринути о том човеку.

– Чобанин се насмеја.

– Твој син је човек од речи.

– Ја нисам његов син. И он је такође човек од речи. Обновиће град, јер мора да врати натраг моју мајку, као што је већ учинио са мном.

Илија наједном схвати шта дечака мучи, али пре но што је успео ишта да каже, чобанин повика у кућу, јављајући жени да управо креће да изведе овце.

– Боље је одмах обновити живот – рече. – Дуго ће још потрајати док све не буде опет као што је било.

– То никад неће бити.

– Ти ми изгледаш као мудар младић, и можеш схватити многе ствари које ја не разумем. Али природа ме је научила нечему што никад нећу заборавити: човек зависи од времена и годишњих доба, и једино тако један чобанин успева да преживи неизбежне ствари. Он чува своје стадо, стара се о свакој животињи као да је једина, покушава да помогне мајкама око потомства, никад се не удаљава превише од места где животиње могу да се напоје. Ипак, с времена на време, понека овца којој се здушно посветио, настрада неким несрећним случајем. Може то бити змија, дивља звер, или пад у неку провалију. Али оно што је неизбежно, увек се догоди.

Илија погледа према Акбару, и сети се разговора са анђелом. *Оно што је неизбежно, увек се догоди.*

– Потребни су дисциплина и стрпљење, да би се то превазишло – рече чобанин.

– И нада. Кад ње више нема, не вреди трошити снагу борећи се с немогућим.

– Није у питању нада у будућност. Треба поново створити властиту прошлост.

Чобанин више није био нестрпљив; срце му је било испуњено самилошћу према избеглицама који су седели пред њим. Кад је већ његова породица била поштеђена трагедије, ништа га не кошта да им помогне, да би захвалио боговима. Осим тога, већ је чуо за израиљског пророка који се успео на Пету Гору, а да притом није био згромљен огњем небеским; по свему судећи, то није могао бити нико други него овај човек кога је гледао пред собом.

– Можете остати још један дан, ако хоћете.

– Нисам разумео оно што си малочас казао – примети Илија. – О поновном стварању властите прошлости.

– Стално сам виђао људе како пролазе овуда, на путу за Тир и Сидон. Неки су се жалили да ништа нису постигли у Акбару, и кренули су у потрагу за новом судбином. Једнога дана, исти ти људи су се враћали. Нису постигли оно што су тражили, јер су понели са собом – заједно са пртљагом – бreme својих пређашњих неуспеха. Понеки од њих враћали су се као намештеници у влади, или с радошћу што су својој деци пружили боље васпитање – али ништа више од тога. Јер им је прошлост у Акбару утерала страх у кости, и нису имали довољно поверења у себе да би превише ризиковали. С друге стране, испред мојих врата пролазиле су и особе пуне полета и одушевљења. Искористиле су сваки тренутак живота у Акбару и прикупиле – уз много труда – новац неопходан за путовање које су одувек желеле да предузму. Тим особама, живот је био непрестана победа – и настављале су да побеђују. И те особе су се враћале, али с чудесним причама. Добиле су све што су желеле, јер нису биле спутане неуспелим покушајима из прошлости.

Чобанинове речи дирнуше Илију у срце.

– Није тешко обновити један живот, као што није немогуће ни подићи Акбар из рушевина – продужи чобанин. – Довољно је само имати на уму да настављамо истом снагом коју смо имали и раније. И да то употребимо у своју корист.

Човек се загледа у Илију.

– Ако имаш прошлост којом ниси задовољан, сад је тренутак да је заборавиш – настави. – Замисли неку нову причу о свом животу, и поверуј у њу. Усредсредити

се само на тренутке у којима си успевао оно што си желео и та снага ће ти помоћи да постигнеш све што хоћеш.

У једном тренутку, њо желео сам да будем стиолар, а заштим сам хтео да будем пророк кога Бој шаље у Израил да сјасе земљу, помисли Илија. Анђели су силазили с небеса, а Господ је разговарао са мном. Све док нисам увидео да Он није праведан, а његове побуде нагмашивале су моје моћи њоимања.

Чобанин викну жени да ипак неће излазити. На крају крајева, већ је пешачио до Акбара, и сад га је мрзело да поново хода.

– Хвала ти што си нас примио – рече Илија.

– Ништа ме не кошта да вас примим на једну ноћ.

Малишан прекиде разговор:

– Хоћемо да се вратимо у Акбар.

– Сачекајте до сутра. Град су опљачкали његови становници, и нема где да се коначи.

Дечак обори поглед, угризе се за усну, и још једанпут обузда плач. Чобанин их поведе у кућу, умири децу и жену, и проведе остатак дана ћаскајући о времену, да разоноди своје госте.

Идућег дана њих двојица се пробудише рано, поједоше доручак који им је спремила чобанинова жена, и изађоше на врата.

– Нека ти живот буде дуг, и нека ти стадо стално расте – рече Илија. Појео сам оно што је мом телу било потребно, а моја душа је научила нешто што још није знала. Нека Бог никад не заборави оно што сте учинили

за нас, и нек ваши синови никада не буду странци у земљи туђој.

– Не знам на ког Бога мислиш; има их много који обитавају на Петој Гори – рече чобанин грубо, да би одмах затим променио тон. – Сети се добрих ствари које си учинио. Оне ће ти улили снагу.

– Учинио сам их врло мало, а ниједна од њих није била последица мојих врлина.

– Онда је сад време да учиниш више.

– Можда сам могао да спречим најезду.

Чобанин се насмеја.

– Чак и да си био намесник Акбара, не би успео да задржиш оно што је неминовно.

– Можда је командант морао да нападне Асирце чим су стигли у долину, с неколико чета. Или да склопи мир, пре но што избије рат.

– Све што је могло да се догоди али се није десило – на крају однесе ветар, и не остави никакав траг – рече чобанин. – Живот је створен од наших ставова. А постоје извесне ствари које нас богови приморавају да проживимо. Није важно који је њихов разлог, и ништа нам не вреди да се упињемо свим силама не би ли нас мимоишле.

– Због чега?

– Питај израиљског пророка који је живео у Акбару. Изгледа да он има одговор на сва питања.

Чобанин се упути према обору.

– Морам да изведем стадо на испашу – рече. – Јуче нису излазиле одавде, и сад су нестрпљиве.

Опростио се махнувши руком, и пошао за својим овцама.

Малишан и човек наставише долином.

– Тако полако идеш – примети дечак. – Плашиш се оног што ти се може десити.

– Плашим се једино себе самог – одговори Илија. – Ништа ми не могу учинити, јер моје срце више не постоји.

– Бог који ме је повратио из мртвих и даље је жив. Он може вратити натраг моју мајку, ако ти учиниш то исто са градом.

– Заборави на тог Бога. Он је далеко, и више не чини чуда која од Њега очекујемо.

Чобанин је био у праву. Почев од тог тренутка, требало је поново да изгради своју властиту прошлост, да заборави да је некад сматрао себе пророком који мора да ослободи Израиљ, али је потпуно пропао у настојању да спасе један обичан град.

Мисао му је стварала неки чудан утисак пријатности. Први пут у животу, осетио се слободним – спреман да учини што год му се прохте, кад год пожели. Неће више слушати анђеле, то је извесно, али, за узврат, био је слободан да се врати у Израиљ, да настави свој столарски посао, да отпутује у Грчку и сазна како размишљају њени мудраци, или да се запути са феничанским морепловцима у земље с друге стране мора. Пре тога, међутим, морао је да се освети. Посветио је најбоље године своје младости једном глумом Богу, који је живео издајући наређења, и радећи све на Свој начин. Научио је да прихвата Његове одлуке, и да поштује Његове намере.

Али његова верност била је награђена напуштањем, његова посвећеност остала је непризната, а његови

напори да испуни Врховну вољу уродили су смрћу једине жене коју је у животу волео.

– Имаш сву снагу света и звезда – рече Илија на свом матерњем језику, да дечак не би разумео смисао његових речи. – Можеш уништити један град, једну земљу, као што ми таманимо инсекте. Пошаљи онда огањ небески и прекрати ми живот, јер – ако то не учиниш окренућу се против Твог дела.

У даљини се назирао Акбар. Он узео дечака за руку, и чврсто је стегну.

– Од сад па надаље, све док не прођемо кроз градске капије, ходаћу склопљених очију, и ти треба да ме водиш – замоли Илија малишана. – Ако умрем у ходу, учини оно што је она затражила од мене: обнови Акбар, чак и ако је за то потребно да сачекаш док порастеш, а затим да научиш да режеш дрво или камен.

Малишан не рече ништа. Илија заклопи очи, и препусти се дечаку. Слушао је хуј ветра, и бат својих корака по песку. Сетио се Мојсија који је – пошто је ослободио и повео изабрани народ кроз пустињу, савладавши огромне тешкоће, био спречен од Бога да уђе у земљу Хананску. Том приликом, рече Мојсије:

Дај ми да пријеђем и видим земљу добру која је преко Јоргана.

Али Господ се расрди на његову молбу. И рече:

Појни се на врх ове горе, и погледавши очи своје на запад и на сјевер и на југ и на исток, види очима својима, јер нећеш пријећи преко Јоргана.

Тако је Господ наградио Мојсијев дуготрајан и мукотрпан рад: није му дозволио да крочи у Обећану Земљу. Шта би се догодило да га није послушао?

Илија поново усмери своје мисли ка небесима. *Господе мој, ова се бишка није водила између Асираца и Феничана, већ између Тебе и мене. Ниси ми објавио наш лични рай, и – као и увек – победо си и учинио да се*

исцуну воља Твоја. Уништио си жену коју сам волео и
праг који ми је пружио уточиште кад сам био далеко од
своје оцаџбине.

Ветар захуча јаче. Илија осети страх, али настави.

Не могу повратиши жену, али могу да изменим смер
Твој рушилачкој деловања. Мојсије је прихватио Твоју
вољу, и није прешао реку. Ја ћу, међушим, ићи даље: убиј
ме још овој часа, јер – ако ме пустиш да стигнем до
капија прага, обновићу оно што си хтео да збришеш са
лица Земље. И поступићу против Твоје одлуке.

Ништа више није рекао.

Испразнио је своје мисли и ишчекивао смрт. Дуго
времена потом, усредсредило се искључиво на бат својих
корака по песку – није желео да чује глас анђела или
претње с Неба. Срце му је било слободно, и није више
стрепо од оног што би се могло десити. Ипак, у дубини
душе, нешто је почело да га тишти – као да је заборавио
нешто важно.

Прошло је много времена пре но што се малишан
зауставио и продрмао Илијину руку.

– Стигли смо – рече.

Он отвори очи. Огањ се није спустио са неба, а
порушене зидине Акбара биле су око њега.

Погледао је дечака који га је држао за руке, као да се
плаши да би могао да утекне. Да ли га је волео? Није
умео да оцени, али таква размишљања могла су да
причекају; сада је имао да изврши један задатак – први,
после много година, који му није био наметнут од Бога.

С места на којем су стајали, могли су да осете мирис
паљевине. Лешинари су кружили небом, чекајући
погодан тренутак да се устреме на лешеве стражара
који су се распадали на сунцу. Илија приђе једном
мртвом војнику и узме мач који му је био заденут за
појас. У метежу претходне ноћи, Асирци су заборавили
да покупе оружје које је остало изван града.

- Зашто си то урадио? – упита дечак.
- Да бих се бранио.
- Асирци нису више овде.
- Без обзира, добро је да га понесем. Морамо бити спремни.

Глас му је дрхтао. Било је немогуће докучити шта ће се дешавати отада па надаље, кад прођу кроз полуразрушене бедеме, али је био спреман да убије свакога ко покуша да га понизи.

– И ја сам разорен као овај град – рече малишану. – Али – исто као и град – још нисам до краја испунио своју мисију.

Дечак се насмеја.

- Сад говориш као некад – рече.
- Не дај да те речи заведу. Раније, циљ ми је био да свргнем Језавељу с престола и вратим Израиљ у окриље Господње, а сад, кад нас је Он заборавио, морамо и ми Њега да заборавимо. Моја је мисија да извршим оно што ме ти молиш.

Малишан га погледа неповерљиво.

– Без Бога, моја мајка се неће вратити из мртвих. Илија га помилова по глави.

– Само је тело твоје мајке отишло. Она је и даље међу нама и – као што нам је рекла – она је Акбар. Морамо јој помоћи да поврати своју лепоту.

Град је био готово пуст. Старци, жене и деца тумарали су улицама понављајући приказ који је видео оне кобне ноћи. Изгледало је да не знају тачно шта ће одлучити у следећем тренутку.

Кад год би се с неким срели, дечак је приметио да Илија чврсто стеже дршку мача. Али људи су деловали равнодушно: већина је препознавала израиљског

пророка, неки су га поздрављали климањем главе, али нико му није упутио ни реч – чак ни реч мржње.

Изгубили су чак и осећај за њев, помисли, гледајући у висове Пете Горе, чији је врх и даље био застрт вечним облацима. Тада се сетио речи Господњих:

Набацаћу лешеве ваше њреко лешева ботова ваших; моја ће душа омрзнути на вас. Ваша ће земља бити ѡхарана, а ваши ѡрадови остануће ѡсуши. А ѡдеге оних што су ѡреостали, ѡтакав ћу им стѡрах ушераћи у срце, да ће их и шушањ лисћа што ѡрејери у беј наѡнији. И ѡашће сами, а да их нико не ѡни.

Ето шта си урадио, Госпodge: одржао си Своју реч, и живи мрѡваци настѡављају да ходају Земљом. А Акбар је ѡрад изабран да им ѡружи ушочишће.

Њих двојица продужише до главног трга, седоше на једну гомилу шута и погледаше уоколо. Последице разарања изгледале су још теже и погубније него што је мислио; кровови већине кућа били су срушени, а прљавштина и инсекти запосели су све.

– Треба уклонити мртве – рече он. – У противном, куга ће ући у град на главну капију.

Малишан је држао очи оборене.

– Горе главу – рече Илија. – Имамо много да радимо, да бисмо задовољили твоју мајку.

Али дечак га није послушао; почео је да схвата да негде, испод свих тих рушевина, лежи једно тело које га је некад донело на свет – и то тело било је у сличном стању као сва друга која су лежала разбацана око њега...

Илија није наваљивао. Устао је, упртио један леш на леђа и однео га на средину трга. Није успевао да се сети препорука Господњих које су се тичале сахрањивања мртвих: сада му је главна брига била да спречи појаву куге, а једини излаз било је спаљивање лешева.

Радио је целог јутра. Малишан се није померао с места, и није ни на тренутак подигао поглед, али је

одржао обећање које је дао мајци: ниједна његова суза није канула на тле Акбара.

Нека жена је застала и неко време посматрала његов рад.

– Човек који је решавао проблеме живих, сада скупља тела мртвих – примети она.

– Где су нестали људи из Акбара? – упита Илија.

– Отишли су и однели са собом оно мало што је преостало. Не постоји више ништа због чега би вредело остати. Град нису напустили једино они неспособни: старци, удовице, сирочићи.

– Али живели су овде већ генерацијама. Не може се тако лако одустајати.

– Покушај то да објасниш некоме ко је све изгубио.

– Помози ми – рече Илија, натоваривши још један леш на леђа и смештајући га на гомилу. – Запалићемо их, да нам бог куге не би дошао у посету. Он се ужасава мириса спрженог меса.

– Нека дође бог куге – рече жена. – И нек нас све однесе, што пре, то боље.

Илија настави посао. Жена се спусти поред малишана, и стаде да посматра шта Илија ради. После неког времена, поново му приђе.

– Зашто хоћеш да спасеш један град који је осуђен на пропаст?

– Ако прекинем посао и почнем да размишљам, увидећу да нисам кадар да учиним оно што желим.

Стари пастир био је у праву: за њега је једини спас било да заборави своју прошлост пуну неизвесности, и да себи измисли једну нову причу. Некадашњи пророк умро је заједно са једном женом, у пламену њене куће; заменио га је један човек без вере у Бога, кога су мориле многобројне сумње. Али још увек је био жив, чак и сада, пошто је изазвао божје проклетство. Ако

жели да настави свој пут, мораће да учини оно што је намерио.

Жена одабра једно лакше тело, ухвати га за ноге и одвуче на гомилу коју је Илија почео да слаже.

– Није то из страха од бога куге – рече она. – Нити ради Акбара, јер ће се Асирци ускоро вратити. То је због дечака погнуте главе, који седи тамо напред; он мора да схвати да је живот пред њим.

– Хвала – рече Илија.

– Немој да ми захваљујеш. Негде у овим рушевинама, пронаћићемо тело мога сина. Био је мање-више истих година као овај дечак.

Она покри лице рукама и брзну у плач. Илија је нежно ухвати за мишицу.

– Бол који ти и ја осећамо никада неће проћи, али рад ће нам помоћи да га поднесемо. Патња нема снаге да повреди једно изнурено тело.

Провели су читав дан закупљени језивим задатком скупљања и слагања мртваца; већином су то били младићи које су Асирци сматрали припадницима војске Акбара. Више пута је међу њима препознао неког пријатеља, и плакао – али није прекидао посао.

Предвече, обоје су били исцрпљени. Али, без обзира на толики напор, оно што су постигли ни издалека није било довољно; а нико други, од преосталих становника Акбара, није им притекао у помоћ.

Вратише се код дечака. Први пут тога дана, малишан подиже главу.

– Гладан сам – рече.

– Идем нешто да потражим – одговори жена. – Има доста хране сакривене по кућама: људи су се припремали за дугу опсаду.

– Донеси храну за мене и тебе, јер смо је заслужили, радећи за добробит града, у зноју лица свог – рече

Илија. – А овај дечак, ако хоће да једе, мора сам да се побрине за то.

Жена је разумела; поступила би исто тако и према свом сину. Отишла је до места где је становала; пљачкаши су све испретурали, тражећи ствари од вредности, а њена збирка ваза, које су израдили велики мајстори стаклари из Акбара, лежала је на поду, разбијена у безброј крхотина. Ипак, успела је да нађе суво воће и брашно којима се снабдела за случај опсаде. Вратила се на трг и поделила храну с Илијом. Малишан не рече ништа. Приђе им неки старац.

– Видео сам да сте провели читав дан скупљајући мртве – рече. – Само губите време; зар не знате да ће се Асирци вратити, чим освоје Тир и Сидон? Нека дође бог куге да се настани овде, како би их уништио.

– Не радимо то због њих, нити због себе – одговори Илија. – Она ради да би једно дете научила да још увек постоји нека будућност. А ја, да бих показао да више не постоји прошлост.

– Пророк више не представља претњу великој принцези из Тира: какво изненађење! Језавеља ће владати Израиљем док је жива, и увек ћемо имати куда да побегнемо, ако Асирци не буду великодушни према побеђенима.

Илија не рече ништа. Име које је у њему раније побуђивало силну мржњу, сада је звучало необично далеко.

– Акбар ће бити обновљен, на овај или онај начин – наваљивао је старац. – Места на којима се подижу градови, бирају сами Богови, и они неће напустити Акбар; али можемо оставити тај посао будућим нараштајима.

– Можемо. Али нећемо.

Илија окрете леђа старцу, закључујући разговор.

Све троје су спавали под ведрим небом. Жена је загрлила дечака, и приметила да му крче црева од глади. Помислила је да му да мало хране; али убрзо се предомислила: физички умор заиста ублажава бол, а тај дечак – који је изгледа много пропатио – морао је нечим да се забави. Можда ће га глад убедити да се лати посла.

Следећег дана, Илија и жена поново се подухватише свог задатка. Старац који им је синоћ пришао, опет их је обишао.

– Немам шта да радим и могао бих да вам помогнем – рече. – Али сувише сам слаб да бих носио лешеве.

– Онда сакупљај гранчице и цигле. И почисти пепео. – Старац поче да ради оно што су га замолили.

Кад је сунце било у зениту, Илија седе на земљу, сав малаксао. Знао је да је његов анђеол уз њега, али није више могао да га чује. *Која вајда од штога? Није био кадар да ми помоћне кад ми је највише требало, а сада не желим његове савете; једино што морам да урадим то је да доведем овај траг у ред, да докажем Господу да имам снаге да Му се супротставим, а онда да одем куд ми се прихте.*

Јерусалим није био далеко; само седам дана хода, и то путем који није био тежак, али тамо су га тражили као издајника. Можда би му боље било да оде у Дамаск, или да се запосли као писар у неком грчком граду. Осетио је нечији додир. Окренуо се и спазио дечака који је носио један мали крчаг.

– Нашао сам га у некој кући – рече малишан, пружајући му крчаг. Био је пун воде. Илија га искапи до дна.

– Поједи нешто – рече. – Радиш и заслужијеш награду за то.

Први пут од оне ноћи најезде, на дечаковим уснама указа се осмех – и он спремно отрча до места где је жена оставила воће и брашно.

Илија се врати свом послу; улазио је у порушене куће, разгртао рушевине, узимао тела и преносио их на гомилу насред трга. Завој којим му је чобанин повезао руку, био је спао, али он се није обзирао на то; морао је себи да покаже да има довољно снаге да поврати своје достојанство.

Старац – који је сада скупљао ђубре расуто по тргу – био је у праву; не за дуго, непријатељи ће се вратити, да пожњу оно што нису посејали. Илија је својим радом штедео труда убице једине жене коју је у животу волео – тим пре што ће Асирци, будући сујеверни, по сваку цену обновити Акбар. Према веровањима, богови су посејали градове по Земљи, по једном смишљеном распореду, у складу са положајем долина, животиња, река, мора. У сваком од њих сачували су по једно свето место где ће се одмарати на својим дугим путовањима по свету. Кад се уништи неки град, увек прети велика опасност да се небеса стровале на Земљу.

Легенда каже да је оснивач Акбара прошао туда, пре неколико стотина година, дошавши са севера. Одлучио је да ту преспава и – да би означио место на којем је оставио своје ствари – забо је један штап у земљу. Сутрадан, није успео да га ишчупа, и схватио је вољу Васељене; обележио је каменом место на којем се догодило чудо и открио један извор недалеко одатле. Мало-помало, нека племена су се населила око камена и бунара: тако је настао Акбар.

Намесник му је једном приликом објаснио да, према феничанском предању, сваки град представља трећу тачку, спону између воље Небеса и воље Земље.

Васељена је нагнала семе да се преобрати у биљку, земља јој је омогућила да се развије, човек је убрао и однео у град, где су освећиване жртве боговима које су потом остављане на светим планинама. Иако није много путовао, Илија је знао да многи народи света деле то веровање.

Асирци су се плашили да оставе богове са Пете Горе без хране; нису желели да наруше равнотежу Васељене. *Зашто мислим о томе, ако је ово борба између моје воље и воље мога Госиода, који ме је оставио самог усред вихора?*

Онај утисак који му се јавио претходног дана кад се успротивио Богу поново му се вратио. Чинило му се да је заборавио нешто важно, а не успева да га се сети, ма колико напрезао памћење.

Прође још један дан. Већ су прикупили већину лешева, кад им приђе нека друга жена.

– Немам шта да једем – рече.

– Ни ми – одговори Илија. – Јуче и данас делили смо на троје оно што је чувано за једнога. Погледај где се може набавити храна, па ми јави.

– Како ћу то да откријем?

– Питај децу. Она све знају.

Откако му је понудио воду, изгледало је да је дечак повратио мало воље за животом. Илија га је слао да помаже старцу у чишћењу ђубрета и шута, али није успевао дуго да га држи упосленог; сада се он играо с другим малишанима, у једном углу трга.

Боље је иако. Имаће кад га се мучи и кулучи, само док иорасије. Али није се покајао што га је оставио да

гладује целе једне ноћи, под изговором да мора да ради; да га је третирао као убого сироче, као жртву зверстава која су починили асирски ратници, дечак се никад не би извукао из потиштености у коју је запао чим су крочили у град. Сада је намеравао да га остави неколико дана на миру, да сам пронађе одговоре на оно што се десило.

– Откуд па деца могу нешто да знају? – наваљивала је жена која им је малочас тражила храну.

– Увери се сама.

Жена и старац који су помагали Илији, видеше је како разговара с малишанима који су се играли на улици. Они су јој нешто рекли, она се окренула, насмејала и нестала иза једног угла.

– Како си погодио да деца знају? – упита старац.

– Јер сам и ја некад био дете, и знам да деца немају прошлости – рече, сетивши се још једанпут разговора с чобанином. – Она су се престравила оне ноћи од асирског упада, али се више не брину због тога; град се претворио у огроман парк, где могу да завирују у сваки кутак, а да им нико не брани. На крају су открили и храну којом су се становници снабдели да би поднели опсаду Акбара. Једно дете увек може одраслог да научи трима стварима: да буде задовољан без разлога, да се увек нечим занима, и да уме да захтева – свим силама – оно што жели. Ради овог дечака сам се и вратио у Акбар.

Тог поподнева, још неколико старца и жена прихватило се дужности да скупља мртваце. Дечаци су растеривали лешинаре, и доносили комаде дрвета и платна. Кад се спустила ноћ, Илија запали огромну ломачу од наслаганих тела. Преживели становници Акбара посматрали су у тишини густе дим који се уздизао ка небесима.

Кад је обавио посао, обезнанио се од умора. Пре спавања, међутим, јавио му се онај утисак од јутрос: нешто веома важно очајнички се борило да му се врати у сећање. Није то било ништа од оног што је научио за време свог боравка у Акбару, већ једна прастара прича, која је, изгледа, давала смисао свему оном што се дешавало.

А кад оџа Јаков сам, џага се један човек рваше с њим до зоре.

Па онда рече: џусџи ме, зора је. А Јаков му рече: неђу џе џусџиџи докле ме не блаџословиш. А човек му рече: како џи је име? А он одџовори: Јаков. Тага му рече: одселе се неђеш зваџи Јаков, неџо Израиљ; јер си се јуначки борио и с Боџом и с људима, и одолио си.

Илија се трже из сна и погледа у небо. То је била та прича која му је недостајала!

Пре много година, патријарх Јаков логоровао је у пустињи кад, у току ноћи, неко уђе у његов шатор и започе с њим борбу која је потрајала до изласка сунца. Јаков је прихватио изазов, иако је знао да му је противник нико други него Господ. У свитање, још није био савладан; и борба је престала тек кад је Бог пристао да га благослови.

Прича се преносила с колена на колено, да је нико никад не би заборавио: понекад је неопходно борити се с Богом. Свако људско биће, у једном тренутку, види како му нека несрећа пролази кроз живот; то може бити рушење неког града, смрт детета, оптужба без доказа, болест која нас оставља заувек убогаљене. Тог тренутка, Бог изазива човека да Му се супротстави и да одговори на Његово питање: „Зашто си се тако грчевито ухватио

за један живот који је толико кратак и испуњен патњом? Који је смисао твоје борбе?“

Тада се човек, који не уме да одговори на то питање, мири са судбином. Неки други, пак, који трага за смислом живота, закључује да је Бог био неправедан, и почиње да изазива своју судбину. У том тренутку, с неба се спушта други огањ – не онај који убија, већ онај што разара старе бедеме, и пружа сваком људском бићу његове праве могућности. Кукавице никад не допусте да њихово срце запали та ватра – једино желе да се ново стање што пре врати на пређашње, да би могли да наставе да живе и размишљају на онај начин на који су навикли. Они храбри, међутим, спаљују све што је старо, и – чак и по цену страшне унутрашње патње - напуштају све, укључујући и Бога, и настављају напред.

Храбри су увек ѿврдоглави.

Са неба, Господ се задовољно смешкао – јер то је било управо оно што је Он желео – да свако држи у својим рукама одговорност за властити живот. Уосталом, дао је својим синовима највећи од свих дарова: способност да бирају и одлучују о својим поступцима.

Једино су мушкарци и жене са светим пламеном у срцу имали храбрости да се суоче с Њим. И једино су они познавали пут повратка ка Његовој љубави, јер би напослетку схватили да несрећа није била казна већ изазов.

Илија је поново видео сваки свој корак: откако је напустио столарску радионицу, прихватио је своју мисију без поговора. Чак и да је она била права – а он је сматрао да јесте – никад му се није пружила прилика да види шта би се догодило на оним путевима којима је одбио да се запути. и то зато што се плашио да не изгуби своју веру, пожртвованост, вољу. Оценио је да је сувише опасно прихватити пут обичних особа – јер би

му се могло десити да се на крају привикне и заволи тај начин живота. Није увиђао да је и он особа као и све друге, иако чује анђеле и прима с времена на време заповести од Бога; толико је био убеђен да зна шта хоће, да се понашао потпуно исто као и они који никад нису донели ниједну важну одлуку у животу.

Бежао је од сумње. Од пораза. Од тренутака неодлучности. Али Господ је био великодушан и довео га је до понора неминовности, да му покаже да сваки човек мора да бира – а не да прихвата – своју судбину.

Пре много, много година, једне ноћи налик на ову, Јаков није пустио Бога да оде пре но што га благослови. Тада га је Господ упитао: „Како се зовеш?“ То је било кључно: имати име. Кад је Јаков одговорио, Бог га је крстио у Израил. Сваки човек има име које су му наденули при рођењу, али мора да научи да свој живот назива речју коју је сам изабрао да би том животу дао неки смисао.

„Ја сам Акбар“, казала је она.

Било је нужно да дође до рушења једног града и губитка вољене жене, како би Илија увидео да му је потребно једно име. И тог истог тренутка, назвао је свој живот Ослобађањем.

Устао је и погледао трг пред собом: дим се још увек уздизао из пепела оних који су изгубили живот. Кад је запалио та тела, огрешио се о један древни обичај своје земље, који налаже да се мртви сахрањују по верском обреду. Борио се са Богом и предањем, одлучивши се за спаљивање, али је осећао да није згрешио, јер је то био тренутак кад је један нови проблем захтевао ново решење. Божје милосрђе било је безгранично – а Његова строгост неумољива према онима који немају дрскости да се одваже.

Поново погледа на трг: неки од преживелих још нису били заспали и зурили су нетремице у пламен – као да та ватра прождире и њихове успомене, њихову прошлост, две стотине година мира и истрајности града Акбара. Време страха и ишчекивања било је окончано: сада је предстојала једино обнова или пораз.

По угледу на Илију, и они су могли да одаберу себи имена: Помирење, Мудрост, Љубавник, Луталица; могућности избора биле су безбројне као Звезде на небу, али свако од њих је морао да надене неко име своме животу.

Илија устаде и поче да се моли:

Борио сам се против Тебе Господе, али није ме стио. И иако сам открио да сам на своме путу зашто што иако хоћу, а не зашто што су ми то намећули рођишљи, традиција моје земље, или Ти лично. Теби, Господе, волео бих да се враћим у овом часу. Желим да Те славим свом снагом своје воље, а не кукавичлуком човека који није умео да одабере друштини пут. Међутим, да би ми поверио Своју значајну мисију, морам да испрајем у овој бици против Тебе, све док ме не благословиш.

Обновити Акбар. Оно што је Илија сматрао изазивањем Бога било је, заправо, његов нови сусрет с Њим.

Жена која се распитивала за храну поново се појавила наредног јутра. Дошла је у пратњи других жена.

– Откриле смо различита спремишта – рече. – Како је много света помрло – а многи су и побегли заједно с намесником – имамо довољно хране за годину дана.

– Задужи старије особе да надгледају расподелу намирница – рече он. – Оне имају искуства у успостављању реда.

– Старци немају вољу за животом.

– Замоли их да дођу, како знаш и умеш.

Жена се спрема да пође, кад је Илија задржа.

– Знаш ли да пишеш слова?

– Не.

– Ја сам научио и могу да ти покажем. Треба да ми помогнеш у управљању градом.

– Али Асирци ће се вратити.

– Кад стигну, биће им потребна наша помоћ у управљању градом.

– Зашто бисмо то чинили за непријатеља?

– Ја то чиним зато да би свако од нас могао да надене једно име свом животу. Непријатељ је само изговор за опробавање наше снаге.

Старци дођоше – као што је и предвидео.

– Акбару треба ваша помоћ – рече. – И, с обзиром на то, не смете дозволити себи да се понашате као старци; нама је потребна младост коју сте ви изгубили.

– Не знамо где да је нађемо – одговори један од њих.
– Изгубила се у борама и разочарању.

– То није истина. Ви никад нисте ни имали заблуда, и зато се ваша младост негде сакрила. Сада је тренутак да је потражите, јер имамо један заједнички сан: обнављање Акбара.

– Како можемо да урадимо нешто што је немогуће?

– Заносом и усхићењем.

Очи застрте копреном туге и малодушности, хтеле су да поврате сјај. Они више нису били бескорисни становници града који присуствују суђењима, да би имали о чему да наклапају у предвечерје; сада им је

предстојала једна важна мисија, били су неопходни. Најкрепкији међу њима одвајали су по кућама које су претрпеле велика оштећења грађевински материјал који се још увек могао искористити за поправку оних зграда које су и даље стајале усправно. Најстарији су помагали да се по пољима распе пепео спаљених лешева, како би се, у следећој жетви, сачувао спомен на погинуле становнике града; остали су преузели обавезу да сакупе залихе жита које су остале раштркане по граду, да месе хлеб и захватају воду из бунара.

Две ноћи касније, Илија окупи све становнике на тргу који је већ био готово сасвим рашчишћен од смећа. Упалише неколико бакљи, и он поче да говори.

– Немамо избора – рече. – Можемо препустити туђину да обави овај посао; али то уједно значи да одбијамо једину повољну прилику коју нам несрећа пружа: да обновимо наш живот. Пепео мртвих које смо спаљивали пре неколико дана, преобразиће се у биљке које ће се на пролеће поново родити. Син који је изгубљен у ноћи најезде, преобратио се у многобројну децу која слободно трче Порушеним улицама, и забављају се освајајући забрањена места и куће у које још никад нису крочила... Све до овог часа, само су деца била кадра да превазиђу оно што се десило, зато што немају прошлости – њих занима једино тренутак садашњи. Покушајмо зато да се угледамо на њих.

– Може ли човек избрисати из срца бол због неког губитка? – упита једна жена.

– Не може. Али може да се радује због неког добитка.

Илија се окрете и показа на врх Пете Горе, који је вечито заклоњен облацима. Пошто су бедеми били порушени, планина се лепо видела са главног трга.

– Ја верујем у једнога Господа Јединога, али ви мислите да богови обитавају у оним облацима, на висовима Пете Горе. Не желим сада да расправљам о томе да ли је мој Бог јачи или моћнији; не желим да говорим о нашим разликама, већ о нашим сличностима. Несрећа нас је довела до једног заједничког осећања: очајања. Зашто се то десило? Зато што смо сви сматрали да је у нашим душама већ све расправљено и решено – и нисмо могли да прихватимо никакву промену. И ви и ја, припадамо трговачким народима, али исто тако умемо да се понашамо и као ратници – настави он. – А један ратник је увек свестан онога за шта се вреди борити. Не улази у безначајне битке и никад не губи време на обична изазивања. Један ратник прихвата пораз. Не односи се према њему равнодушно нити покушава да га преокрене у победу. Он тешко подноси бол губитка, пати због равнодушности, и очајава због самоће. Кад прође кроз све то, олиже своје ране и започне све изнова. Један ратник зна да је рат саздан од многих битака и иде напред. Страдања се дешавају. Можемо открити њихов узрок, окривљавати друге, замишљати како би наши животи сасвим другачије изгледали без њих. Али то нема никаквог смисла: она су се већ догодила, и тачка. Почев од тог тренутка морамо заборавити страх који су она у нама изазвала, и приступити обнови. Свако од вас наденуће себи ново име, које ће носити одсад па надаље. То ће бити свето име које сажима у једну реч све оно за шта жудите да се борите. Ја сам себи изабрао име Ослобађање.

Неко време на тргу је владала мукла тишина.

– Онда она жена која је прва притекла Илији у помоћ устаде и рече:

– Моје је име Нови Сусрет.

– Моје име је Мудрост – прозбори један старац.

Удовичин син којег је Илија толико силно волео, повика:

– Моје име је Алфабет.

Сви присутни праснуше у смех. Малишан, постиђен, поново седе на своје место.

– Како неко може да се зове Алфабет? – повика други дечак.

Илија је могао да се умеша, али за дечака је било боље да научи сам да се брани.

– Зато што је то оно чиме се бавила моја мајка – рече дечак. – Кад год погледам нацртана слова, сетићу се ње.

Овога пута нико се не насмеја. Један за другим, сирочићи, удовице и старци из Акбара изговарали су своја имена, своје нове знаке распознавања. Кад је обред завршен, Илија замоли све да пођу рано на починак: сутра изјутра морали су да наставе посао.

Узео је дечака за руку и обојица одоше до места на тргу на којем су од неких крпара направили шатор.

Још те ноћи, Илија је почео да учи дечака писму из Библоса.

Дани су прерастали у недеље, а Акбар је мењао свој лик. Дечак је брзо научио да исцртава слова и већ је успевао да их спаја у смислене речи; Илија га је задужио да записује на глиним таблицама повест обнове града.

Глинене плочице пекле су се у фуруни и претварале у керамику, а затим их је један стари брачни пар брижљиво слагао и чувао. Сваке вечери, кад би се сви нашли на окупу, молио је старце да приповедају о

ономе што су видели у детињству, и бележио је већину њихових прича.

– Сачуваћемо памћење Акбара, на једном материјалу који ватра не може да уништи – објашњавао је. – Једнога дана, наша деца и унуци знаће да пораз није прихваћен и да је неминовност савладана. То им може послужити за пример.

Сваке ноћи, после подучавања дечака, Илија је ходао пустим градом, излазио на друм који води све до Јерусалима, помишљао да оде, и одустајао.

Тежак рад приморавао га је да се усредсреди на садашњи тренутак. Знао је да становници Акбара рачунају на њега у обнови града; једном их је већ разочарао, кад је био неспособан да спречи смрт једног уходе – и избегне рат. Али Бог својим синовима увек пружа и другу шансу, и морао је сад да искористи нову прилику. Осим тога, све више се везивао за малишана, и покушавао је да га научи не само писму из Библоса већ и вери у Господа и мудрости његових предака.

Но, без обзира на то, није сметнуо с ума да у његовој земљи владају једна принцеза и један туђи бог. Није више било анђела с огњеним мачевима; био је слободан да крене кад год му се прохте, и да поступа онако како налази за сходно.

Свих ноћи, помишљао је на одлазак. И сваке ноћи, дизао је руке к небу и молио:

Јаков се борио до сванућа и примио је блаџослов у њраскзорје. Ја сам се борио прошив Тебе данима, месецима, а Ти одбијаш да ме чујеш. Међуштим, ако погледаш око Себе, знаћеш да победљујем: Акбар се подиже из рушевина, а ја поново обнављам оно што си Ти, користићеши асирске сабље, преобратио у њрах и њејео.

Борићу се с Тобом све док ме не блаџословиш, и блаџословиш њлодове моја ѡруда. Једној дана мораћеш да ми одговориш.

Жене и деца су носили воду у поље и борили се против суше којој као да није било краја. Једног дана, док је сунце немилосрдно пржило, Илија зачу неког како приговара:

– Радимо без престанка, више се и не сећамо болова од оне кобне ноћи, а заборавили смо чак и да ће се Асирци вратити овамо чим заврше пљачкање Тира, Сидона, Библоса, и целе Феникије. Међутим, пошто смо исувише заокупљени обновом града, чини нам се да све остаје исто; не видимо плодове нашег труда.

Илија се неко време замислио над овом опаском. А онда је затражио да се, на измаку сваког радног дана, сви окупе у подножју Пете Горе – да би заједно посматрали залазак сунца.

Људи су обично били толико уморни да нису готово размењивали ни реч, али открили су колико је важно пустити мисли да блуде без циља, као облаци на небу. На тај начин, тескоба је брзо напуштала њихова срца, и успеваху да поврате полет и снагу за наредни дан.

Илија се пробудио и казао да неће да ради.

– Данас се у мојој земљи празнује Дан Опроштаја.

– У твојој души нема греха – примети једна жена. – Поступио си на најбољи могући начин.

– Али традиција мора да се одржава. И ја ћу је поштовати.

Жене кренуше носећи воду у поља, старци се вратише свом задатку да подижу зидове и обрађују дрво за врата и прозоре. Деца су помагала да се обликују мале цигле од иловаче, које ће се касније пећи у ватри. Илија их је посматрао с неизмерном радошћу у срцу. Затим напусти Акбар и запути се у долину.

Ходао је без циља, изговарајући молитве које је научио у детињству. Сунце још није високо одскочило, и – с места на којем се налазио – Илија је видео циновску сенку Пете Горе како заклања део долине. Јавило му се једно страшно предосећање: она борба између Бога Израиљевог и феничанских богова одужиће се још много поколења – и потрајаће хиљадама година.

Сетио се да се једне ноћи успео на врх планине и разговарао с једним анђелом; међутим, откако је Акбар порушен, он никад више није чуо гласове који долазе с неба.

– Господе, данас је Дан Опроштаја, а ја имам дуги списак грехова према теби, – рече, окренувши се према Јерусалиму. – Био сам слаб, јер сам заборавио на сопствену снагу. Био сам болећив кад сам морао бити груб. Нисам бирао, из страха да не донесем погрешне одлуке. Одустајао сам пре времена, и хулио сам кад сам морао да благодарим. Ипак, Господе, имам и дугу листу Твојих грехова према мени. Натерао си ме да патим преко сваке мере, одневши са света неког кога сам волео. Разорио си град који ми је пружио уточиште, осујетио си моје трагање, а Твоја грубост умало ме није навела да заборавим своју љубав према Теби. Све ово време борио сам се с Тобом, а Ти не прихваташ достојанство моје борбе. Ако упоредимо списак мојих грехова са списком Твојих, видећеш да ми дугујеш. Али – како је данас Дан Опроштаја – Ти ћеш ми опростити и ја Теби опраштам, да бисмо могли заједно да наставимо пут.

У том часу, подиже се ветар и он зачу глас свог анђела:

– Добро си учинио, Илија. Бог је прихватио твоју борбу.

Сузе су му лиле из очију. Клекнуо је и целивао јалову земљу долине.

– Хвала ти што си дошао, јер ме и даље мучи једна недоумица: зар то што чиним није грех?

– Кад се један ратник бори са својим учитељем, да ли га тиме вређа?

– Не. То је једини начин да овлада вештином која му је потребна.

– Онда настави, све док те Господ не позове назад у Израил – рече анђео. – Устани и настави да доказујеш да твоја борба има неког смисла, јер си умео да препливаш матицу Неминовности. Многи плове њоме, и утапају се; друге, пак, струја односи на места на која се нису запутили. Али ти си се достојанствено ухватио у коштац с њом, умео си да управљаш својом барком, и настојиш да преобразиш бол у акцију.

– Штета што си слеп – рече Илија. – Да ниси, видео би како су сирочићи, удовице и старци кадри да обнове један град. За кратко време, све ће поново бити као пре.

– Надам се да неће – рече анђео. – Уосталом, платили су скупу цену да би им се животи променили.

Илија се насмеја. Анђео је био у праву.

– Надам се да ћеш се понашати као они људи што се нађу пред другом шансом: немој чинити исту грешку два пута. Никад не заборављај на разлог свог живота.

– Нећу заборавити – одговори он, задовољан што се анђео вратио.

Каравани нису више пролазили долином; мора да су Асирци уништили друмове, и променили трговачке путеве. Свакога дана, деца су се пењала на једину кулу која је избегла рушење; била су задужена да надгледају видик, и да дојаве повратак непријатељских ратника.

Илија је намеравао да их прими достојанствено и да им преда управу над градом.

Тада би могао да пође.

Али, осећао је да сваки минули дан Акбар чини делом његовог живота. Можда његова мисија и није била да свргне Језавељу с престола, већ да остане ту с тим људима, до краја живота, испуњавајући понизну улогу роба асирског освајача. Помогао би им у поновном успостављању трговачких путева, научио би језик непријатеља а – у слободном времену – могао би да се стара о библиотеци која се непрестано попуњавала.

Оно што је – једне ноћи, већ изгубљене у времену – личило на крај једног града, сада је значило могућност да се исти тај град обнови и постане још лепши. Радови на обнови укључивали су и проширивање улица, постављање кровова од отпорнијег материјала и један мудро смишљен систем за преношење воде од бунара до најудаљенијих крајева града. И његова душа се такође препорађала; свакога дана учио је понешто ново од старца, деце, жена. Она група – која није напустила Акбар јер је била потпуно неспособна за сеобу – постаде сада сложна и спретна дружина.

Да је намесник могао да претпостави колико су грађани спремни да помогну, разрадио би сасвим другачији начин одбране, и Акбар не би био разрушен.

Илија је мало размислио, и увидео да греши. Акбар је морао претрпети разарање, да би сви могли у себи да пробуде успаване снаге.

Месеци су прошли, а Асирци нису давали знаке живота. Акбар је сад био већ скоро срећен, Илија је могао да размишља о будућности; жене су сада крпиле комаде тканине и шиле од њих нове хаљине. Старци су уређивали боравишта и старали се о чистоћи града. Деца су им помагала кад год би их позвали, али обично су проводила по читав дан у игри: уосталом, није ли то њихова основна обавеза?

Он је живео с дечаком у једној каменој кућици, обновљеној на месту где се некад налазило стовариште робе.

Сваке ноћи, житељи Акбара поседали би око ватре на главном тргу, и препричавали приче које су некад слушали; уз дечакову помоћ, Илија је све то бележио на плочице – које су се сутрадан пекле. Библиотека је видно расла. Жена која је изгубила сина такође је научила слова из Библоса. Кад је увидела да уме да саставља речи и реченице, прихватила се дужности да подучи алфabetу остатак становништва; тако би, кад се Асирци врате, могли да се запосле као тумачи или учитељи.

– То је управо оно што је свештеник хтео да избегне – рече једне вечери неки старац који је себе крстио именом Океан, јер је желео да има душу велику као море. – Да писмо из Библоса опстане и угрози богове са Пете Горе.

– Ко може да избегне неизбежно? – одговори Илија.

Људи су дању радили, заједно посматрали залазак сунца, а ноћу причали приче.

Илија је био поносан на своје дело. И волео га, са све већим жаром.

Једно од деце задужене за стражарење, сиђе с куле трчећи.

– Видео сам прашину на хоризонту! – рече дете, сво узрујано. – Непријатељ се враћа!

Илија се попе на кулу и увери се да је обавештење било тачно. Израчунао је да би већ сутрадан морали стићи пред капије Акбара.

Тог поподнева, обавестио је становнике да не треба да гледају залазак сунца, већ да се окупе на тргу... Кад је радни дан био окончан, Илија затече на тргу окупљену гомилу, и примети да је све присутне обузео страх.

– Данас нећемо причати приче о прошлости, нити ћемо говорити о плановима за будућност Акбара – рече. – Разговараћемо о нама.

Нико не прозбори ни реч.

– Пре неког времена, пун месец блистао је на небу. Тог дана десило се оно што смо сви предосећали, али нисмо хтели да прихватимо; Акбар је био разорен. Кад је асирска војска напуштала град, наши најбољи људи били су мртви. Они који су избегли смрт, увидели су да више не вреди остајати овде, и решише да оду. Остали су само старци, удовице и сирочићи; другим речима, бескорисни људи. Осврните се око себе; трг је лепши него икад, зграде су чвршће, храна је подељена, и сви су научили писмо из Библоса. На једном месту у овом граду налази се збирка таблица на којима смо записали нашу повест, а будући нараштаји памтиће оно што смо ми урадили. Данас ми знамо да су старци, сирочићи и удовице такође отишли одавде. Њихова места заузела је једна група младих свих узраста, пуних полета, који су својим животима дали име и смисао. У сваком часу обнове, знали смо да ће се Асирци вратити. Знали смо да ћемо једног дана морати да им предамо наш град – и

заједно с градом – наш труд, наш зној, нашу радост што је место у којем живимо лепше него икад.

Светлост ватре обасјала је сузе које су се сливале низ лице присутних. Чак и деца, која су се обично играла за време ноћних састанака, обратила су пажњу на његове речи. Илија настави:

– Али то није важно. Испунили смо своју дужност према Господу, јер смо прихватили Његов изазов и почаст Његове борбе. Пре оне кобне ноћи, Он је наваливао на нас, говорећи: само напред! Али нисмо га слушали. Зашто? Зато што је свако од нас већ одлучио о својој будућности: ја сам наумио да свргнем Језавељу с престола, жена која се сада зове Нови Сусрет желела је да јој син постане морепловац, човек који данас носи име Мудрост желео је само да проведе остатак својих дана испијајући вино на тргу. Навикли смо се на свету тајну живота, и више нисмо на њу обраћали пажњу. Тада је Господ помислио у себи: они не желе да ходају? Е па онда ће још дуго остати приковани на једном месту! И тек тада смо схватили његову поруку. Оштрица асирске сабље покосила је наше младиће, а кукавичлук је одвео наше одрасле суграђане. Ма где се налазили у овом часу, и даље се не померају с места; прихватили су Божје проклетство.

Међутим, ми смо се борили против Господа. Исто онако као што смо се борили са женама и мушкарцима које смо волели у животу, јер то је борба која нам доноси благослов, и омогућава нам да се развијамо. Искористили смо прилику коју нам је несрећа пружила, и испунили смо нашу дужност према Њему, доказујући да смо у стању да се повинујемо заповести да ходамо. Чак и у најгорим околностима, ишли смо напред. Постоје тренуци када Бог захтева послушност. Али постоје и тренуци кад жели да искуша нашу вољу, и изазива нас да бисмо схватили Његову љубав. Ми смо разумели ту вољу кад су зидине Акбара биле сравњене

са земљом: оне су нам отвориле наше властите видике и допустиле сваком од нас да спозна своје могућности. Престали смо да размишљамо о животу и одлучили да га живимо.

Резултат је био добар. Илија примети да су очи његових слушалаца повратиле сјај. Значи, разумели су.

– Сутра ћу предати Акбар без борбе; слободан сам да одем кад ми се прохте, јер сам извршио оно што је Господ од мене очекивао. Међутим, моја крв, мој зној, моја једина љубав, везани су за тле овог града, и ја сам решио да останем овде до краја живота, да бих спречио његово поновно разарање. Свако од вас нек донесе одлуку по сопственој жељи, али никад немојте заборављати једну ствар: ви сте много бољи него што сте мислили. Искористили сте шансу коју вам је несрећа пружила; а нису сви људи у стању то да учине.

Илија устаде и прогласи скуп завршеним. Обавестио је малишана да ће се вратити касно и наредио му да иде на спавање и да га не чека.

Отишао је до храма – јединог места које је било поштеђено рушења, и које нису морали да обнављају, иако су Асирци однели кипове богова. С пуно поштовања, дотакао је камен који је обележавао место на којем је – према предању – један претеча зарио штап у земљу, и није успео одатле да га извуче. Помислио је да су у његовој земљи, места попут овог подигнута по Језавељиној заповести, а део његовог народа клањао се Валу и његовим божанствима. Поново му се јавила иста слутња; рат између Господа Израилјевог и феничанских богова потрајаће дуго, много дуже него што је његова машта у стању да замисли. Као у магновењу, назрео је неке звезде које прелазе преко сунца и помрачују га, бацајући на обе земље разарање и смрт. Људи који говоре туђе језике јахали су гвоздене коње и водили двобоје усред облака.

– Није то prizor који треба сада да видиш, јер још није куцнуо час – зачу како му говори анђео. – Погледај кроз прозор.

Илија га послуша. И угледа пун месец како обасјава куће и улице Акбара, и – мада је већ било касно – могао је чути жагор разговора и смеха његових становника. Чак и уочи повратка Асираца, тај народ није губио вољу за животом и био је спреман да се суочи с једном новом етапом на свом животном путу.

Онда је угледао једну прилику, и знао је да је то жена коју је тако силно волео, жена која је сада поново ходала поносна кроз свој град. Насмешио се, и осетио њен додир на лицу.

„Поносим се“, као да је говорила. „Акбар је заиста и даље прекрасан.“

Хтео је да заплаче, али сетио се малишана који никад није пустио ни сузу за својом мајком. Обуздао је плач, и присетио се најлепших делова приче коју су заједно проживели – од сусрета пред градским капијама, све до тренутка кад је она написала реч „љубав“ на једној глиненој плочици. Поново је видео њене хаљине, њену косу, нежне црте њеног лица.

Казала си ми да си ти Акбар. Е ја, ја сам се старао о теби, исцелио твоје ране, и сада те враћам у животи. Буди срећна заједно са твојим новим другбеницама.

И хтео бих још нешто да ти кажем: и ја сам био Акбар, али нисам тога био свесћан.

Знао је да се она смеши.

Ветар из јустине одавно је избрисао наше кораке са песка. Али, са сваким ошкуцајем мога срца, ја се сећам оног што се догодило, и ти насављаши да корачаш кроз моје снове и моју збиљу. Хвала ти што си укрстила свој њи са мојим.

Заспао је тамо, у храму, осећајући како га жена милује по коси.

Вођа трговачког каравана угледа једну групу одрпанана насред друма. Помисли да су то пљачкаши, и нареди својима да узму оружје.

– Ко сте ви? – упита.

– Ми смо народ Акбара – одговори један брадоња, ужагрених очију.

Вођа каравана примети да човек говори са страним нагласком.

– Акбар је разорен. Ми смо задужени од владе Тира и Сидона да оспособимо његов бунар, како би каравани поново могли да пролазе овом долином. Везе са остатком земље не могу вечито остати прекинуте.

– Акбар и даље постоји – настави човек. – А где су Асирци?

– Цео свет зна где су – насмеја се вођа каравана. – Нађубрили су тле наше земље. И нахранили наше птице и дивље звери, још богзна када.

– Али била је то моћна војска.

– Ниједна војска нема моћ, ако успемо да сазнамо када ће да нападне. Акбар је дојавио да се они приближавају, а Тир и Сидон су поставили заседу у дну долине. Ко није погинуо у боју, тог су наши морепловци одвели и продали као робље.

Људи у ритаму почеше да кличу „живели“ и да се грле и љубе, плачући и смејући се у исти мах.

– Ко сте ви? – наваљивао је трговац. – Ко си ти? – упита, упирући прстом у вођу.

– Ми смо млади ратници Акбара – гласио је одговор.

Трећа берба је започела, а Илија је био намесник Акбара. Било је много отпора у почетку – стари намесник хтео је да се врати и заузме своје место, јер је тако традиција налагала. Становници града, међутим, одбили су да га приме, и данима су претили да ће отровати воду у бунару; феничанске власти напоскон су усвојиле њихове захтеве. На крају крајева Акбар и није имао неки већи значај, изузев воде којом је снабдевао путнике, а власт у Израиљу налазила се у рукама једне принцезе из Сидона. Додељујући место намесника једном Израелићанину феничански владари могли су да рачунају на успостављање чвршћег трговинског савеза.

Вест се проширила по читавој области, захваљујући караванима трговаца који су поново почели да саобраћају. Мањина становника Израиља сматрала је Илију најгорим издајником, али – кад дође време – Језавеља ће се већ побринути да сломи тај отпор, и мир ће се вратити у читав крај. Принцеза је била задовољна јер је један од њених најљућих непријатеља напослетку постао најбољи савезник.

Гласине о новој асирској најезди опет су почеле да колају и бедеми Акбара били су поново подигнути. Развијен је један нови систем одбране, са стражама и таборима распоређеним између Тира и Акбара; на тај начин, у случају опсаде једног од градова други би могао да премешта војску копненим путем, и обезбеди довоз хране преко мора.

Област је видно напредовала: нови израиљски намесник усавршио је један строги систем контроле роба и намета заснован на писму. Старци из Акбара старали су се о свему, примењивали нове начине

опорезивања и стрпљиво решавали проблеме који би искрсли.

Жене су делиле своје време између прања и ткања. За време изолације, да би оспособиле оно мало тканина што је преостало, биле су принуђене да измишљају нове бодове у везењу и шивењу; кад су први трговци стигли у град били су опчињени шарама, и обасули су их поруџбинама. Деца су научила писмо из Библоса; Илија је био убеђен да би то могло једног дана да им помогне.

Као што је увек чинио уочи бербе, шетао је пољима и те вечери, захваљујући Господу на небројеним благословима које је примио од Њега током свих тих година. Видео је људе с корпама препуним зрневља, децу како се играју унаоколо. Махнуо им је, а они му узвратише поздрав.

С осмехом на лицу упутио се према камену са којег је, пре много времена, примио на дар једну глинену таблицу са речи „љубав“. Навикао је да обилази то место свакога дана, да би посматрао залазак сунца и присећао се сваког тренутка који су провели заједно.

*И дође ријеч Господња Илији, и реће
године, и говори: Иди, покажи се Ахаву, и
пустићу дажд на земљу.*

Са камена на којем је седео Илија угледа како се свет око њега затресе. Небо се замрачи за тренутак, али ускоро поново засја сунце. Угледа светлост. Анђео Господњи стајаше пред њим.

– Шта се десило? – рече Илија престрављен. – је ли Бог опростио Израиљу?

– Није – одговори анђео. – Он хоће да се ти вратиш да ослободиш свој народ. Твоја борба с Њим је окончана, и – овог тренутка – Он те је благословио. Дао ти је допуштење да наставиш Његов посао на овој земљи.

Илија је био пренеражен.

– Али зар баш сада, кад је моје срце поново нашло мир?

– Сети се наука који си једном већ добио – рече анђео. – И сети се речи које је Господ упутио Мојсију:

Сетити се њуџа којим ње је Господ водио, да би ње њонизио, да би ње искушао, да би сазнао њџа је у њвоме срцу.

Да се не деси да, њошџо се будеш најео, и заситџо, њошџо будеш њодџао чврстџе куће и у њима сџановао, њошџо њи се умножи блаџо и сџаго, да се срце њвоје узохолу и заборавиш на Господа Боџа њвојеџа.

Илија се окрете према анђелу.

– А Акбар? – упита.

– Може да живи и без тебе, јер си оставио свог наследника. Град ће још дуго, дуго опстати.

И анђео Господњи нестане.

Илија и малишан стигоше до подножја Пете Горе. Камење олтара било је зарасло у коров; откако је свештеник умро ту нико није долазио.

– Хајде да се попнемо – рече.

– Забрањено је.

– Јесте, забрањено је. Али то не значи да је и опасно.

Узе га за руке и почеше да се успињу према врху. Застајали су с времена на време, и посматрали долину; одсуство кише оставило је трагове на читавом пределу, и, изузимајући обрађена поља око Акбара, све остало је личило на једну сурову пустињу, налик на оне египатске.

– Чуо сам од мојих другара да ће се Асирци вратити – рече дечак.

– Може бити, али оно што смо учинили исплатило се; био је то начин који је Бог одабрао да би нас нечему научио.

– Не знам да ли Он баш много мари за нас – рече малишан. – Није морао да буде толико груб.

– Сигурно је већ опробао и друге начине, све док није установио да Га не слушамо. Исувише смо се били навикли на наше животе и више нисмо читали Његове речи.

– А где су оне записане?

– У свету око тебе. Довољно је да обратиш пажњу на оно што ти се догађа у животу и открићеш – сваког тренутка у току дана – где Он скрива своје речи и своју вољу. Труди се да испуниш оно што Он тражи: то је једини разлог твог постојања на овом свету.

– Ако будем открио записаћу на глиненим плочицама.

– Учини то. Али записуј пре свега у своје срце; ту оне неће моћи бити ни спаљене ни уништене, и ти ћеш их носити са собом куд год будеш ишао.

Ходали су још неко време. Облаци су сад већ били сасвим близу.

– Не желим тамо да улазим – рече малишан показујући на облаке.

– Они ти неће нанети никакво зло: то су само облаци. Пођи са мном. Ухвати га за руке и они се попеше. Мало-помало залазили су у маглу; дечак се шћућурио уз њега и, мада је Илија покушавао да заподене разговор, није изустиио ни реч. Ходали су по голом стењу на врху.

– Хајде да се вратимо – замоли дечак.

Илија је решио да не наваљује; тај малишан је већ окусио многе тешкоће и страх у свом кратком животу. Учинио му је по вољи – изашли су из магле и поново су осматрали равницу, дубоко доле.

– Једног дана потражи у библиотеци Акбара нешто што сам написао за тебе. Зове се *Приручник за райнике светилости*.

– Ја сам један ратник светлости – одговори малишан.

– Ти знаш како се ја зovem? – упита Илија.

– Ослобађање.

– Седи овде поред мене – рече Илија показујући на једну стену. – Не могу да заборавим своје име. Морам да наставим свој задатак, иако бих – у овом тренутку – једино желео да останем поред тебе. Зато је и Акбар обновљен; да би нас научио да је неопходно продужити даље, ма колико то тешко могло изгледати.

– Ти одлазиш.

– Откуд знаш? – упита, изненађен.

– Написао сам то на једној таблици, синоћ. Неки глас ми је то дојавио; можда је то била мама, или неки анђеоло. Али ја сам то већ слутио у свом срцу.

Илија помилова дечака по глави.

– Ти умеш да читаш вољу Божју – рече задовољан. – Онда не треба ништа да ти објашњавам.

– Прочитао сам тугу у твојим очима. То није било тешко. И други моји пријатељи такође су је приметили.

– Та туга коју сте ви прочитали у мојим очима, део је моје приче. Али један мали део који ће потрајати само неколико дана. Сутра, кад будем кренуо према Јерусалиму, она више неће бити тако снажна као пре, и постепено ће ишчезнути. Туге не остају заувек, кад корачамо у сусрет ономе што смо одувек желели.

– Је ли увек потребно отићи?

– Увек је потребно знати када престаје једна етапа у животу. Ако упорно настојиш да је очуваш дуже но што је неопходно губиш радост и смисао оног што ти предстоји. И излажеш се опасности да те Бог пољуља.

– Господ је груб.

– Само према изабранима.

Илија погледа Акбар који се простирао доле, у низини. Да, Бог је понекад умео да буде врло груб, али никад преко граница издржљивости сваког појединца: дечак није знао да је Илију, управо на том месту где су сада седели, походио један анђеоло Господњи, и научио га како да врати дечака из мртвих.

– Хоћу ли ти недостајати? – упита.

– Ти си ми рекао да туга нестаје ако настављамо напред – одговори дечак. – Још увек много недостаје да би Акбар био онако леп као што моја мајка заслужује. Она хода његовим улицама.

– Врати се на ово место, кад год ти будем потребан. И погледај према Јерусалиму: ја ћу бити тамо, и трудићу се да оправдам своје име, Ослобађање. Наша ће срца бити заувек спојена.

– Зато си ме довео на вис Пете Горе? Да бих могао да видим Израил?

– Да би могао да видиш долину, град, друге планине, стење и облаке. Господ обично заповеда својим пророцима да се пењу на планине, да би разговарали с Њиме. Одувек сам се питао зашто то ради, и сад разумем одговор: кад смо на висини, у стању смо да видимо све умањено. Наши славни подвизи и наше жалости губе значај. Оно што смо освојили или изгубили остаје испод нас. С врха планине, ти видиш колико је велики свет, а видици пространи.

Малишан се обазре уоколо. С виса Пете Горе осећао је мирис мора које је купало обале Тира. И слушао хуј ветра који је дувао из Египта.

– Ја ћу владати Акбаром једног дана – рече он Илији. – Умем да препознам оно што је велико, али исто тако познајем сваки кутак мог града. Знам шта у њему треба мењати.

– Онда мењај. Не дозволи да ствари остану окамењене.

– Зар Бог није могао да изабере неки бољи начин да нам све то покаже? У једном тренутку помислио сам да је Он зао.

Илија је ћутао. Сетио се свог разговора, од пре много година, с једним Левитом – док су ишчекивали да бану Језавељини војници и убију их.

– Може ли Бог да буде зао? – наваљивао је дечак.

– Бог је Свемогући – одговори Илија. – Он може све, и ништа му није забрањено – јер, у противном, постојао би неко други, моћнији и већи од Њега, који би му

бранио да чини извесне ствари. У том случају, ја бих радије обожавао и клањао се том неком, моћнијем.

Сачекао је неколико тренутака, да би дечак могао да схвати смисао његових речи. Затим је наставио:

– Међутим, благодарјећи својој неограниченој моћи, Он је изабрао да чини само Добро. Кад будемо стигли до краја наше приче – увидећемо да је Добро врло често прерушено у Зло, али и даље остаје Добро, и представља део плана који је Он створио за човечанство.

Узе га за руке, и вратише се назад, ћутећи.

Те ноћи, малишан је спавао загрљен с Илијом. Чим је почело да свиће, Илија га нежно ослободи из свог загрљаја, пазећи да га не пробуди.

Затим обуче једино рухо које је имао, и изађе. Успут дохвати један прут који је лежао на земљи, да му послужи као штап. Намеравао је да се убудуће никад не одваја од њега: био је то спомен на његову борбу с Богом, на рушење и обнављање Акбара.

И не осврћући се за собом, настави према Израиљу.

Пет година касније, Асирија је поново напала земљу – овога пута с много спремнијом војском и способнијим војсковођама. Цела Феникија пала је под власт страног освајача, изузев Тира и Сарепте – града који су његови житељи називали Акбар.

Малишан постаде човек, владао је градом, а његови савременици сматрали су га мудрацем. Умро је у дубокој старости, окружен драгим бићима, и стално је понављао да *ираг шреба да ошане лей и јак, јер њејова мајка и даље хода њејовим улицама*. Захваљујући систему одбране који су заједно усавршили, Тир и Сарепту успео је да освоји тек асирски краљ Анхериб, седамсто прве године пре Христа, готово сто и шездесет година након догађаја испричаних у овој књизи.

Међутим, од тог тренутка, феничански градови никад више нису повратили свој некадашњи значај, и били су изложени бројним најездама – Нововавилонаца, Персијанаца, Македонаца, Селеукида и – напослетку Рима. Но, без обзира на то, опстали су све до наших дана, јер, према древним предањима, Бог никад не бира случајно места која жели да насели Људима. Тир, Сидон и Библос данас припадају Либану, области која је још увек поприште рата.

Илија се вратио у Израиљ и окупио пророке на гори Кармилској. Ту им је затражио да се поделе у две групе: на оне који су обожавали Вала и оне који су веровали у Господа. Следећи упутства анђела, дао је једног јунца првој групи и рекао им да зазивају небеса, не би ли их њихов бог услишио и примио жртву. Библија каже:

А кад би у њогне, сџаде им се руџаџи Илија џоворећи: вичиџе већма; јер он је боџ! Ваља да се неџиџо замислио, или је у џослу, или може биџи сџава.

А они сџадоше викаџи иза џласа, и џараџи се ножима и шилима џо свом обичају – али ни каква џласа ни коџа да одџовори, ни коџа да чује.

Илија тада узе свога јунца и понуди га, како га је анђео Господњи подучио. И у том часу џаде оџањ Госџодњи и сџали жрџиву џаљеницу и дрва и камен и џрах. Кроз неколико тренутака, удари пљусак, после четири дуге године суше.

И тада започе грађански рат. Илија нареди да се побију сви пророци који су издали Господа, а Језавеља га је тражила на све стране, да га погуби. Међутим, он се сакрио на западну страну Пете Горе, која је окренута према Израиљу.

Сиријци нападоше град и убише цара Ахава, мужа принцезе сидонске, једном насумице одапетом стрелом, која се зарила кроз прорез на његовом оклопу. Језавеља се затворила у своју палату и после неколико народних буна, које су доводиле на власт различите намеснике, а потом их свргавале, напокон је и она платила главом. Више је волела да се баци с прозора него да се преда људима који су послани да је ухвате.

Илија је остао на гори све до краја својих земаљских дана. Библија каже да једне вечери, док је разговарао с Јелисијем – пророком кога је наименовао за свог наследника – *оћњена кола и оћњени коњи раставише их, и Илија ошиде у вихору на небо.*

Скоро осам стотина година потом, Исус позва Петра, Јакова и Јована и изведе их на гору високу саме. Прича јеванђелиста Матеј *да се Исус преообрази пред њима, и засја се лице његово као сунце а хаљине његове постоадоше бијеле као свијетл. И гле, указаше им се Мојсије и Илија, који с њим говораху.*

Исус заповеди апостолима да ником не казују шта су видели док син човечији из мртвих не устане, али они му рекоше да ће се то десити тек кад Илија поново дође.

Матеја (17:10—13) казује остатак приче:

И запиташе га ученици његови говорећи: зашто дакле књижевници кажу да Илија најпрвије треба да дође?

А Исус одговарајући рече им: Илија ће доћи најпрвије и уредиши све. Али вам кажем да је Илија већ дошао, и не познаше га; него учинише с њиме шта хтијеше.

Тада разумјеше ученици да им говори о Јовану Крститељу.

Белешка о писцу

Пауло Коелџо је рођен у Риу де Жанеиру 1947. године.

Водио је изузетно занимљив живот. Дух побуне одредио је његову младост: био је хипик, писао је текстове за песме неколицине чувених бразилских поп звезда, укључујући и Елиса Регину и Раула Сеишаса. Кратко после тога запослио се као новинар.

Пауло Коелџо је проучавао магију и окултизам од своје 25. године. Пошто је пешице прешао пут ходочасника дуг 830 km до Сантјага де Компостеле, написао је 1986. године књигу *Дневник једног чаробњака*, која је убрзо постала бестселер у Бразилу. Након *Алхемичара* (1988), који је његов први светски бестселер, Коелџо је објавио још шест књига: *Брига* (1990), *Валкирије* (1992), *На обали реке Пједре седела сам и плакала* (1994), *Макшуб* (1994), *Пења Јора* (1996), *Приручник за рајнике светлости* (1997), *Вероника је одлучила да умре* (1998), *Ђаво и јосифица* *Прим* (2000), *Једанаест минута* (2003) и *Захир* (2005).

Десет година су сви романи Паула Коелџа заузимали највиша места на листама бестселера широм света. Према француском магазину *Лире* рангиран је као други најпродаванији писац света (март 1999).

Номинација је заснована на релевантним бестселер-листама у великом броју земаља на свим континентима.

И у Југославији (Србија и Црна Гора) сва његова дела су била на врху листа бестселера и добијала награду *Златни бестселер* (ТВ Београд и Вечерњих новости) од 1995. до 2002. Осим тога, приликом посете Београду, септембра 1998. уручена му је награда *Специјални златни бестселер*, као најчитанијем страном писцу у претходној деценији.

Критика је посебно наклоњена његовој поетици, реалистичном и филозофском стилу писања, и симболичном језику који се не обраћа нашем разуму, већ нашем срцу.

Поред књига, пише и недељне колумне у многим светским листовима. Оснивач је *Институција Пауло Коело*, који обезбеђује помоћ најугроженијим слојевима бразилске заједнице, нарочито деци и старима.

Поверена му је дужност специјалног саветника Унесковог програма: *Духовно уједињавање и интеркултуролошки дијалог*.

Приступио је Управном одбору фондације *Шваб* за социјална питања.

Он је први аутор немуслиманске вероисповести од исламске револуције 1979. који је позван на размену идеја у Иран.

Члан је Бразилске академије књижевности од 2002.

Добитник је многобројних признања: *Бамби* (Немачка 2002), *Културни дијалог* (додељује *Будимпештански клуб*, Немачка 2001), *Двадесет трећа интернационална награда Италије* (2001), *Награда Кристално ојледало* (Пољска 2000), *Вишез леије часиш* (Француска 2000), *Награда Кристал Свејској економској форуму* (1999), *Златна медаља Галиције*

(Шпанија 1999), Носилац ордена *Рио Бранко* (Бразил 1998), *Злајни бесџиселер* (Југославија 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2002), Међународна награда *Флајано* (Италија 1996), *Вишез уметности и књижевности* (Француска 1996), Награда читатељки часописа *Ел* (Француска 1995).

Пета гора је прича о човеку сукобљеном с моћним силама свога времена. У IX веку пре Христа, Бог наређује пророку Илији да напусти Израил. Пут га води у Сарепту, један мали град у Либану, у коме се сусреће са једном новом културом управо у тренутку када његовим становницима прети најезда Асираца. У старом свету у коме влада традиција, али га потресају и верски фанатизми, млади пророк бива захваћен вихором историјских догађаја који га на крају наводе да се конфронтира и са самим Богом.

У којој мери можемо управљати својом судбином и шта да чинимо када неминовност искрсне на нашем путу? Одговор на ово питање, инспирисан библијским легендама, средишна је тема романа Пета Гора.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.3 (81)-31

КОЕЉО, Пауло

Peta gora / Paulo Koeljo ; prevod s portugalskog
Jasmina Nešković. – 7. izd. – Beograd : Paideia,
2005 (Beograd : BIGZ). – 158 str. ; 21 cm. –
(Biblioteka Paula Koelja [Paideia])

Prevod dela: O Monte Cinco / Paulo Coelho. –
Tiraž 5.000

ISBN 86-7448-241-4

COBISS.SR-ID 122743820

ЕЛЕКТРОНСКА ВЕРЗИЈА

писто је промијењено у ћирилицу ▪ поправљене су
малобројне грешке настале при уносу текста

ПлетиСан
2008.